

CHUCHO SMITS ...redding...

AMIGOE

110E JAARGANG — NO.: 36 ZATERDAG 13 FEBRUARI 1993

Prèkè

Valentijn: dure grap met al die bysides

Probleem vormt toekomst van thuislanden

Pretoria en ANC eens over nationale regering

KAAPSTAD - De regering van Zuid-Afrika en het Afrikaans nationaal congres (ANC) zijn het tijdens drie dagen durend overleg eens geworden over het verloop van de machtsdeling tussen blank en zwart tot 1999. Beide zijden zullen het komende CODESA-overleg voorstellen dat een regering van nationale eenheid ten minste vijf jaar in functie dient te blijven. Dit na de verkiezingen waaraan alle rassen mogen meedoen en die volgend jaar worden verwacht. De grote tegenspeler van het ANC, de Vrijheidspartij van Buthelezi, heeft al meteen laten weten fel tegen deze afspraken te zijn gekant.

Vertegenwoordigers van beide zijden kwamen tijdens het overleg een tijdpad overeen hoe de machtsdeling tot 1999 vorm zal worden gegeven. De besprekingen gingen over de hervatting van de grondwettelijke besprekingen in het Codesa-overleg, de voor volgend jaar beoogde algemene verkiezingen en de regering van nationale eenheid die het land daarna tot 1999 zal leiden.

Secretaris-generaal Cyril Ramaphosa van het ANC sprak vrijdag van "goede vooruitgang", maar zei dat de door het vroegere apartheidsbewind geereëerde zwarte "thuislanden" een groot probleem blijven. De Zuidafrikaanse regering en het ANC vonden elkaar voorlopig op de formule dat de grenzen en bevoegdheden van regio's in Zuid-Afrika later door een nog te vormen grondwetgevende vergadering zullen worden bepaald.

CONCESSIE

Tot dusver eiste de blanke minderheidsregering dat het federale principe, in een gedecentraliseerd stelsel, voor die grondwetgevende vergadering bindend zou moeten zijn. Het ANC drong steeds aan op een krachtige centrale regering. Het akkoord lijkt een belangrijke concessie van de regering van president F.W. de Klerk aan Nelson Mandela's ANC.

Het dreigt echter tevens de afstand te vergroten met chief Mangosuthu Buthelezi, leider van de Zulu-partij Inkatha, die voor de regionale regeringen in de thuislanden, en met name zijn bolwerk Kwazulu-land/Natal, praktisch autonomie eist voor er verkiezingen worden gehouden.

Het ANC, dat een sterk centraal bewind nastreeft, zal naar verwachting een sterke positie innemen in een vrij gekozen parlement.

VOORBEREIDEND

De Zuidafrikaanse regering en het ANC verklaarden ook voorstander te zijn van een conferentie die de weg moet bereiden voor de conferentie met meer partijen die in maart wordt gehouden en waarbij de details voor de verkiezingen worden vastgesteld. De voorbereidende conferentie kan volgens de regering en het ANC nog deze maand worden gehouden.

De Zuidafrikaanse onderminister van Grondwetszaken Fanus Schoeman ging vrijdag tegenover verslaggevers niet in op de toekomst van de thuislanden. Over de minimaal vijfjarige ambtsperiode van een regering van nationale eenheid zei Schoeman: "het is geen voorstel. Het is een feit". "Wij zien het als een vijfjarige periode, het ANC ziet het als een vijfjarige periode. Het zal een regering van nationale eenheid zijn voor de volledige vijf jaar". Bij de eerste algemene vrije verkiezingen, die voor volgend jaar op het programma staan, zal een grondwetgevende vergadering worden gekozen. Schoeman zei dat zij zal functioneren als parlement en als orgaan dat een grondwet zal opstellen. Het land wordt in die tijd geleid door een door meer partijen gevormd kabinet waarvan partijen deelnemen die minimaal vijf of tien procent van de stemmen hebben behaald.

TOEZICHT

Het ANC zei voorts in een verklaring dat "met de regering is besloten dat een onafhankelijke commissie toezicht zal houden op de verkiezingen" en dat een"commissie die toezicht zal houden op de media spoedig zal worden aangesteld". Deze "commissies spelen een zeer belangrijke rol in de periode tot de verkiezingen", aldus de verklaring.

Met de regering is volgens het ANC overeengekomen dat de volgende raad van bestuur van de staatsradio en televisie (SABC), die eind maart wordt gewijzigd, "in de grootste openheid zal worden benoemd". Het ANC heeft vaak de SABC ervan beschuldigd te zeer de oren te laten hangen naar de regerende Nasionale party van president De Klerk. Twee rechters zullen de benoemingen nauwgezet volgen.

Mangosuthu Buthelezi, de leider van de Inkatha Vrijheids-beweging en van het thuisland Kwazulu, heeft zaterdag fel het akkoord van de hand gewezen dat het ANC en de Zuidafrikaanse regering een dag eerder waren overeengekomen in het kader van de onderhandelingen over grondwetshervormingen en democratisering.

In een verklaring richtte de Zulu-leider zich met name tegen de verklaring van Cyril Ramaphosa, de secretaris-generaal van het ANC, dat de regering ermee heeft ingestemd de kwestie van regionale autonomie te laten regelen door een gekozen grondwetgevende vergadering. Buthelezi waarschuwde dat dit tot bloedvergieten zal leiden. De regering en het ANC zouden hun toevlucht moeten nemen tot geweld om het Kwazulu-thuisland te dwingen deze plannen te accepteren. "Als het ANC/SACP bondgenootschap en de regering serieus van plan zijn om in deze aangekondigde richting te werken, zullen zij in hun plannen het gebruik moeten opnemen van het Zuidafrikaanse leger en het prive-leger van het ANC/SACP, Umkhonto We Sizwe, om Kwazuklu/Natal te dwingen mee te werken." aldus Buthelezi.

'Nationalistische ideologieën in zwang op Balkan

GENEVE - In zijn rapport waarschuwt de speciale VN-rapporteur Tadeusz Mazowiecki ook voor de groeiende invloed van ultra-nationalistische ideologieën in Servië en andere republieken in het voormalige Joegoslavië.

Er zou internationale steun moeten komen voor democratische groepen in de Balkan die deze tendens proberen om te buigen, meent hij. "Indoctrinatie en desinformatie blijven de nationale en religieuze haat aanwakkeren", waarschuwt de rapporteur die er geen misverstand over laat bestaan dat dit ook geldt voor Kroatië waar de media onder strikte staatscontrole staan.

Poolse begroting aanvaard

WARSCHAU - Het Poolse lagerhuis, de Sejm, heeft vrijdag het begrotingsvoorstel van de regering goedgekeurd, na een stemming die de afgelopen week met spanning was tegemoet gezien.

De goedkeuring door 230 parlementsleden voorkwam een crisis in de coalitieregering, die met aftreden had gedreigd. Tegen stemden 207 parlementariers, terwijl drie zich van stemming onthielden. Een twintigtal amandementen, waarmee het begrotingstekort zou zijn verhoogd, werd door de afgevaardigden afgewezen. De regering vreesde een nederlaag aangezien het parlement onlangs herhaaldelijk voorstellen van de regering van premier Hanna Suchocka torpedeerde. Het tekort op de begroting bedraagt 81.000 miljard zloty, circa negen miljard gulden.

Palestijnse woningen vernield

■ *KHAN YUNES - Een Palestijnse vrouw met op de achergrond haar kinderen wijst naar haar door de Israëlische soldaten opgeblazen woning. Zestien woningen van Palestijnen werden zo door de soldaten met anti-tankgranaten vernietigd als onderdeel van een speuractie naar vermeende Palestijnse schutters. Bij die gelegenheid zou men militanten van de Hamas-beweging hebben aangehouden die men zocht wegens terreurdaden.*
(AFP-satellietfoto)

Politieke DDR-misdrijven verjaren niet

BONN - Het Duitse parlement heeft vrijdag een wet aangenomen waarbij de verjaringstermijn wordt opgeschort voor misdaden die begaan zijn in de tijd dat de DDR een aparte staat was en waarvan de daders om "politieke of anderszins wettelijk niet aanvaardbare redenen" niet is vervolgd.

De wet is van toepassing op misdaden begaan tussen 1949, het jaar waarin de DDR werd gesticht, en 1990, toen de Oostduitse staat ten onder ging. De bondsraad, de Duitse senaat, zei in een verklaring dat de wet ertoe kan bijdragen dat talloze zaken alsnog tot een einde worden gebracht. Sinds de hereniging zijn verschillende zaken voor de rechter gekomen over daden die in de DDR zijn gepleegd, zoals het doden van mensen die naar het westen trachtten te vluchten en diverse zaken wegens spionage.

Van der Valk opent hotel in Miami

WILLEMSTAD — Nog dit jaar komt er een Van der Valk-hotel in Miami. Dat vertelt Gerrit van der Valk in een interview met Hans Rube van het Brabants Dagblad. Het Van der Valk-concern is van plan om dan combinatiereizen met Curaçao te gaan organiseren. Dat zou betekenen dat de Valk-toeristen korter op Curaçao verblijven.

In hetzelfde vraaggesprek vertelt Gerrit dat het Algemeen Dagblad werd geweerd uit de kiosken van de Van der Valk-motels in Nederland. Dat gebeurde na een aantal voor het concern minder lovende artikelen. "Ze hebben me gesmeekt weer in de kiosken te mogen. Nu liggen ze er weer en dan gaan ze opnieuw stomme dingen schrijven over Curaçao".

Amnesty mag binnen van Teheran

TEHERAN - Voor het eerst sinds de Islamitische revolutie in 1979 laat Iran vertegenwoordigers toe van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International.

Het hoofd van de Iraanse justitie, Mohammad Yazdi, heeft de organisatie vrijdag uitgenodigd om "de waarheid" over de mensenrechtensituatie in het land vast te stellen. Volgens ayatollah Yazdi hebben vertegenwoordigers van Amnesty al een officiele ontmoeting gehad met Iraanse autoriteiten, maar hij gaf geen bijzonderheden over de plaats en het tijdstip. "Amnesty wil haar betrekkingen met Iran normaliseren en heeft ons laten weten dat zij slechts is geinteresseerd in de verdediging van mensenrechten", zei hij.

ÑAPA

IN DE weekendbijlage Ñapa van de Amigoe van vandaag:

* WANTROUWEN leidt op Curaçao tot vele arbeidsconflicten. Daarom was het een goed idee van de AMPK (Asosashon pa Maneho di Personal Korsow) om in samenwerking met het bureau Interamo een symposium te organiseren waar persoonsbeleid en diverse knelpunten die zich daarbij voordoen aan de orde kwamen. Gouverneur Jaime Saleh, rechter Bob Wit en schrijver Boeli Capriles gaven als inleiders hun eigen visie op het probleem. Een exclusieve reportage van Stella Slooten op pag. 1

* OP 72- jarige leeftijd gaat pater Nicolaas Fakkeldij er nog dagelijks op uit om als vlootpredikant de bemanningen van schepen die de Curaçaose haven aandoen te gerieven. Nel Casimiri hoorde van de pater wat hij bij zijn werk zo allemaal tegenkomt. pag. 3

* RIJBEWIJSTOERISME, velejaren een lucratieve bezigheid voor rijschoolhouders op onze eilanden, behoort door een maatregel van de Nederlandse regering tot het verleden. Hermes en Yvonne v.d. Berg en Johan Maasdamme, zeggen in een interview met Annelien van Hemert dat Den Haag het besluit onterecht heeft genomen. Bovendien hebben volgens hun de autoriteiten op Aruba te weinig gedaan om de maatregel te voorkomen. pag.7

* DE STICHTING Huis en Handicap (Kahef) heeft ervoor gezorgd dat een door een auto-ongeluk gehandicapte timmerman te Pannekoek aangepaste woonvertrekken heeft gekregen. Revalidatie-arts Juan David Martina verzekerde interviewer Elisabeth de Montsouris dat er nog meer van dergelijke grote projecten op stapel staan. pag.8

Verder in Ñapa deze week: de rubrieken Buitenland, Tuinieren in de tropen, Onderwijs, Impressies, Koken, Boeken, de Kinderpagina, Natuurlijk beter worden, Reizen en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Ñapa samen één gulden.

Ondanks verzet Nederland, Duitsland en België

EG beperkt invoer bananen uit Amerika

BRUSSEL - Zeer tegen de zin van de Nederlandse regering is de raad van ministers van de EG vrijdagnacht akkoord gegaan met de door de Europese commissie voorgestelde verordening voor de invoer van bananen.

Met alleen de stemmen van Duitsland, Nederland en België tegen was er een gekwalificeerde meerderheid in de EG-ministerraad voor de omstreden verordening. De beslissing viel nadat onverwacht Denemarken zijn bezwaren tegen het voorstel liet vallen. In december hadden de Denen nog tegen het voorstel gestemd. De nieuwe Deense regering, waarin de sociaal-democraten de meerderheid hebben, ging wel akkoord, na enige aanpassingen. De Deense ommezwaai werd aan Nederlandse kant verklaard uit het feit dat Denemarken dit halfjaar voorzitter is van de EG.

De discussie over de bananenimport ging voornamelijk tussen de zuidelijke en Angelsaksische landen, die bananen uit voormalige kolonien of overzeese gebiedsdelen importeren, en Duitsland en de Benelux, die bananen uit Midden- en Zuid-Amerika vrijelijk invoeren. Duitsland dreigde eerder naar het Europese hof van justitie te stappen, omdat het land al bij de totstandkoming van de EEG in 1957 in het verdrag heeft laten vastleggen dat de invoer van bananen vrij zou zijn.

■*BEIJING - De Spaanse minister president Felipe Gonzalez (links) bracht een bezoek aan het Zomerpaleis in het noordwestelijke deel van de Chinese hoofdstad. Vergezeld van een handelsdelegatie van ruim honderd man brengt Gonzalez een vierdaags bezoek aan China.*
(AFP-satellietfoto)

Spaanse premier bij Zomerpaleis

Voor redden van Midden Oosten-overleg

Ballingen-compromis niet voldoende voor Palestijnen

NEW YORK - Diplomatieke bronnen in New York hopen dat een compromis-oplossing in de VN-Veiligheidsraad (V-raad) over de zaak van de vierhonderd naar Libanon gedeporteerde Palestijnen ertoe zal bijdragen dat de vredesonderhandelingen tussen Israel en zijn Arabische buurlanden weer op gang kunnen worden gebracht.

Het compromis bestond eruit dat de fungerend voorzitter van de raad, de Marokkaanse ambassadeur Ahmed Snoussi, vrijdagavond in de tegenwoordigheid van de Israëlische afgevaardigde Gad Yaacobi een verklaring voorlas. Daarin werd het Israëlische besluit om 101 Palestijnen te laten terugkeren en de termijn waarop de de anderen kunnen terugkeren te verkorten, een "stap in de goede richting" genoemd. Tegelijkertijd werd resolutie 799 van de raad herbevestigd en werd Israël opgeroepen om de resterende ballingen "zo spoedig mogelijk te laten terugkeren".

De Israëlische afgevaardigde Yaacobi toonde zich tevreden en zei te hopen dat de zaak nu van de agenda van de V-raad is afgevoerd. Diplomatieke bronnen in New York zeiden dat Israël onder de nu gevonden formule in staat wordt gesteld zonder gezichtsverlies te lijden alsnog de terugkeer van de vierhonderd in het Libanese niemandsland verblijvende ballingen stap voor stap verder uit te voeren. Zij zeiden te hopen dat met deze oplossing de vredesbesprekingen weer op gang kunnen worden gebracht.

De Palestijnse waarnemer bij de VN, Nasser Al-Kidwa, noemde de verklaring echter "betekenisloos" en zei dat de Palestijnen het oneens zijn met de overeenkomst en zich er ook niet aan gebonden achten. Hanan Ashrawi, de woordvoerster van de Palestijnse delegatie naar het vredesoverleg noemde de verklaring "onaanvaardbaar" en een "ondermijning van de integriteit van de raad". Zij herhaalde het Palestijnse standpunt dat de Palestijnse onderhandelingsdelegatie pas zal terugkeren naar het vredesoverleg als resolutie 799, die de terugkeer van alle vierhonderd uitgewezen Palestijnen eist, volledig is uitgevoerd.

Commissie toerisme vergadert

Key Air-promotie blijft nodige vragen oproepen

WILLEMSTAD — Op 1 februari verscheen op pagina 36 (Caribbean Bahama's & Bermuda) van het blad Tour & Travel News een artikel over het Winter Breakaway-programma van de Curaçao Tourist Development Bureau. En hoewel inmiddels Key Air al niet meer op Curaçao vliegt, vindt de CTDB deze publicatie toch belangrijk genoeg om via de lokale pers kond van te doen. Ironisch genoeg wordt in het artikel melding gemaakt van de zo succesvolle promotie van Curaçao via de Key Air-verbinding, terwijl de maatschappij haar laatste vlucht naar het eiland op dat moment al had gemaakt. De bezetting is gemiddeld nooit boven de 58 procent uitgekomen.

De Key Air-zitplaatsen waren bovendien gegarandeerd tot 70 procent door de Curaçaose overheid. Dit wordt door de CTDB tegengesproken, maar volgens Benny Demei (MAN) is dit honderd procent zeker, alleen werd er een wholesaler 'tussen' gezet. Niet alleen heeft Key Air niet meer dan zo'n 1600 passagiers naar Curaçao gebracht, die passagiers kostten de overheid (door de garantie) ook nog zo'n 600 gulden per stuk. Terwijl de ALM, die op Atlanta vliegt (een halfuur van Key Air-thuisbasis Savannah), een deel van de toch al niet voldoende passagiersaanbod aan Key Air verloor.

Begin volgende week zal de vaste commisie voor toerisme van de eilandsraad vergaderen over de ontwikkelingen rond Key Air. Eerder deze week heeft de commissie al uitgebreid gesproken met de luchtvaartvakbond NABLP en met de ALM-directie. Beiden spraken hun verontrusting uit, dat de ALM niet in staat wordt gesteld op eenzelfde voordelige manier te kunnen concurreren. ALM-direkteur Kitland Chong verklaarde deze week aan de Amigoe, dat als hij in staat gesteld zou worden onder dezelfde voorwaarden te vliegen als de Key Air, hij de toestellen wel degelijk vol zou weten te krijgen.

Volgens informatie van Demei - die eerder ook niet werd tegengesproken door gedeputeerde Page - had Key Air een contract met wholesalers voor een gegarandeerde 70-procents bezetting, maar kregen die wholesalers de niet-verkochte stoelen betaald uit de pot van 350.000 dollar van de CTDB. De door de CTDB-direkteur genoemde 55.000 dollar voor advertenties ten behoeven van Key Air, verbazen hem ook. "In Savannah heeft niemand iets van promotie gezien, op een kleine advertentie na."

Samenvattend concludeert Demei, dat de ontwikkelingen rond het toerisme in het algemeen en die van Key Air in het bijzonder nader onderzocht moeten worden. Zo heeft hij vernomen dat het CTDB nu ook de toeristencijfers met ingang van januari anders gaat interpreteren. Nu worden degenen die op Curaçao zijn geboren en die, bijvoorbeeld vanuit Nederland, hier naartoe komen nog niet meegerekend als toeristen. Zij komen immers op familiebezoek. Het gaat veelal om studenten. Per 1 januari zouden zij ook worden aangemerkt als 'toerist'.

Of dat inderdaad zo is, kon vrijdagmiddag niet worden nagegaan bij het CTDB, omdat men daar in bespreking was. Daardoor blijft ook onduidelijk of de geboorteplaatsregeling al plaatsvindt bij de telling van Arubaanse toeristen. Dat aantal steeg namelijk met een onverklaarbaar hoge 84,5 procent van 5264 personen in 1991 naar 9716 personen in 1992.

Colored Exotical

WILLEMSTAD/DEN HAAG — In Den Haag wordt van 15 tot en met 18 juli voor de elfde keer het multiculturele evenement Colored Exotical gehouden. Bedoeling van het evenement is allerlei kunstnijverheids- en culturele aspekten uit landen als India, Turkije, Suriname, Marokko en de Antillen te laten zien.

Gift uit Nederland voor Totolica

WILLEMSTAD - Tijdens de onlangs in Utrecht gehouden Antillenbeurs, maakte de bekende Nederlandse actrice Anne Wil Blankers bekend dat zij door middel van een 'one-woman-actie' een bedrag van f. 35.000 bijeen heeft weten te brengen voor de realisering van een project van de vereniging voor geestelijk gehandicapten Totolica. Anne Wil Blankers besloot vorig jaar tijdens een bezoek aan Curaçao de recette van drie voorstellingen beschikbaar te stellen aan Totolica. Toen zij echter vernam dat de bouw van een nieuwe wasserette voor de stichting f. 35.000 zou gaan kosten, ging zij in Nederland door met het werven van fondsen, met het bereikte resultaat. Op de foto: mevr. Blankers overhandigt de cheque aan het lid van de raad van bestuur van de Citco Groep en commissaris van Landmark Real Estate, mr. H. de Rooij. Tussen hen in de bekende Amsterdamse onroerend goed magnaat, Joseph Elburg die het initiatief van Anne Wil Blankers steunde.

Vrouw van het jaar

WILLEMSTAD — De Unie van Latijnsamerikaanse Vrouwen (UMLA) zal op zondag 7 maart in het Sonesta Hotel tijdens de viering van de Dag van de Vrouw binnen de Antilliaanse gemeenschap de 'Vrouw van het Jaar' uitkiezen en haar de 'Rigoberta-Menchu-prijs' toekennen. De prijs dankt haar naam aan de winnares van de Nobelprijs voor de Vrede 1992.

Speciale gast zal zijn Raisa de Salas Römer. Zij is voorzitter van de Stichting voor het Kind van de Venezolaanse provincie Carabobo en echtgenote van de provincie-gouverneur Enrique Salar Römer.

Toegangskaarten zijn verkrijgbaar bij de leden van de vereniging of dagelijks te reserveren tussen 14.00 en 17.00 uur via de telefoonnummers 616596 en 615691.

Rijkswaterstaat: bagger sterk verontreinigd

Storten van slib in zee wellicht schadelijk voor koraal en strand

WILLEMSTAD — Uit het Schottegat gebaggerd slib wordt in zee gestort. Volgens de milieu-organisatie Defensa Ambiental kan het (mogelijk verontreinigde) slib terugspoelen en zo grote schade toebrengen aan de koraalriffen en de stranden.

De directeur van Curaçao Ports Authorties (CPA), in wiens opdracht dit gebeurt, Jacky Voges, was niet voor commentaar bereikbaar. In het overleg tussen Openbaar Ministerie en CPA heeft Voges vrijdagmiddag aan de officier van justitie meegedeeld dat het slib vier mijl uit de kust wordt gestort en dat er dus geen probleem met terugspoelen bestaat.

Het gaat volgens hem om slib uit Continentalbaai, dat 'gewoon grond is' en dus 'helemaal veilig'. Voges baseert zich hier vermoedelijk op een rapport (december 1991) van Grabowsky en Poort dat meent dat bij uitbaggeren van de containerhaven lichte bagger te voorschijn komt. Dit zou in zee gestort kunnen worden. Het slib uit de Mansaliñabaai zou volgens mededelingen van Voges ook veilig zijn.

Rijkswaterstaat schreef vorig jaar januari een rapport, waarin over Mansaliñabaai wordt gesteld: "Er moet vanuit worden gegaan dat het havenslib sterk verontreinigd is (klasse IV) en niet in zee kan worden gestort". Rijkswaterstaat baseert zich daarbij op een rapport van Grabowsky en Poort.

Over de gevolgen van stort schrijft Rijkswaterstaat: "Indien (al dan niet verontreinigd) slib zich zou afzetten op de koraalriffen langs de kust, zou dit een echte milieuramp kunnen inhouden". Dit zou kunnen gebeuren, wanneer de onderste zeestroming het slib weer terugvoert naar de kust.

Rijkswaterstaat heeft het over neren, cirkelbewegingen die zich in de onderstroom kunnen voordoen. Deze ontstaan bij een onregelmatig stromingspatroon, bepaalde windsnelheid of temperatuurverschillen. Over de omvang van deze onderstromingen is nog weinig bekend. Of er sinds vorig jaar onderzoek naar neren is gedaan, kon niet worden nagegaan.

Grabowsky en Poort raadt aan om het slib van Mansaliñabaai te storten bij het afgedamde deel bij Valentijnbaai. Daar bevindt zich al een onbekende hoeveelheid zeer sterk verontreinigd slib. Rijkswaterstaat voert daar als bezwaar tegenin, dat het dan opnieuw verwijderd en gestort moet worden, wanneer die baai voor havenuitbreiding wordt gebruikt. Bovendien moet er zorg voor worden gedragen dat de dam goed afgesloten is, zodat de verontreiniging niet in de haven terechtkomt.

Rijkswaterstaat concludeert dat storten van baggerspecie op zee zonder nader onderzoek risico's oplevert. Daar staat de milieubeweging helemaal achter. "Zelfs als het niet terugspoelt", zegt Lloyd Narain (Defensa Ambiental), "wordt het zeeleven aangetast en dus ook de voedselketen. Hoe hoger je in de voedselketen komt, hoe groter de concentratie en de hoeveelheid van de verontreiniging. Op den duur zal ook de vis die wij vangen verontreinigd zijn".

Beroving

WILLEMSTAD—Eentwintigjarige jongen werd vrijdagnacht op het Brionplein beroofd van zijn sieraden, geld en schoenen. De politie wist dezelfde nacht vier verdachten aan te houden: jongens in de leeftijd van zeventien tot twintig jaar. Bij een van hen werd een goudkleurige ketting aangetroffen die door het slachtoffer werd herkend als zijn eigendom.

Rechter Bob Wit in kort geding: 'Carnaval bedoelt leuk te zijn'

WILLEMSTAD — Het schijnt dat Curaçao dit jaar het meest bewogen en controversieel carnavalsseizoen zal meemaken. Zelfs rechter mr. J.T.H. 'Bob' Wit werd vrijdagmiddag erbij gehaald in een kort geding en vandaar dat hij zich dan ook afvroeg: "Of carnaval niet leuk bedoelt te zijn." W. H. Jolley Handelmaatschappij NV ofte wel Colon spande het kort geding aan tegen onder andere de Stichting Carnaval Curaçao. Dit omdat de stichting betaling wil afdwingen van Colon voor de stellages, die op het parkeerterrein van het winkelcentrum doch langs de carnavalsroute zijn geplaatst. Tot de uitspraak mag de stichting de Colon-stellages waarvoor nog niet betaald zijn, niet worden verwijderd.

Raadsvrouwe voor Colon, mr. G. B. Steward, heeft drie partijen voor de rechter gesleept: De Stichting Carnaval Curaçao, het eilandgebied Curaçao en de gezaghebber van dat eilandgebied. Zij kreeg dan ook te maken met een bataljon van raadslieden. De gedaagde partijen presenteerden namelijk met in totaal vijf advocaten tegen Jolley Handelmaatschappij.

CARNAVALESK

Het geheel was een bijna carnavaleske vertoning, waar rechter Wit het niet kon nalaten van die stekende grappige aan- en opmerkingen te maken. Er heerste zelfs grote hilariteit in de rechtszaal, op het moment dat mr. H.A. Lourens, tijdens het al op gang zijnde kort geding met talloze beschikkingen binnen kwam lopen en het een en ander aan de rechter trachtte uit te leggen. Vooral de advocaten van de gedaagde partijen zelf konden de lachspieren niet bedwingen en gaven publiekelijk blijk van hun carnavalsvreugde met de komst van Lourens en de beschikkingen.

De eerste beschikking was pas op 8 februari gemaakt. De noodzaak voor meer 'carnavals-beschikkingen' werden daarna met de dag een grote noodzaak. Of de bekendmaking dat Jolly Handelsmaatschappij (Colon) met een kort geding zou komen tegen onder andere het eilandgebied Curaçao en de gezaghebber, daarin een rol speelde is niet bekend.

In ieder geval was de inkt die gebruikt werd voor het tekenen van die beschikkingen nog niet helemaal droog. Toen rechter Wit die stukken onder ogen kreeg, waren de beschikkingen nog geen uur oud. De rechterlijke opmerking: "Het is de overheid toch gelukt mij versteld te laten staan."

Voor advocate Steward in vertegenwoordiging van Colon, betreft dit kort geding een simpele zaak. Zij meent dat de gezaghebber geen financiële voorwaarden kan verbinden aan de verlening van meerbedoelde vergunningen. "Dit kan alleen middels een eilandsverordening, terwijl de gezaghebber in dit specifiek geval beschikkingen heeft vervaardigd en ook nog op het laatste moment," pleitte Steward. Daarnaast meent de raadsvrouwe dat het onduidelijk is wat de overheid cq de carnavalsstichting het over hebben: het betalen van een vergoeding, precariorechten of leges?

Voorts is zij van mening dat de gezaghebber niet mag afwijken van de gegroeide praktijk van automatische verlening cq ontheffing voor vergunningen vooral tijdens de carnavalsperiode en aanverwante activiteiten. "Het plotseling en zonder noodzaak wijzigen van dit beleid is in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur..." en "De gezaghebber had, indien hij het beleid wilde wijzigen, de nodige zorgvuldigheid in acht moeten hebben genomen."

Een derde belangrijk punt gaat over het eigendomsrecht. De stellages waarvoor betaling wordt geeist, staan op de parkeerplaats van het Colon winkelcentrum. Dit is eigendomsterrein, alhoewel het gevestigd is langs de openbare weg die deel uitmaakt van de carnavalsroute. De advocate van de eigenaar van Colon vindt dat de gezaghebber, overheid en carnavalsstichting alleen betalingen kunnen eisen voor stellages geplaatst op eigendommen van het eilandgebied Curaçao, omdat anders een "ongeoorloofde inbreuk zou worden gemaakt op het eigendomsrecht van derden."

OPENBARE WEG

De raadslieden Lourens en Torres vinden dat juist personen, die particuliere grond aan de openbare weg gebruiken, betalen slechts een vergoeding. De stellages op de parkeerplaats van Colon, die gevestigd is aan de openbare weg én langs de carnavalsroute, moeten volgens de advocaten allemaal voldoen aan de vastgestelde betalingsregelingen.

Ze begrijpen verder niet waarom Jolley Handelsmaatschappij niet wil betalen, terwijl een grote groep stellage-houders op de parkeerplaats van Colon al hebben betaald. Slechts een kleine groep, waaronder de eigenaar van Colon, verzet zich tegen betaling.

Verder maakten de in de rechtszaal aanwezige stichtingsbestuurders een snelle berekening dat een beheerder van een grote stellage maximaal 550 gulden moet betalen. Dit is gebaseerd op de tarieven van honderd gulden voor de eerste drie meter en daarna vijftig gulden voor elk volgend meter dat de stellage verder inneemt.

Na het drie uren durende kort geding, wees rechter Wit dat het niet noodzakelijk heeft gemaakt dat voor elk kleinigheid men naar de rechter hoeft te stappen. Hij stelde het volgende aan de partijen voor: De Stichting Carnaval Curaçao zal wachten met het eventueel verwijderen van de stellages van Jolley Handelsmaatschappij; Deze eigenaar van Colon krijgt tot uiterlijk vandaag de tijd de andere weigeraars over te halen om te betalen, indien Jolley Handelsmaatschappij het kort geding verliest. Uitspraak: woensdag 17 februari.

Première in ITC

IKON maakt documentaire over leven pater Brenneker

WILLEMSTAD — De Nederlandse omroep IKON is bezig met het monteren van een televisiedocumentaire over leven en werken van Pater Brenneker. Het programma beleeft waarschijnlijk in april in het ITC zijn Antilliaanse première.

Een vier man sterke cameraploeg van de Nederlandse omroep heeft pater Brenneker onlangs op Curaçao drie weken lang gevolgd in zijn dagelijkse doen en laten. Volgens het oorspronkelijke scenario zou de documentaire veertig minuten gaan duren. Pater Brenneker: "Maar nu schijnen ze wel voor negentig minuten bruikbaar materiaal te hebben. Dus misschien worden het wel twee uitzendingen."

De tachtigjarige Pater Brenneker verklaart zeer onder de indruk te zijn van de werkwijze en de interviews die hem door het IKON zijn afgenomen. "Die mensen zijn echt uit op het maken van kwaliteitsprogramma's. Ze hebben me overal gevolgd, tot bij de clochards in Otrobanda toe. Ook van mijn gebedstherapie voor psychisch labiele mensen zijn opnamen gemaakt."

Volgens pater Brenneker bestaat er een gerede kans dat ook TeleCuraçao het programma gaat uitzenden.

Jongen betrapt op verboden vuurwapenbezit

WILLEMSTAD — Een negentienjarige jongen werd vrijdagnacht op de Pater Euwensweg aangehouden nadat hij zich verdacht had gedragen bij het zien van de surveillerende politieagenten. In de auto van de jongen vond de politie een revolver. Het wapen is in beslag genomen en de jongen kreeg een proces-verbaal aangezegd.

Nierstichting

WILLEMSTAD — Het Xaverius College heeft 815 gulden ingezameld voor de Nierstichting Curaçao en Diatel Curaçao. De leerlingen van de school, gevestigd aan de Fatimaweg in Suffisant, zijn verantwoordelijk voor deze collecte. De inzameling vond plaats in het kader van het veertigjarig bestaan van de nierstichting, die bezig is een nieuw centrum te bouwen.

Bedrijfsvoering verliesgevend; de rente redt

Landsloterij gokt op 28,3 miljoen gulden aan verkochte loten in 1993

WILLEMSTAD — 1993 is al lang en breed begonnen maar de begroting van de Landsloterij voor dit jaar moet nog goedgekeurd worden door de 22 volksvertegenwoordigers. Men gokt op 28,3 miljoen gulden aan verkochte loten en op 20,5 miljoen aan uit te keren prijzen. Het bedrijf 'an sich' is verliesgevend. Het is slechts te danken aan de rente uit beleggingen dat het jaarresultaat van de Landsloterij positief uitvalt, aldus minister Chucho Smits.

Die rente komt van geïnvesteerde gelden die nooit uitgekeerd konden worden aan rechthebbende stichtingen omdat die niet op tijd hun jaarstukken konden overleggen aan de Landsloterij. Wie een slechte administratie voert krijgt nu eenmaal geen geld, bepaalt de wettelijke regeling. Zodoende is er een bedrag van 13 miljoen gulden ontstaan dat door de loop der jaren nooit verdeeld kon worden.

De loterij zal volgens de begroting dit jaar met vier ton verlies draaien. Maar er komt 9,7 ton aan rente binnen zodat er een goedmaker is van 5,7 ton. Daarvan gaat 3,8 ton naar allerlei stichtingen, verenigingen en liefdadigheidsinstanties die de vaste aandeelhouders zijn, mist zij zich op tijd en met kloppende boeken melden. De rest, ruim 190.000 gulden is bestemd voor eenmalige donaties aan sociale organisaties en projecten.

De minister heeft schriftelijk aan de Staten laten weten dat het eigenlijk zo niet langer kan gaan met de Landsloterij en dat via administratieve veranderingen en de stimulering van de verkoop van loten aan de bevolking weer positieve bedrijfsresultaten geboekt moeten worden. Wat de administratieve veranderingen inhouden, geeft hij echter niet aan, of hij moet doelen op de automatisering van het kantoor die dit jaar moet plaatsvinden. Vooral de personeelskosten zijn gestegen. Met ongeveer 14 procent. Daar komt nog zes procent vakantiegeld bij. Maar deze verandering had eigenlijk zijn grootste weerslag al op de begroting van 1992. Uiteindelijk liggen de personeelskosten voor 1993 met 850.000 gulden een ton hoger dan vorig jaar. Er werken 23 ambtenaren, drie bodes en twee werksters bij het kantoor dat maandelijks de lotenverkoop regelt.

Directeur Luis Didiez licht de administratieve veranderingen toe die een bezuiniging kunnen opleveren. Het zijn: het niet vervangen van gepensioneerd personeel, het aantrekken van jonger en goedkopere medewerkers en het koppelen van de voordelen van automatisering aan een snellere dienstverlening (wachtende rijen wederverkopers en premie-inners zijn tijdverlies).

Ondanks de negatieve bedrijfsresultaten is dit jaar wel meer 'winst' te verdelen onder de organisaties die profiteren van de Landsloterij. 3,7 ton aan aandelen in vergelijking met de 2,5 ton van vorig jaar. De overige eenmalige uitkeringen zijn ook veel hoger. In 1992 was er 52.000 te verdelen; dit jaar 195.000 gulden. Die vergroting van de te verdelen som geld komt onder meer doordat niet alleen de investeringsopbrengsten stijgen maar ook bepaalde materiële kosten en kapitaaluitgaven van 'het bedrijf', de Landsloterij, zijn gedaald.

In vergelijking met 1992 worden er niet meer prijzen en premies toegekend aan het gokkende publiek. Het bedrag op jaarbasis blijft 20,5 miljoen gulden. Dat geld is beschikbaar voor twintig gewone trekkingen en vier bijzondere trekkingen. Ongeveer elke twee weken is er een loterij. Meestal is er een prijzenpot van 5,6 ton. Er zijn twee bijzondere trekkingen die elk goed zijn voor een prijzenpakket van 1,4 miljoen en twee extra trekkingen die per stuk 3,1 miljoen gulden te bieden hebben. Overigens gaat men er in de begroting van uit dat er op jaarbasis een half miljoen gulden in de kas blijft omdat het lot kan vallen valt op niet verkochte biljetten.

Aan vergunningsrechten en zegelbelasting is de Landsloterij 6,2 miljoen gulden kwijt. Dat bedrag komt dus in de staatskas. Dat bedrag was ook al voor 1992 begroot. De overheid krijgt dus niet meer inkomsten. Hetgeen opvallend is, gezien de geldnood waarin de regering zegt te verkeren.

Er zijn veertig instellingen die volgens de Raad van Toezicht in aanmerking komen om mee te delen in de opbrengsten van de loterij. Zij hebben samen het totaal van de 93 en een half aandelen. Elk aandeel is goed voor 2500 gulden. De meeste van deze instanties krijgen een tot drie aandelen. Het gaat vooral om stichtingen, sportverenigingen en liefdadigheidsinstellingen die profiteren van de Landsloterijsteun. Vier of meer aandelen hebben Saba Benovelent Foundation (12 aandelen), Sint Dominicus Liefdeswerk Curaçao (5), Stichting Federatie Buurtcentra Curaçao (4), Stichting de Katholieke Verkenners (6,5), stichting Jeugdcentrale Curaçao (5) en stichting Monumentenzorg (7). In 1991 werd aan 12 van de 40 instellingen een bedrag uitgekeerd met een gezamenlijke waarde van 67.000 gulden. In dat zelfde jaar werd aan eenmalige uitkeringen 4,5 ton uitgekeerd; onder meer aan de Zwembond, de Karatebond, Suvek en de Hartstichting.

De Landsloterij heeft per jaar maximaal 30,1 miljoen gulden aan loterijbiljetten over de 24 trekkingen. Maar op grond van ervaring gaat men ervanuit dat zes procent meestal onverkocht blijft. Aan inkomsten uit het nationale gokspel krijgt de Landsloterij naar verwachting dus 28,3 miljoen gulden. Om het totaal aan inkomsten te krijgen moeten bij de 28,3 miljoen nog opgeteld worden de nooit opgehaalde prijzen, de prijzen op niet verkochte loten en de beleggingsrente. Het totaal wordt dan 30 miljoen gulden.

Loterijdirectie zegt: 'Nieuwe stichtingen moeten kans krijgen'

De Raad van Toezicht voor de Landsloterij is van plan sociale instellingen van een lijst te schrappen als zij niet in staat zijn hun jaarstukken tijdig en kloppend aan te bieden bij de Landsloterij.

Er bestaat een lijst van veertig aandeelhouders die recht hebben op deling in de loterijopbrengsten. Over het boekjaar 1991 kon slechts aan twaalf van de veertig rechthebbenden een geldbedrag worden uitgekeerd. Achtentwintig waren niet of niet op tijd klaar met hun boekhouding. Het gaat om stichtingen die administratief of organisatorisch niet goed functioneren.

Wat de Landsloterij niet kan uitkeren aan de aandeelhouders blijft beschikbaar, maar wordt ondertussen wel ondergebracht in obligaties, schatkistpapieren en deposito's die rente opleveren. Het gaat inmiddels om een bedrag van om en nabij de dertien miljoen gulden dat door nalatigheid of onvermogen van de stichtingsbesturen niet kan worden uitgekeerd.

Volgens directeur Didiez van de Landsloterij zouden de geschrapte aandeelhouders vervangen moeten worden door nieuwe, wel goed functionerende stichtingen die tot nu toe verstoken bleven van loterijhulp. Het probleem is al jaren oud, maar Didiez voorspelt dat de Raad van Toezicht de kwestie zeker zal aanpakken.

De Tempel: wachten is op subsidie voor renovatie

WILLEMSTAD — De Tempel aan het Julianaplein maakt een goede kans in zijn huidige vorm voor het nageslacht behouden te blijven. Hotelier Marc van der Valk, wiens concern eigenaar is van het voormalige Joodse gebedshuis, liet deze week weten dat het gebouw hem nauw aan het hart ligt.

Zoals hij al eerder benadrukte, staat het gebouw op de monumentlijst en is de renovatie ervan dus aan allerlei regels gebonden. Het Van der Valk-concern, eigenaar van grond en pand, heeft al enige tijd geen actie kunnen ondernemen om verder verval tegen te gaan. Dat is volgens Marc van der Valk een gevolg van het feit dat de overheid nog geen antwoord heeft gegeven op de aanvraag voor subsidie ten behoeve van de renovatie. Naar hij hoopt zal dat nu niet al te lang meer op zich laten wachten.

De hoteldirecteur heeft nog geen vastomlijnde plannen met De Tempel, die een strategische driehoek lijkt te gaan vormen met het Plaza Hotel en het eind '94 te realiseren tweede Van der Valk-hotel op Marichi. Hij denkt aan een multifunctioneel centrum: "Een congrescentrum in combinatie met een filmzaal, bar, restaurant en eventueel een toeristenmuseum."

WILLEMSTAD — Chacho de Castro presenteert dinsdag van 21.00 tot 22.00 uur het laatste deel in een serie tv-programma's over emotioneel en seksueel geweld tegen vrouwen.

Vertegenwoordigers van de politie (waaronder de afdeling zedendelicten) en van sociale zaken, een advocaat, en twee slachtoffers zullen aan het woord komen.

Het programma wordt ook uitgezonden via Radio Korsow en op Sint Maarten via PJD 2 en 3. Men kan de radiostudios bellen om te reageren op hetgeen op de tv gezegd wordt. Beschikbaar gestelde nummers (alleen voor die avond en slechts van 22.00 tot 24.00 uur) zijn op Curaçao 371501 en op St Maarten 22580 en 22764 (alleen voor die avond).

Wisseling in directie van De Antillen n.v.

WILLEMSTAD — De Raad van Bestuur van de Koninklijke Volker Stevin n.v. in Nederland heeft ing. A. van Os benoemd tot directeur van aannemingsmaatschappij De Antillen n.v. Van Os volgt op ing. A. van Wijngaarden op, die binnen de Koninklijke Wegenbouw Stevin (KWS) de functie van districtmanager Noord-Brabant te Eindhoven zal vervullen. KWS is een werkmaatschappij van de Koninklijke Volker Stevin.

Van Wijngaarden begon in 1978 op Bonaire zijn Antilliaanse periode en hij heeft in totaal vijftien jaar voor 'De Antillen' gewerkt, waarvan de laatste zeven jaar als directeur.

Onder leiding van de nieuwe directeur Van Os, zal het bedrijf zich meer richten op de oorspronkelijke kernactiviteit, namelijk het aanleggen van infrastructurele werken.

Inderson bij eerste lustrum FMD:

'Ruim helft werklozen meer dan drie jaar zonder werk'

WILLEMSTAD — Zestig procent van de werkelozen zit langer dan drie jaar zonder werk, terwijl dertig procent meer dan zes jaar naar werk zoekt. Dat zei oud-minister van Volksgezondheid Stanley Inderson gisteren tijdens de viering van het eerste lustrum van de werkelozenbeweging FMD. Hoewel de situatie op Curaçao niet zo ernstig is als in vele andere Derde Wereldlanden, ziet Inderson wel tekenen van verslechtering.

FMD-voorzitter H. Rodriguez kondigde aan dat het centrale marktproject nu echt van start gaat. Werkelozen gaan op de eerste verdieping van dit gebouw eigengemaakt handwerk verkopen. Het Bestuurscollege heeft onlangs goedgekeurd dat FMD gebruik mag maken van deze lokatie.

FMD had negen plakkaten laten maken, waarvan er gisteren acht werden uitgereikt aan Curaçaoënaars die zich hebben ingezet voor de werkelozen. Het ging om premier Maria Liberia, eilandsraadslid (MAN) Mayra Coffie, gedeputeerde van Economische Zaken E. Mendes de Gouveia (die zich liet vertegenwoordigen), eilandsraadslid (PNP) Ricardo Isebia, Haime Spinola (Jumbo-supermarkten), Pedro van der Dijs en Erguiles Brunken.

Dagblad Nobo was niet aanwezig, het had zich laten verontschuldigen. Rodriguez noemde de uitreiking van de plakkaten een 'speciale manier om onze dank te betonen voor de bijzondere inzet'.

■ *Gasten op het terras van Papaya tijdens de officiële opening op vrijdag 12 februari.*

Huurders toveren vervallen Papaya stilletjes om tot landhuis met allure

WILLEMSTAD — Heel stilletjes, zonder dat we het merkten, is landhuis Papaya opgeknapt. Jarenlang was dit kleine landhuisje aan de Weg naar Westpunt de Assepoester onder de landhuizen. De toverstaf heeft echter zijn werk gedaan en van het lelijke eendje een prinses gemaakt. Vanaf heden biedt het onderdak aan een informatiecentrum voor toeristen, waar de eigenaars tevens hapjes en drankjes serveren.

Bijna drie jaar geleden vertrok de laatste bewoner uit het landhuis. Hij liet letterlijk een zwijnestal achter: op het uitgestrekte terrein hield hij varkens. Na zijn vertrek verviel Papaya in snel tempo. De eigenaars trachtten het te verhuren. Er werd enig schoonmaakwerk verricht en het roze landhuisje werd geel geschilderd. Desondanks leek het lot bezegeld: weer een landhuis naar de knoppen.

Veertien maanden geleden echter huurden Freek Born, Rob van Kouwen en Ewald van den Oudenalder het landhuis en togen aan de slag. Onder hun handen werd Papaya omgetoverd tot het vriendelijke landhuisje dat er nu staat. Het geel werd donkerroze, de bijgebouwen uitgeruimd en als appartementen ingericht, het erf in de onmiddellijke nabijheid van het huis werd schoongemaakt en voor een deel herbeplant en zo verrees een vernieuwd Papaya uit de as.

Aan het interieur van het landhuis is niets veranderd. Er zijn geen muren of deuren gesloopt, alles is intact gelaten. Buiten moest alleen de waterbak ten dele worden gesloopt wegens verregaand verval. Aan de zijkant werd een terras gecreëerd, waar de net geplante kokospalmen op den duur voor schaduw zorgen.

De drie huurders hebben alle werkzaamheden zelf verricht, zo vertelt Rob van Kouwen. "Gisteren heb ik de laatste stukken dak nog geschilderd. Er is geen aannemer aan te pas gekomen en ook financieel hebben we geen steun gehad".

Het is de bedoeling dat Papaya als toegangspoort tot Banda Bou gaat fungeren. Toeristen en Curaçaoënaars kunnen er even stoppen en desgewenst toeristische tips krijgen. Wie Curaçao niet kent, heeft veel steun aan de bartafel; die is in de vorm van een landkaart van Curaçao gemaakt.

Aan de muur hangt lokale kunst, die voor een deel ook te koop is. Dat geldt zeker niet voor de honderd jaar oude foto van Curaçao, die deel uitmaakt van de kunst- en fotogalerij.

Landhuis Papaya is dagelijks van 10 tot 18 uur geopend. Op zaterdag is er *happy hour* (van 16 tot 19 uur), terwijl er iedere zondag een barbecue-maaltijd wordt geserveerd (tussen 17 en 22 uur). Een Mariachi-groep zorgt dan voor de muzikale begeleiding. Het pand is eveneens beschikbaar als locatie voor bruiloften en partijen.

Wegens doorspelen CRI-rapport

Strafzaak en tuchtzaak tegen advocaat M. Römer

WILLEMSTAD — Het Openbaar Ministerie heeft een strafzaak én een tuchtzaak aanhangig gemaakt tegen mr. Marius Römer omdat het ontoelaatbaar zou zijn dat de advocaat het als geheim bedoelde CRI-eindrapport heeft laten uitlekken naar de media.

De advocaat op zijn beurt is voornemens een civiele zaak te beginnen tegen officier van justitie Harderwijk, procureur generaal Pietersz en mr. Ter Berg die rechter-commissaris was in het strafrechterlijk vooronderzoek naar het uitlekken van het CRI-eindrapport.

Römer begint de civiele zaak omdat er volgens hem feitelijk geen gedragsregel of wet is die het overhandigen van het geheim rapport aan lokale media verbiedt. Temeer daar hij vindt dat hij gehandeld heeft in het belang van zijn cliënt Agnes Gumbs, die een van de verdachten is in de zaak Gumbs-Cijntje-Gumbs die draait om een vermoede doorsluizing van smeergelden. De advocaat heeft immer volgehouden dat Justitie onnodig lang en op geheimzinnige wijze met het onderzoek bezig was en openheid van zaken moest geven. Römer wil overigens niet aangeven of zijn cliënt überhaupt wist dat hij het rapport zou afgeven aan de media. Hij zegt: "Ik praat niet over de relatie met mijn cliënt. Dat is mijn beroepsgeheim."

Römer laat weten dat de rechter-commissaris onjuist heeft gehandeld door onder anderen mevrouw Gumbs er toe te bewegen een klacht in te dienen tegen haar advocaat omdat hij het rapport ten nadele van haar in de publiciteit zou hebben gebracht. Ook de andere verdachten zijn gevraagd of zij wisten van de plannen van Römer om de media te benaderen.

Het is volgens Römer beslist niet in de haak dat justitie een verdachte tegen een advocaat probeert uit te spelen terwijl die verdachte in grote onzekerheid verkeert over hoe justitie op een later tijdstip over haar zal oordelen. Römer: "Ter Berg zou zoiets zeker niet in Nederland geprobeerd hebben. En er zijn anderen die mijn mening delen. Bovendien voelt het O.M. zelf al aan dat zij iemand nodig heeft die een klacht indient voor een strafzaak. In een eerdere rechtszaak rond het uitlekken van de getuigenverklaringen naar de media is gebleken dat het Openbaar Ministerie in zo'n geval geen eigen privaatrechterlijk belang heeft en dus geen rechtszaak ten behoeve van zichzelf kan beginnen."

Ter Berg heeft ook zitting in de Raad van Toezicht die zal moeten oordelen over de handelwijze van Römer. De advocaat zal Ter Berg 'wraken' omdat hij geen vertrouwen heeft in de rechter nu hij met vooringenomenheid zal plaatsnemen in de Raad.

GEDRAGSREGEL

De procureur-generaal Robert Pietersz zou volgens Römer een uitspraak van de Raad willen opdat er een scherpere gedragregel komt voor advocaten inzake het geheimhouden van bepaalde stukken in een strafzaak. Maar eerder al liet de Orde van Advocaten weten dat hoewel er ethische aspecten kleven aan het openbaar maken van als geheim bedoelde documenten uit een nog niet afgeronde zaak, een gebod tot geheimhouding niet dwingend opgelegd kan worden aan advocaten.

Gezaghebber Voges op een lijn met Hirsch Ballin

WILLEMSTAD — Nederland en Sint Maarten hebben een gezamenlijk belang om de ingezette verbetering van de bestuurlijke structuur met kracht voort te zetten. Dat is de conclusie van de gesprekken die deze week zijn gehouden tussen de minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken, mr E.M.H. Hirsch Ballin, de gezaghebber van Sint Maarten, de heer W.R. Voges en de directeur van KABNA, mr H.P. van Weeren.

De gezaghebber toonde zich tevreden over de bereikte voortgang. Van Nederlandse zijde is medewerking toegezegd aan de aan te stellen projectleider ter ondersteuning van het kabinet van de gezaghebber. Daarnaast is onder meer gesproken over de grenscontrole op Sint Maarten en het kadaster.

Kooymans komt maandag naar Curaçao

SCHIPHOL - Minister van Buitenlandse Zaken Peter Kooijmans is vandaag vertrokken voor een kennismakingsbezoek aan de Nederlandse Antillen en Aruba. Maandag wordt de bewindsman op Curaçao verwacht.

Er zal hier vooral gesproken worden over aangelegenheden van buitenlandse politieke aard.

Aansluitend vertrekt de minister naar Suriname. Tijdens zijn verblijf in Paramaribo, dat ruim twee dagen duurt, zal Kooijmans vooral praten over de nadere uitwerking van het vorig jaar afgesloten raamverdrag dat de ontwikkelingsrelatie tussen Nederland en Suriname regelt. Hij heeft onder meer een ontmoeting met president Ronald Venetiaan.

Volgens de minister is de instelling van een sociaal vangnet in Suriname momenteel de belangrijkste kwestie. In het raamverdrag is vastgelegd dat Nederland 150 miljoen gulden beschikbaar stelt om de ongewenste sociale effecten op te vangen die ontstaan bij de sanering van de Surinaamse economie.

*Minister Kooymans

Deskundigen: regering aan rand militaire ondergang

Val verwacht van op een na grootste stad Angola: Huambo

LISSABON - De Angolese verzetsbeweging Unita heeft waarschijnlijk de stad Huambo ingenomen en zal spoedig nog een serie andere provinciehoofdsteden veroveren, zo is vrijdag in diplomatieke bronnen in Lissabon vernomen.

"Mijn inlichtingen zijn dat Huambo al gevallen is", zei een diplomaat. Een ander voegde daar aan toe dat als Huambo, de tweede stad van Angola, nog niet gevallen is, dat spoedig zal gebeuren. "De Portugezen menen dat de (Angolese) regering aan de rand van de militaire ondergang staat. Zij verwachten dat binnen enkele dagen, zoniet binnen enkele uren, ook Luena, Cuito, Bie en Menongue zullen vallen", aldus de tweede diplomaat.

De strijd om Huambo is het middelpunt van de oorlog, die weer oplaaide nadat Unita in september weigerde te aanvaarden dat zij de verkiezingen verloren had. Hulpwerkers zeggen dat er duizenden gewonden vastzitten in de door artillerie-en luchtaanvallen verwoeste stad, waar Unita en het regeringsleger nu al meer dan een maand om vechten.

Functionarissen van de Verenigde Naties (VN) proberen te bemiddelen over een bestand zodat er voedsel en medische hulp naar Huambo gebracht kan worden. VN-gezant Margaret Anstee zei echter dat de VN er niet in slagen contact op te nemen met Unita-leider Jonas Savimbi, wiens verblijfplaats onbekend is.

De radiozender van Unita (Unie voor de totale onafhankelijkheid van Angola) meldde dat het verzet na hevige gevechten het vliegveld van Huambo en de kazerne van de oproerpolitie had veroverd. De regering verklaarde op haar beurt dat haar militairen proberen een aanval van Unita af te slaan die geleid zou worden door blanke huurlingen.

De regering beperkte zich vrijdag tot de opmerking dat haar manschappen wanhopig proberen te voorkomen dat Unita de stad bezet. Unita zou vrijdag het centrum van Huambo hebben gebombardeerd.

AFGEZEGD

De regering en Unita zouden woensdag in de Etiopische hoofdstad Addis Abeba hun tweede ronde in het kader van de vredesbesprekingen houden, maar het verzet liet op het laatste moment weten dat het niet zou komen. In militaire kringen wordt gezegd dat Savimbi eerst Huambo in handen wil hebben voor hij de gesprekken over een bestand hervat.

Nederland brengt het aantal waarnemers dat deel uitmaakt van de vredesmacht van de VN in Angola (Unavem-2) terug van 27 naar dertien. Dat is een gevolg van het besluit van VN-secretaris-generaal Boutros=Ghali de omvang van Unavem-2 te verminderen omdat Angola feitelijk is teruggekeerd naar een situatie van burgeroorlog. De Nederladse ministers Kooijmans (Buitenlandse zaken) en Ter Beek (Defensie) hebben dit de Tweede Kamer vrijdag laten weten.

In zijn rapport over de VN-activiteiten in Angola heeft Boutros-Ghali onder meer melding gemaakt van een catastrofale humanitaire situatie in veel gebieden van het land, van ongebreidelde intimidatie en fysieke bedreiging van VN-personeel en van diefstal en plundering van VN-eigendommen. Boutros-Ghali heeft daarom bij de verlenging van het VN-mandaat vanaf 1 februari besloten het aantal militaire waarnemers te verminderen van 350 tot 75 en het aantal politiewaarnemers van 126 tot 30.

Uniek proces in Afrika

Ex-president Mali Traore schuldig aan massa-moord

BAMAKO - Het hooggerechtshof van Mali heeft vrijdag oud-president Moussa Traore schuldig bvonden aan moord op 106 betogers in 1991.

Het hof verklaarde dat Traore de ordetroepen bevel gegeven had het vuur te openen op demonstranten die tegen de regering betoogden in de hoofdstad Bamako en in andere steden, in de ijdele hoop dat hij aan de macht zou kunnen blijven. De rechter zal later de straf van Traore bepalen, maar in Mali is het verpicht moordenaars die schuldig zijn bevonden ter dood te veroordelen.

Met Traore werden ook drie hoge functionarissen van zijn regering, die in haar 26 jaar durende bewind gesteund werd door het leger, schuldig bevonden aan dezelfde misdaden. De andere 28 verdachten, allen prominente leden van het verdreven regime, waren volgens het hof niet medeplichtig aan de moorden. Zij zullen naar verwachting vrijgesproken worden.

Voormalig leider van Mali, Moussa Traore stond tot zijn val in 1991 bekend als een gevreesd leider. De 56-jarige ex-generaal kwam op 19 november 1968 via een staatsgreep aan de macht. Gedurende zijn bewind overleefde hij coup na coup.

Nadat hij de macht had gegrepen van de eerste onafhankelijk gekozen president Modibo Keita, was het gedaan met de relatieve vrijheid van meningsuiting in het arme afrikaanse land. Traore duldde geen andersdenkende geluiden. Op burgerlijke ongehoorzaamheid stond levenslange gevangenisstraf of de doodstraf.

Traore werd in 1936 in Kayes nabij de grens met Senegal geboren. Hij koos al op jonge leeftijd voor een militaire loopbaan en werd officier in het Franse koloniale leger. Tijdens het tien weken durende proces stelde Traore meermalen de Franse president Mitterrand en diens echtgenote Danielle verantwoordelijk voor zijn ondergang. Zij zouden de Malinese oppositie tot verzet hebben aangezet, nadat hij (Traore) de Franse beleidslijnen voor meer democratie in Afrika herhaaldelijk van de hand had gewezen.

Traore en de drie medeverdachten hebben inmiddels cassatie aangetekend bij het hooggerechtshof.

Algiers: Vier fundamentalisten geëxecuteerd

ALGIERS - Vier Islamitische fundamentalisten die in mei vorig jaar ter dood veroordeeld waren door een rechtbank in de zuidelijke Algerijnse stad Ouargla, zijn geëxecuteerd, zo heeft het Algerijnse ministerie van justitie vrijdag bekendgemaakt.

Het ministerie meldde niet wanneer de straffen zijn voltrokken tegen de vier, die waren veroordeeld wegens het deelnemen aan een "komplot tegen de veiligheid van de staat". Acht van hun kameraden die voor hetzelfde waren veroordeeld, kregen gratie. Hun straf werd omgezet in levenslang. Het is de tweede keer in een maand dat Algerije de executie van ter dood veroordeelden meldt. De vier mannen namen deel aan een overval op een legerpost in Guemmar, aarbij drie soldaten omkwamen.

Paus spreekt in Sudan over godsdienststrijd

KHARTOUM - De enige strijd die uit godsdienstige motieven te rechtvaardigen is, is die tegen elke soort van egoïsme, onderdrukking, haat en geweld. Zo stelde paus Johannes Paulus II vast tijdens zijn korte bezoek aan Sudan.

De regering van dit land wordt beschuldigd van het vervolgen van de christelijke godsdiensten omdat de strenge versie van de Islam als regelgeving wordt opgelegd aan de hele maatschappij.

***

IBM heeft voor het eerst een JAPANS elektronicaconcern aangeklaagd wegens patentbreuk. Het gaat om Kyocera, die keramische onderdelen zou hebben nagemaakt. IBM eist omgerekend omgeveer Nf 260 miljoen.

Zimbabwe maakt cellen vrij voor nieuwkomers

HARARE - Zimbabwe is van plan de komende weken zo'n zesduizend gedetineerden vrij te laten om de doorstroming in de overvolle gevangenissen te bevorderen.

Minister van Justitie Emmerson Mnangagwa kondigde woensdag aan dat de amnestie met name geldt voor gevangenen die voor of op 31 maart 1980 zijn veroordeeld.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
Open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10 815 445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN (van 10.00-11.00/17.00-18.00 uur) zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz. dokter Alvarez, Tanki Flip 24. Tel. 27100.

* * * * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Beneden de brug:
Santa Cruz, Macuarima 23-B. Tel.: 28028.
Boven de brug:
Savaneta

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA

(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Suske en Wiske; 18.30 3-2-1 Contact, 19.37 Elsa Klensch; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Big Story; 21.20 CNN News; 21.40 Movie; 23.23 Sports Tonight; 24.00 Sluiting

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special, 18.03 Movie; 19.30 Show-Time; 20.30 Movie Diar Liar; 22.00 CNN News, 22.20 Health Week; 22.35 Week in Review; 23.20 Sports Tonight; 24.00 Sluiting

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111)

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker

* * * * * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA 09.30 uur kerkdienst

* * * * * * * *

Nederlandse minister bezoekt Aruba

ORANJESTAD — De nieuwe Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, prof. dr. P.H.Kooijmans, brengt vergezeld van zijn echtgenote dit weekeinde een kennismakingsbezoek aan Aruba.

Morgenavond houden gouverneur mr. Olindo Koolman en mevrouw Koolman - Croes ten gouverneurshuize een ontvangst voor genodigden. Maandag worden besprekingen gevoerd met de gouverneur, premier Oduber en Statenvoorzitter Felix Flanegien. Voordat het gezelschap 's middags per militair vliegtuig naar Curaçao vertrekt, biedt directie Buitenlandse Betrekkingen een lunch aan.

Frederick Wernet derde verkeersdode

ORANJESTAD — In het Dr. Horacio Oduber Hospitaal is de 26-jarige Frederick Benedict Wernet overleden. Hij raakte vorige week maandagavond bij een verkeersongeval te Paradera levensgevaarlijk gewond. Wernet bezweek aan de bekomen verwondingen en is de derde verkeersdode van dit jaar.

Op de verkeersweg Kibaima naar Tanki Flip vond een verkeersongeval plaats, waarbij drie auto's betrokken waren. De aanrijding werd veroorzaakt door een bestuurder die zonder voorrang te verlenen de verkeersweg opreed. Hierdoor kwam het slachtoffer frontaal in botsing met een tegenligger en raakte in zijn auto beklemd. Hij werd door de brandweer bevrijd en in zorgwekkende toestand naar het hospitaal overgebracht. Gistermiddag constateerde dr. Ho Kang You de dood.

Nieuw bestuur voor ATIA in maart

ORANJESTAD — In de laatste week van maart kiest Aruba Trade and Industry Association (ATIA) een nieuw bestuur. De juiste datum zal nog nader worden bekend gemaakt.

Van het huidige bestuur zijn aan de beurt voor aftreden: voorzitter Osling Toppenberg, Bill Carson, Hans Henriquez, Jan Schilders, David Stowe en Rick Timmer. Deze leden kunnen herkozen worden. Een commissie is bezig een kandidatenlijst samen te stellen, terwijl ook de leden kandidaten kunnen voordragen op de algemene ledenvergadering.

Bestuur Jaycees

ORANJESTAD — Aruba Female Jaycees (AFJ) heeft een nieuw bestuur gekozen voor 1993. De samenstelling is als volgt: voorzitter Jacqueline Morel, vice-voorzitter Evelien Steba, penningmeester Jessica Rojer-Harms, director for community Suzy Nadal, director for individual development Gwendeline Royer, immediate past president Irma Eights en PR-officer Altagracia Baly.

Al twintig jaar naar Aruba

■ *ORANJESTAD — In Casa del Mar en Aruba beach club zijn John en Valerie Apicella geïnstalleerd tot 'goodwill ambassadors' van Aruba. Dit Amerikaanse echtpaar heeft sinds 1972 met familieleden elk jaar de vakantie doorgebracht op Aruba. De onderscheiding werd uitgereikt door Glennie Tromp van directie Toerisme.*

Voorzitter generale chefs van staven VS Powell:

Troepen in VS onder één commando

WASHINGTON - De voorzitter van de Amerikaanse gezamenlijke chefs van staven, generaal Colin Powell, heeft vrijdag een plan onthuld over de rol van de Amerikaanse strijdkrachten in het tijdperk na de Koude oorlog. Daarin wordt voorgesteld alle in de Verenigde Staten gestationeerde troepen samen te voegen onder één gezamenlijk bevel om crises in eigen land beter het hoofd te kunnen bieden en voorbereid te zijn op VN-vredesmissies.

In een rapport dat hij zijn eigen strategische blauwdruk voor de strijdkrachten noemde, onderstreepte Powell de noodzaak om sommige elementen van het leger samen te voegen om geld te besparen en meer efficiency te bereiken. Een voorbeeld daarvan noemde hij onderhoudsdepots. Maar andere leger-onderdelen wil hij handhaven, zoals de vier eigen luchtmachten van de krijgsmacht-onderdelen: luchtmacht, landmacht, mariniers en marine.

"Het rapport moet worden gezien als een momentopname - een momentopname in een doorgaand evaluatieproces", zei generaal Powell bij de presentatie. "President (Bill) Clinton en minister (van Defensie Les Aspin) hebben ons nieuwe richtingen aangewezen en die richtingen zijn tamelijk duidelijk, eenvoudig en direct", zei hij.

BEGINSELEN

De belangrijkste beginselen zijn Amerika's verplichtingen in de hele wereld na te komen en de kwaliteit van de strijdkrachten te handhaven. Een grote rol spelen daarbij de aanpassingen aan het "veranderende veiligheidsmilieu" in het tijdperk na de Koude oorlog en verdere beperking van het aantal personeelsleden en van militaire (aanschaf-ontwikkelings-)programma's.

In het rapport stelt de generaal: "Het verdwijnen van de Sovjet-dreiging heeft niet de noodzaak opgeheven van goed opgeleide en voorbereide strijdkrachten." Hij noemde de Amerikaanse operaties in Panama en de Golf en de hulpoperaties in Somalia en noord-Irak.

"Hoewel verandering noodzakelijk is, moeten we ons waken voor overhaaste aanbevelingen die niet goed zijn geanalyseerd", aldus Powell. "We moeten eenvoudigweg goede opleiding en goed materieel blijven leveren en alle mannen en vrouwen in de strijdkrachten steunen". Volgens de generaal zijn sommige door anderen opgeworpen bezuinigingsvoorstellen "idioot".

LANDMACHT

Door de troepen in Amerika onder gezamenlijk bevel te willen brengen, erkent Powell de grotere rol van de landmacht in eigen land, zoals na rampen als de orkaan Andrew en burgerlijke onlusten in Los Angeles in 1992. Powell drong ook aan op training van Amerikaanse troepen voor inzet bij VN-vredesoperaties en hulpverleningsoperaties.

Voor zijn verkiezing verklaarde president Clinton te hopen overtollige elementen in het leger te kunnen opheffen, zoals de vier luchtmachten, twee lichte infanterie-divisies en op elkaar gelijkende gevechtstoestellen en tactische raketten die voor zowel de marine als de luchtmacht zijn ontwikkeld. Powell verdedigde deze programma's in zijn rapport als noodzakelijk en "elkaar aanvullend". Over de vier luchtmachten zei hij: "Het land wordt goed gediend doordat elk van de krijgsmachtonderdelen een luchtmachtcomponent bevat".

Serviërs van Krajina bereid tot overleg

Hulp Sarajevo stapelt zich op na weigering van regering Bosnië

GENEVE/SARAJEVO - Tot wanhoop van medewerkers van de VN-vredesmacht stapelden zich vrijdag honderden tonnen hulpgoederen op bij de luchthaven van Sarajevo. De voorraad vormde zich een dag nadat de autoriteiten in de Bosnische hoofdstad besloten geen hulp meer te aanvaarden uit solidariteit met Moslims in het oosten van Bosnië die van voedsel, kleding en medicijnen zijn verstoken. De moslims van Krajina zijn bereid met Kroatië aan tafel te gaan zitten voor overleg.

Serviërs ontzeggen konvooien van de VN-vredesmacht de toegang tot het oosten van Bosnië, waar in enkele enclaves meer dan honderdduizend moslims van de buitenwereld zijn afgesloten. De Verenigde Naties hebben "fel geprotesteerd" tegen de blokkades door de Servische troepen, zo zei woordvoerster Sylvana Foa vrijdag in Geneve. Het hoge VN-commissariaat voor de vluchtelingen UNHCR zei dat het volgende week opnieuw konvooien naar het oosten van Bosnië zal sturen.

FRUSTRATIES

Tegelijkertijd verzocht het UNHCR de Bosnische regering terug te komen van haar besluit om hulp voor Sarajevo te weigeren. "Wij willen niet toezien hoe mensen onnodig van honger sterven in een stad die wij met gevaar voor eigen leven van voedsel voorzien", verklaarde woordvoerster Foa, verwijzend naar Sarajevo. "De Bosnische autoriteiten houden de hulpvluchten en -konvooien niet tegen, maar weigeren het voedsel uit te delen. Dat wordt opgeslagen in voorraadschuren".

De frustratie bij hulpverleners is groot. "Ze straffen de verkeerde mensen. Onze chauffeurs zijn gisteren tijdens hevige beschietingen naar Sarajevo gereden, om vervolgens te horen dat ze hun vracht niet kunnen lossen", zo zei Larry Hollingworth van het plaatselijk UNHCR-kantoor.

STEUN

De burgemeester van Sarajevo, Muhamed Kresevljakovic, zei evenwel dat hij de boycot zal volhouden: "Dit is het minste dat we kunnen doen voor de duizenden die daar sterven." In het centrum van de stad zeggen omstanders unaniem de beslissing te steunen.

Meer dan honderdduizend mensen zijn volgens de UNHCR in "absoluut ellendige" omstandigheden achtergebleven in de steden Cerska, Kamenica, Gorazde, Srebrenica en Zepa. Woordvoerders van de Bosnische regering spreken zelfs van ruim tweehonderdduizend mensen die worden bedreigd door honger, kou en beschietingen.

HEVIGE STRIJD

Berichten over hevige gevechten tussen moslims, Kroaten en Serviërs kwamen uit de hele republiek. In Sarajevo waren de gevechten minder hevig dan donderdag, maar desalniettemin vlogen twee flatgebouwen door beschietingen in brand en waagden voetgangers zich niet op straat.

Lord Owen heeft vrijdag de hulp-boycot voor Sarajevo bekritiseerd als een "onverstandig antwoord". De Britse bemiddelaar zei dat hij de leden van de VN-Veiligheidsraad gevraagd heeft "hun invloed te gebruiken" om er voor te zorgen dat de moslims hun beslissing herroepen.

ONDERHANDELINGEN

De Serviërs in Kroatië hebben alsnog ingestemd met onderhandelingen met de Kroatische regering. Dat heeft bemiddelaar Lord Owen vrijdag bekendgemaakt. De gesprekken tussen Zagreb en de Kroatische Serviërs beginnen volgende week in New York en zijn gericht op een nieuw bestand. Het vorige bestand, waarop de VN-vredesmacht toeziet, werd verbroken toen de Kroaten op 22 januari begonnen aan een groot offensief tegen Krajina, een gebied in handen van Serviërs. De leiders van deze enclave weigerden aanvankelijk te onderhandelen zolang de Kroaten zich niet hebben teruggetrokken.

Tegelijkertijd met de gesprekken over Kroatië zal in New York ook worden onderhandeld over vrede in de buurrepubliek Bosnië-Hercegovina, zo zei Owen.

Stakende werknemers bij Palm Beach hotel eisen loonsverhoging

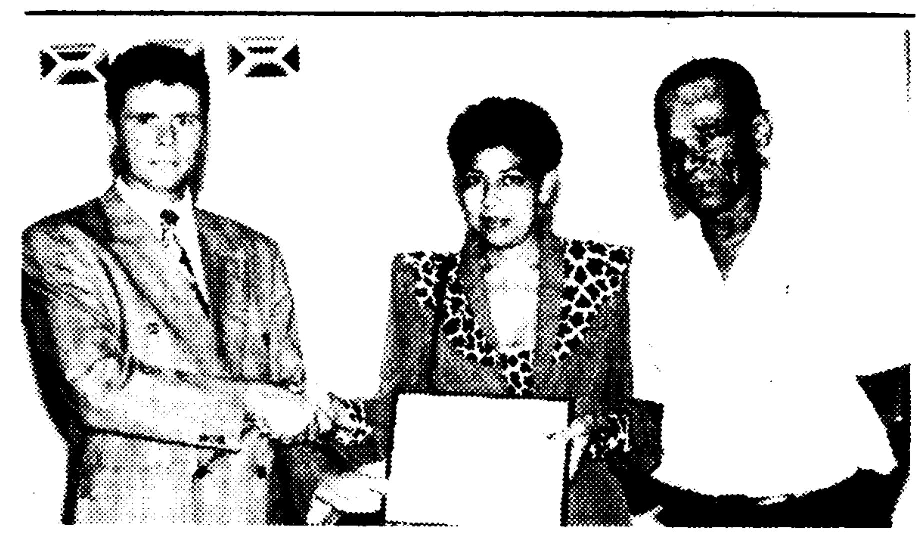
ORANJESTAD — Het personeel van het Aruba Palm Beach hotel legde gistermorgen het werk neer om ontevredenheid te tonen over de situatie die bestaat. De afgelopen jaren vonden weinig verbeteringen plaats en het personeel wil nu zonder uitstel een aangepaste loonsverhoging.

Het hotel werd enige jaren geleden voor de lage prijs van drie miljoen dollar verkocht, waarvan de nieuwe eigenaar in eerste instantie een miljoen betaalde. Vorig jaar werd onder druk van de overheid de rest betaald met financiering van de Aruba Investment Bank.

In 1986 werd onder het personeel een referendum gehouden maar de FTA verkreeg niet de meerderheid, waardoor het personeel geen vakbondsvertegenwoordiging had. Dat veranderde echter verleden jaar toen de FTA wel de meerderheid verkreeg van het 230 man tellend personeel en onderhandelingen over een cao begon.

FTA-voorzitter Anselmo Pontilius zette uiteen dat het personeel ongeduldig werd nu de directie met voorstellen van loonaanpassingen van een tot drie procent kwam, terwijl bekend is dat de kosten van levensonderhoud de afgelopen twee jaar met zestien procent zijn gestegen. De afgelopen jaren heeft het personeel geen enkele aanpassing gekregen.

Het voorstel van de directie werd dan ook door het personeel van de hand gewezen. Zij willen een loonsverhoginbg van tenminste tien procent. Pontilius merkt op, dat een dergelijk percentage normaliter niet ineens wordt gevraagd, maar gezien de situatie van jaren is deze eis niet onbillijk. Indien de directie niet met een voorstel van boven de zes procent komt, dan zullen de arbeidsproblemen toenemen. Vooral ook omdat het personeel ernstig twijfelt aan de cijfers die de directie op de onderhandelingstafel brengt. Voorlopig is het werk hervat om de herziene voorstellen van de directie af te wachten.

■*ORANJESTAD — Enseñansa pa Empleo heeft maar liefst drieduizend diploma's uitgereikt aan personen die in 1992 een of meerdere cursussen hebben gevolgd. De eer viel te beurt aan de Nederlandse vertegenwoordiger voor Ontwikkelingshulp, drs. John van Klaveren (links), om het drieduizendste diploma uit te reiken aan Sonia Kelly, een werkneemster van Aruba Bank die de cursus Lassen-I met succes afrondde. Voor dit jaar staan 105 cursussen op het programma, waar 2300 personen zich voor hebben ingeschreven. Rechts op de foto leraar Reinier Dreischor.*

Autoruiten van vier politici eergisternacht beschoten

ORANJESTAD — In de nacht van donderdag op vrijdag zijn de autoruiten van AVP-leider mr. Henny Eman en die van OLA-leden dr. Lili Beke, Justo Lopez en Fernandes Perna beschoten. De eerste melding kwam binnen vanuit San Nicolas waar OLA-kandidaat Justo Lopez zijn kinderen naar school wilde brengen en meende dat de zij- en voorruit van zijn auto waren aangeslagen.

Bij nader inzien bemerkte hij drie kogelgaten in de ruit. Hij waarschuwde de recherche die onmiddellijk een onderzoek instelde. Ook OLA-kandidaat Fernandes Perna meldde dat de auto van zijn vrouw aan de Palissiaweg beschoten zou zijn. Dr. Lili Beke, nummer twee op de OLA-lijst, meldde bij de politiewacht in Oranjestad dat haar auto beschadigd was door schoten.

Ten slotte liet ook AVP-leider mr. Henny Eman de commissaris van politie weten dat er een aanslag op zijn wagen was gepleegd. In eerste instantie dacht hij aan vernielingen maar later bleek dat ook zijn auto het doelwit was geworden van pistoolschoten.

OLA-leider Glenbert Croes meent dat zijn drie partijgenoten het slachtoffer zijn geworden van politiek terrorisme. Hij is bang dat geweld op Aruba de overhand gaat nemen. "Reeds tijdens de verkiezingstijd werden veel mensen en politici geïntimideerd", aldus Croes.

Hij vindt dan ook dat het democratisch systeem op Aruba gevaar loopt. "Burgers durven niet meer voor hun politieke kleur uit te komen omdat zij daar nadelige gevolgen van kunnen ondervinden". Op Aruba moet volgens Croes rust, vrede en eenheid kunnen heersen. Hij herhaalt tot slot de boodschap, die hij eerder al tijdens de eerste Statenvergadering liet horen, dat egoïsme, haat en wraak koste wat kost geëlimineerd moeten worden.

Overigens weet Glenbert niet of deze aanslagen gezien moeten worden om de OLA af te schrikken in verband met de regeringsformatie. Achter de schermen wordt door de MEP-aanhangers nog getracht om OLA alsnog in de regering te krijgen, waardoor de zetelverhouding 12-9 sterker wordt. Hierbij zou sprake zijn van mogelijk twee ministeries, waardoor vermoedelijk het aantal huidige ministeries van zeven wordt uitgebreid naar negen.

Colombiaan vrijgesproken

ORANJESTAD — Rechter mr. van der Griendt heeft de Colombiaan José Fransisco Gutierrez gistermorgen vrijgesproken. Hij werd in augustus 1991 aangehouden en opgesloten, omdat hem toeëigening van de boot Saba, die hij onder zich had ter reparatie in Venezuela, tenlaste werd gelegd.

Een zeer lang en slepend proces volgde. In december 1992 hoorde de officier van Justitie zelfs getuigen in Venezuela. Op 29 januari 1993 eiste de officier onmiddellijke gevangenneming, wat door het gerecht van de hand werd gewezen.

Gutierrez hield vanaf het begin vol dat hij zich de boot nooit had toegeëigend. De eigenaar van de boot zou precies hebben geweten wat er allemaal in Venezuela gebeurde. Eerst werd de gehele boot gerepareerd en vervolgens zou er in de Venezolaanse wateren mee gevist gaan worden omdat daar meer geld mee te verdienen zou zijn dan op Aruba. Dat was de reden dat de boot op naam van een Venezolaan werd geregistreerd.

Het gerecht achtte het tenlaste gelegde niet wettig en overtuigend bewezen, waarna vrijspraak volgde. Advocaat van José Gutierrez was mr. Marjan Bosman.

Vakbondsman Benvenuto volgt Craxi op

ROME - De socialistische partij van Italië (PSI) heeft een nieuwe leider. Een buitengewoon congres heeft vrijdag de ex-vakbondsleider Giorgio Benvenuto gekozen tot opvolger van Bettino Craxi, die donderdag was afgetreden.

De 55-jarige Benvenuto was de getipte kandidaat voor het voorzitterschap van de kleine partij (tien procent) die al jaren een sleutelpositie inneemt in de Italiaanse politiek. Op het moment levert de PSI, in de persoon van Giuliano Amato, de premier, van een vier-partijencoalitie. Van de 543 uitgebracht stemmen kreeg Benvenuto er 306. Hiermee bleef hij ruim voor op zijn rivaal Valdo Spini, een econoom uit Florence die niet meer dan 232 stemmen kreeg. Benvenuto geldt als "een man van Craxi".

BESCHIKKING

De Gezaghebber van het Eilandgebied Curacao. Plaatselijk Hoofd van Politie:

OVERWEGENDE

— dat op zondag, 14 februari 1993, de zogenaamde KINDERKARNAVALSOPTOCHT in Willemstad wordt gehouden;
— dat het in het belang van de openbare orde en veiligheid alsook van de verkeersveiligheid en -vrijheid noodzakelijk geboden is adekwate verkeers- en ordemaatregelen, ter garandering van een ordelijk verloop van dit evenement, te treffen:

GELET OP

de bepalingen van de Eilandsverordening Bevordering Openbare Orde en Bescherming Gemeenschap (A.B. 1989, no. 19) en van de Wegenverkeersverordening Curacao (A.B. 1957, no. 12):

BESCHIKT

A. dat de navolgende tijdelijke verkeersmaatregelen worden getroffen, namelijk:
[illegible]
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer in de richting van de Pater Euwensweg en de Rector Zwijsenstraat toegelaten. Het verkeer komende vanuit de richting van Kas Chikito wordt omgeleid bij de kruisingen Charoweg Van Eyck van Voorthuyzenweg en Piscaderaweg Van Eyck van Voorthuyzenweg;
— vanaf 10.00 uur wordt de Rector Zwijsenstraat vanaf het K.A.E.-complex tot bij de kruising van deze weg met de Piscaderaweg voor het rijverkeer gesloten;
— vanaf 10.00 uur wordt bij de kruising gevormd door de Pater Euwensweg Baden Powellweg en het viadukt leidende over de Breedestraat (O), geen rijverkeer toegelaten in de richting van de Rector Zwijsenstraat;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijvekeer in westelijke richting over de Koningin Julianabrug tot het viadukt over de Breedestraat (O) toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer in oostelijke richting, over de St. Anneboulevard tot de Koningin [illegible] het viadukt over de Breedestraat (O) toegelaten
— vanaf [illegible] uur wordt geen rijverkeer over de Roodeweg noch de Breedestraat (O) toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer over de Van Leeuwenhoekstraat tot de Van Eyck van Voorthuyzenweg toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer over de Jacob Binckestraat tot de Roodeweg toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer over de Hoogstraat tot de Leonard B. Smithplein toegelaten.
Dit rijverkeer wordt bij de kruising Hoogstraat viadukt over de Breedestraat (O) in de richting van de Koningin Julianabrug gedirigeerd;
— vanaf 08.00 uur worden de navolgende wegen, die als nooduitgangswegen zullen fungeren, vrij van verkeer gehouden: Quarantaineweg, J.H.J. Hamelbergweg, Naniestraat en de [illegible] weg ten oosten van het winkelpand "Tong Fat", leidende van de Breedestraat (O) naar de Pater Euwensweg;
— vanaf 10.00 uur wordt geen rijverkeer over de rotonde nabij "West-End" in de richting van het Plaza Brion en de De Rouvilleweg toegelaten;
— als eindhalte voor autobussen fungeert de halteplaats op de westelijke rijbaan van de Weg naar Welgelegen (ter hoogte van het clubgebouw van de J.P.F.

[illegible]
— vanaf 08.00 uur wordt geen rijverkeer tot het Plaza Mendo Merced toegelaten, noch zal het [illegible] zijn aldaar te parkeren;
— vanaf [illegible] uur wordt het rijverkeer in oostelijke richting over de Koningin Julianabrug niet [illegible] naar het viadukt over de Schottegatweg toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt het rijverkeer in westelijke richting over de Presidente Romulo Betancourt Boulevard, ter hoogte van Yale Curacao niet tot de afslag naar het viadukt over de Schottegatweg toegelaten;
— vanaf 10.00 uur wordt het rijverkeer over de Oranjestraat in de richting van het Plaza Horacio Hoyer via de Lovestraat (ter hoogte van de "Oranjeschool") gedirigeerd in de richting van de [illegible];
— vanaf [illegible] uur wordt het rijverkeer over de Berg Altena, via de Kaya Geraldine Gutierrez naar de St. Anneboulevard, in de richting van Plaza Horacio Hoyer, gedirigeerd;
— vanaf 10.00 uur wordt de Abraham de Veerstraat, die als nooduitgang zal fungeren, vrij van verkeer gehouden;
— als eindhalte voor autobussen fungeert de halteplaats op de Berg Altena (ter hoogte van de Kaya Geraldine Gutierrez).

[illegible]
— de [illegible] weggedeelten komen te vervallen;
— het is niet toegestaan te parkeren op:
— het viadukt over de Breedestraat (O);
— de Koningin Julianabrug;
[illegible]
— [illegible]

B. dat de navolgende ordemaatregelen worden getroffen, namelijk:
— het is het publiek niet toegestaan zich vóór als tijdens de optocht op het viadukt over de Breedestraat (O) op te houden;
— het is eigenaren enz. van lokaliteiten verboden drank in flessen of blik te verkopen;
— het is het publiek vanaf 11.30 uur tot 13.30 uur niet toegestaan de Koningin Emmabrug [illegible] over te steken;
— het [illegible] op de openbare weg:
— zonder vergunning van de Gezaghebber koopwaar te verkopen dan wel ten verkoop aan te bieden;
— anderen overlast of hinder aan te doen;
— [illegible], welke in het belang van de openbare orde dan wel verkeersveiligheid of [illegible] zijn aangebracht te verwijderen, omver te halen of te verplaatsen;
— de geregelde gang van een mars te verstoren;
— [illegible] of stoffen te werpen;
— [illegible], muren, hekken enz. te klimmen, hangen, zitten of staan enz.;
— het is [illegible] of huurders van gebouwen langs de karnavalsroute verboden toe te staan dat [illegible] op daken en balkons klimmen of dat zich een exessief aantal personen op hun [illegible] bevindt;
— [illegible] gegeven door de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, te [illegible] stipt en onverwijld op te volgen.
[illegible] is een ieder gehouden zich terstond en in de aangegeven richting te verwijderen;

C. dat de in deze beschikking omschreven maatregelen van kracht blijven zolang deze, naar het oordeel van de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, noodzakelijk zijn.

Curacao, 10 februari 1993
De Gezaghebber voornoemd,
drs. E.R. WALBOE

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden

Op de schietbaan **WACAO:**
Woensdag 17 februari van 15.00 tot 18.00 uur
Op de schietbaan **HATO:**
Woensdag 17 februari van 07.00 tot 13.20 uur
Donderdag 18 februari van 08.00 tot 13.20 uur

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur, dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur, zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
Openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * * *

ZATERDAG
TENNIS
(Hermanus Jewelers)
18.00 uur finale *Valentine mixed double*-toernooi - banen Sport Club Sta. Catharina.

* * * * * * * * *

TENNIS / STUTTGART — Stefan Edberg en Goran Ivanisevic hebben zich schriftelijk afgemeld voor het met 2,25 miljoen dollar gedoteerde tennistoernooi in Stuttgart. De als eerste geplaatste Zweed gaf een rugblessure als reden op. Daar had Edberg onlangs in Melbourne, waar hij de finale van Jim Courier verloor, ook al last van. De Kroaat Ivanisevic, die nog wel op de deelnemerslijst staat van het toernooi in Rotterdam eind deze maand, liep kort voor de Australian open een vermoeidheidsbreuk in de voet op.

ARLINGTON — *Texas Rangers-werper Nolan Ryan heeft aangekondigd dat komend seizoen, zijn 27ste in de Major League, zijn laatste zal zijn. De 46-jarige honkballer, die in zijn lange loopbaan 5.668 keer drie slag gooide en de meeste 'no-hitters' op zijn naam heeft staan, werd vorig jaar geplaagd door blessures. Hij ambieert een bureaufunctie bij de club.*

RITMISCHE SPORTGYMNASTIEK / MOSKOU — Vijfvoudig wereldkampioene ritmische sportgymnastiek Oksana Kostina is in Moskou bij een auto-ongeluk om het leven gekomen. De Russin is twintig jaar geworden. Kostina, die niet meedeed aan de Olympische Spelen van Barcelona, won tijdens de laatste wereldtitelstrijd in Brussel vijf keer goud. Vorig jaar werd Kostina op drie onderdelen Europees kampioene.

Jeugdtoernooi Venezuela

Curaçao wint eerste voetbalwedstrijd: 2-0

WILLEMSTAD — Het zeer jeugdige Orfik-voetbalelftal, dat Curaçao vertegenwoordigt op een internationaal toernooi in Venezuela, heeft zijn eerste wedstrijd gewonnen. Een van de afvaardigingen van het gastland, Universidat Central de Venezuela (U.C.V.), werd met 2-0 aan de kant gezet.

Acht zeer jeugdige voetbalteams doen mee aan dit tweede toernooi getiteld Octogonal Internacional Infantil. Carabobo, Merida, Curaçao, U.C.V., Colombia, Miranda, La Trinidad en Distrito Federal zijn de deelnemende elftallen.

Het team uit Curaçao bestaat uit een Orfikselectie, die voor de eerste keer op permanente basis werd gevormd. Orfik de lokale voetbal-afdeling voor zeer jeugdige spelers op het eiland. De Curaçaose delegatie die de reis naar Venezuela maakte, bestaat uit 24 personen: achttien voetballers, twee oefenmeesters, twee ouders, een teammanager en een delegatieleider.

De wedstrijd tegen U.C.V. begon met beide teams rustig voetballend, alhoewel de zenuwen de Curaçaose spelers in de beginfase parten speelden. Vandaar dat er veel balverlies werd geleden. Uiteindelijk ging Curaçao meer druk uitoefenen op de verdedigingslinie van de tegenpartij. Vooral nadat Curaçao beloond werd met een strafschop, succesvol genomen door Javiek Basilia, gingen de Orfik-voetballers het speltritme bepalen.

De strafschop kwam nadat een Venezolaanse verdediger in het strafschopgebied een overtreding beging tegen spits Roderick Wanga. Vanaf dat moment gingen de Orfikvoetballers zelfverzekerder voetballen. Het duurde niet lang of het tweede doelpunt in dezelfde eerste helft kwam tot stand. Swendy Tokaay scoorde: 2-0.

Mogelijke schorsing pas na half maart bekend

Alain Prost toch aan de start van GP Zuid-Afrika

PARIJS — Alain Prost kan starten in de grand prix van Zuid-Afrika. De beslissing over een mogelijke schorsing wordt pas op 18 maart, vier dagen na de opening van het Formule 1-seizoen, genomen. Dat verklaarde Jean-Marie Balestre, voorzitter van de Franse autosportbond, in Parijs. De vroegere praeses van de FISA (Internationale autosportbond) voegde toe dat zijn landgenoot een uitsluiting van twee grand prixraces riskeert.

Aanvankelijk zou de Formule 1-commissie deze week nog beslissen over het lot van Prost, maar Balestre gaat ervan uit dat de tijd tekort is voor de winnaar van 44 grote prijzen zich te verdedigen en dat zou niet conform de regels zijn.

De drievoudige wereldkampioen haalde zich de woede van de huidige FISA-voorzitter Max Mosley, Bernie Ecclestone en een aantal collega's op de hals door laatdunkende uitlatingen. Dat kan Prost op een schorsing komen te staan wegens wangedrag.

Prost zelf weigerde aanvankelijk tijdens een persconferentie te reageren op het dreigement van de FISA. Later tijdens een televisie-interview gaf hij wel commentaar. "Ik heb de superlicentie nog niet, maar dat is niet erg, want ik kan nog altijd gaan golfen of wielrennen", grapte hij in eerste instantie.

MENING GEVEN

Vervolgens serieus: "Ik ben twintig jaar actief in de autosport, waarvan twaalf als Formule 1-coureur. Ik heb drie wereldtitels achter mijn naam staan en 44 overwinningen. Zou ik dan het recht hebben mijn mening te geven?"

Teambaas Williams onthield zich bijna van ieder commentaar. Over de affaire Prost en het feit dat de renstal nog geen startbewijs heeft voor het nieuwe seizoen. "Maar we staan aan de start in Zuid-Afrika, daar twijfel ik niet aan", sprak teamchef Frank Williams vol overtuiging.

Prost' rivaal Ayrton Senna zal dit seizoen gewoon deelnemen aan de competitie om de wereldtitel. De naam van de Braziliaan ontbrak woensdag op de deelnemerslijst voor het nieuwe seizoen. De 33-jarige drievoudige titelhouder meldde donderdag echter in de krant "Jornal do Brasil" dat Ron Dennis hem toch heeft aangemeld bij de FISA voor het McLaren-team. Senna benadrukte wel dat hij nog geen contract heeft ondertekend. De definitieve beslissing wil de Zuidamerikaan pas nemen nadat hij de nieuwe McLaren heeft getest.

Mottet blijft leider klassement

Cipollini voor tweede keer etappe-winnaar

BEZIERS — Mario Cipollini maakt haast met het verbeteren van zijn aantal overwinningen in 1992. De Italiaanse sprinter sloeg vrijdag voor de tweede opeenvolgende dag toe in de Ronde van de Middellandse Zee.

Cipollini, vorig jaar goed voor vijftien zeges, bleef na een rit over 156 kilometer van Arles naar Beziers het Russische sprintkanon Djamolidine Abdoesjaparov en de Fransman Christophe Capelle voor. Charly Mottet uit de ploeg van Peter Post behield de leiding in het algemeen klassement.

De vijfde etappe verliep vrijdag opnieuw snel, het gemiddelde bedroeg ruim 45 km/uur. Onderweg deden de Nederlanders Michel Cornelisse en John Talen een poging het door Mottet aangelegde verdedigingscordon te doorbreken. Met de Belg Rik Coppens bleven ze zestig kilometer vooruit. De voorsprong bedroeg maximaal 3 minuten en 39 seconden.

Onder impuls van de ploeg van Post werd de ontsnapping na 130 kilometer teniet gedaan. Cipollini meldde zich daarna in de straten van Beziers aan de kop van het peloton, om de sprint opnieuw overtuigend te winnen. Het betekende tevens zijn tweede zege van het seizoen. Beste Nederlander was Patrick Strouken op de achtste plaats, Jean-Paul van Poppel eindigde als tiende.

KLASSEMENT

Algemeen klassement:
1. Mottet (Fra) 12.07.49, 2. Imboden (Zwi) 0.14, 3. Delion (Fra) 0.15, 4. Lance (Fra) 5. Earley (Ier) 0.51, 6. Jeker (Zwi) 0.52, 7. Argentin (Ita) 0.55, 8. Skibby 1.09 9. Jerome Simon (Fra) 1.12, 10. Zberg (Zwi).

TT van Assen zeker tot en met 1996

ASSEN — De TT van Assen is voor de jaren 1993 tot en met 1996 zeker gesteld. Dat is het resultaat van de langdurige onderhandelingen van de TT-commissie met Two Wheel Promotions in Londen, de organisatie van Bernie Ecclestone, en Dorna Motor S.A. in Madrid.

Na overleg met de internationale motorsport federatie (FIM) en een rijdersdelegatie is besloten het circuit op een aantal punten aan te passen om de veiligheid van coureurs en publiek te verhogen.

Zo zullen de in- en uitgang van de pitstraat worden verlengd, wordt de uitloopstrook in de zuidlus vergroot en komen er aanzienlijk meer grindbakken. Ook zullen op kritieke punten bandenkettingen worden geplaatst. Hiervoor worden in totaal circa 16.000 autobanden van een voorgeschreven afmeting gebruikt.

Tafeltennis Top-12 Kopenhagen

Bettine Vriesekoop voldoet aan verwachtingen met twee winsten

KOPENHAGEN — Pieken op het juiste moment kan slechts een ware kampioen. Bettine Vriesekoop is daartoe in staat, Mirjam Hooman nog niet. Het Top 12-toernooi in Kopenhagen bewijst opnieuw het subtiele verschil in klasse tussen beide rivalen. Met twee ruime overwinningen op de eerste speeldag nam Vriesekoop, bezig aan haar veertiende Top 12, in de grauwe KB-Halle een stevige optie op een plaatsje bij de laatste vier. Een zege in de resterende twee groepswedstrijden maakt de weg vrij naar de halve eindstrijd.

Hooman heeft minder perspectief. De nummer twee van Nederland startte met een nederlaag. Dit betekent dat zij zich daardoor vandaag (zaterdag) geen misstap meer kan veroorloven.

INDELING

De nieuwe groepsindeling, noodzakelijk na de late afmelding van Wang (Fra), pakte aanvankelijk ongunstig uit voor Vriesekoop. De koppeling aan twee rasverdedigers, Timina (Rusland) en Lomas (Engeland), kon de kopvrouw van groep-A niet echt waarderen. Het uitstervende speltype heeft Vriesekoop [illegible] dan eens de nodige [illegible] overlast bezorgd. Hooman daarentegen mocht als nummer twee van groep-B niet klagen met het nieuwe speelschema. Nemes en Goergoeltsjeva namen de plaatsen in van Lomas en Timina, wat in theorie een prima ruil is.

Na de eerste speelronde moest het programma bij de vrouwen opnieuw worden aangepast. De onberekenbare Lomas, van wie Vriesekoop vorig jaar won in de finale van het EK, trok zich terug met een dijbeenblessure. Een meevaller voor de Europese titelhoudster, die haar kansen op een plaatsje in de halve eindstrijd meteen flink zag stijgen.

De openingswedstrijd van Vriesekoop tegen Jasna Fazlic, op het laatste moment opgeroepen als vervanger van de geblesseerde Wang, verliep niet geheel vlekkeloos. De tweevoudige winnares, die in 1978 debuteerde en verreweg de oudste deelnemer is, had meer van zichzelf dan van haar fragiele opponente te duchten.

Vriesekoop maakte weliswaar een gedreven indruk, maar kampte met concentratieproblemen. Ze moest zichzelf regelmatig tot de orde roepen. De overwinning in vier games kwam echter geen moment in gevaar. Vorig jaar had Vriesekoop in Wenen nog roemloos met 0-3 verloren van Fazlic, die afkomstig is uit Servië en als zelfstandig deelnemer in Kopenhagen staat ingeschreven.

"Bij het inspelen voor de eerste partij sloeg plotseling de angst toe", legde Vriesekoop haar wisselvallige ouverture uit. "In Oostenrijk verloor ik mijn eerste duel, waarna het toernooi meteen voorbij was. Ik was bang dat zoiets weer zou gebeuren. Ik ben echter nu niet in paniek geraakt. Ik weet wat ik kan. De topvorm komt vanzelf."

In de tweede partij tegen haar aartsvijand Timina, speelde Vriesekoop bij vlagen weergaloos. De Amsterdamse wachtte in de lange en soms adembenemende slagenwisselingen rustig op scoringsmogelijkheden. Steen voor steen werd de levende muur uit Rusland afgebroken. Binnen een uur was het karwei geklaard: 3-0. Het was de derde opeenvolgende overwinning zonder gameverlies op Timina, die Vriesekoop na haar rentree in 1990 verscheidene keren tot wanhoop had gebracht. "Ik weet nu hoe ik haar moet bestrijden", glimlachte de titelkandidate. "Het is een kwestie van uitmelken en wachten op je kans. Timina heeft te weinig wapens om mij nog te verrassen."

BLUF

Hooman kon de bluf van haar prive-coach Frits Kantebeen ("Mirjam speelt beter dan ooit") in haar openingspartij tegen Olga Nemes uit Duitsland niet waarmaken. De nog immer wispelturige speelster verloor kansloos met 0-3. De games verliepen identiek. Tot halverwege bleef Hooman goed bij, daarna ontsnapte de voormalige Roemeense. De drievoudige nationale kampioene uit Eindhoven had de pech, dat Nemes veel minder domme fouten maakte dan gewoonlijk.

"Een beetje temporiseren had geen kwaad gekund", uitte Vlieg lichte kritiek op de coaching van Kantebeen. "Nemes speelde in de hoogste versnelling. In hetzelfde tempo tegenspel bieden, is de goden verzoeken."

In mei op Guadeloupe

Curaçao doet mee aan CAC-Bridge Viertallen

WILLEMSTAD — Fien van Hellenberg Hubar, Jeanette Saladin, Yvette de Vries en [illegible] van den Ende gaan Curaçao op de CAC Bridge-kampioenschappen vertegenwoordigen. Deze beide spelers verwierven dit recht, nadat zij onlangs [illegible] werden van de dames viertallen bridgecompetitie. De CAC-bridgekampioenschappen, tussen [illegible] juni, worden op het Franse eiland Guadeloupe gehouden.

De Curaçaose viertallencompetitie werd door de Bridge Bond Nederlandse Antillen (BBNA) georganiseerd. De twee sterkste damesteams hebben hieraan deelgenomen. Het kampioenschap ging over 64 spellen, die verspeeld werden in twee zittingen.

Het team van Fien van Hellenberg Hubar, die aan het eind van het jaar samen met haar echtgenoot uitstekend speelde in de kerstbouttentoernooien van de diverse bridgeclubs, werkte een goede serie af. Het viertal gevormd door Cokkie van Beek, Kitty Blankevoort, Gerardine Berend en Chrisna Roose leverde echter goed tegenspel. Uiteindelijk won het team van Van Hellenberg Hubar de serie van 64 boards en vanzelfsprekend ook de Curaçaose Dames Bridge Viertallencompetitie.

De teams die bij de CAC-competities in Guadeloupe op de eerste twee ereplaatsen eindigen, krijgen de kans door te stromen naar de wereldkampioenschappen. Ze vertegenwoordigen dan de Midden-Amerikaanse en Caribische eilanden. Het WK-bridge wordt tussen 19 en 28 november dit jaar in de Chileense hoofdstad Santiago de Chili gehouden.

Intussen heeft bridgeclub Batavea ook de zoveelste ronde van de club-parencompetitie afgewerkt. In het laatst gespeelde spel werd er in twee lijnen gespeeld. In lijn-A waren de stand en scores als volgt: 1. Kruisheer/Van W[illegible]schen 63,75; 2. N[illegible]/Van Vliet 60,83; 3. [illegible] Bongers 56,67; 4. E[illegible]/De Paula 55,83; 5. Van [illegible] Sluiter 55,42; 6. S[illegible]/De Haseth 52,92 en 7. Van den Brink De Paula 50,83.

De stand en scores in de B-lijn: 1. Echtpaar Le Févre 55,90; 2. Van Silfhout/Boehove 54,86; 3. Fontilus/Leerentveld 54,51; 4. Vlug/Wallé 54,17; 5/6/7 Pieters Kwiers Geenen, Schnog/Valkenberg, Van de Gulik/Van Schaick 53,82; 8. Van Silfhout/Van de Jagt 52,08 en 9. Groot/Cloose 51,74 procent.

China: onverwachte controle zwemsters tijdens training

BEIJING — China heeft besloten onaangekondigde dopingcontroles uit te voeren in de trainingsopbouw van zijn atleten. Dit om de critici, die beweren dat het spierpakket van veel Chinese topsport(st)ers evenzeer aan de apotheker is te danken als aan de oefenmeester, de mond te snoeren. Dat heeft het dagblad "Information Daily" vrijdag in Beijing bekend gemaakt.

Met name de anatomie van de succesvolle Chinese zwemsters, die de laatste jaren mede dankzij de ingehuurde Oostduitse kennis een enorme progressie hebben gemaakt, wordt bij herhaling als zeer verdacht afgeschilderd. De ploeg die momenteel in Europa is, onder aanvoering van de erg fors gebouwde Li Lin, werd in Zweden deze week opnieuw beschuldigd van het gebruik van spierversterkende middelen.

Volgens het "Dagelijkse Nieuws" in de Chinese hoofdstad heeft het ministerie van Lichamelijke Opvoeding en Sport nu het besluit genomen regelmatig steekproeven te nemen en met name tijdens de trainingsfase te gaan controleren op anabolicagebruik om dergelijke beschuldigingen voor eens en voor altijd te doen verstommen.

Overigens kan de wereldzwembond (FINA) van China een officieel protest tegemoet zien tegen de nieuwe verdachtmakingen, die in Malmo kwamen uit de mond van de Zweedse bondscoach Hans Chrunak.

ATLETIEK / MADRID — De Russin Irina Privalova heeft bij indoor atletiekwedstrijden in Madrid het wereldrecord op de 60 meter verbeterd en op 6,92 seconden gebracht. Zij was daarmee vierhonderdste seconde sneller dan de Jamaicaanse Merlene Ottey, die op 13 februari van het afgelopen jaar op dezelfde baan 6,96 seconden had gelopen. In die race eindigde Privalova als tweede met een Europees record met 6,97 seconden.

Tijdens EC-duel PSV - AC Milan

Geen anti-semitische liederen bij PSV-Milan

EINDHOVEN — De politie heeft vorig jaar december bij de voetbalwedstrijd PSV-AC Milan niet gehoord dat er door supporters anti-semitische liederen werden gezongen. Dat antwoordt burgemeester R. Welschen van Eindhoven op schriftelijke vragen van het raadslid E. van den Berg van Groen Links.

Het raadslid verwijst naar een bericht in dagblad Trouw waarin daags na de wedstrijd werd gemeld dat supporters van PSV anti-semitische liederen zongen zonder dat de aanwezige politie ingreep. Volgens Van den Berg heeft hij zelf bij een andere wedstrijd iets soortgelijks meegemaakt.

Volgens Welschen liepen in de supportersgroepen agenten in burger mee. Zij hebben niet gemerkt dat er anti-semitische liederen werden gezongen, aldus de burgemeester. De supporterscoördinatoren hebben er evenmin iets van gemerkt.

Wellicht is er sprake van een misverstand, aldus Welschen. De politie heeft opdracht om in te grijpen en aanhoudingen te verrichten wanneer supporters zich discriminerend uitlaten, aldus Welschen. De officier van justitie heeft hiermee ingestemd. Dat de aanhoudingseenheid alert is, blijkt volgens Welschen uit het feit dat bij een andere wedstrijd een supporter werd aangehouden die de Hitler-groet bracht en discriminerende teksten riep.

De Eindhovense politie voert ten aanzien van supportersgroepen een "vriendelijk doch streng aanhoudingsbeleid", aldus Welschen. "Het afgelopen seizoen zijn in Nederland 1.003 delicten met betrekking tot voetbalvandalisme aangepakt. Hiervan nam Eindhoven er 412, ruim 41 procent voor haar rekening. Volgens het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme mag hieruit niet de conclusie worden getrokken dat supporters alleen in Eindhoven vervelend zijn, maar wel dat daar consequent wordt opgetreden".

UEFA wijzigt straf van Real Zaragoza

GENEVE — De commissie van beroep van de Europese voetbalunie (UEFA) heeft vrijdag besloten de aan de Spaanse club Real Zaragoza opgelegde straf te wijzigen.

In plaats van twee wedstrijden in UEFA-verband zonder publiek moet Zaragoza nu de eerstvolgende twee duels op tenminste 350 kilometer afstand van het eigen stadion spelen.

De Spanjaarden werden bestraft naar aanleiding van ernstige ongeregeldheden bij de thuiswedstrijd voor het toernooi om de UEFA-cup in december tegen Borussia Dortmund. Real Zaragoza won dat duel met 2-1 maar werd met een totaalscore van 3-4 uitgeschakeld.

Liever heimwee dan Holland

Strooptocht naar antiek

= door René van Nie =

MIJN LIEFDE voor antiek is me ook in de tropen bijgebleven. Al kost het hier wat meer moeite om je huisje met echte oude meubels in te richten. Want de Arubaan houdt niet van antiek, maar van modern. Bij voorkeur zware fauteuils waar je heerlijk in wegzakt en tafels waar je ruim aan zit op stoelen die niet kraken. Mogelijk dat de Hollandse hang naar antiek te maken heeft met het koude land en wordt gemis aan warmte gecompenseerd met oud en vertrouwd rond een open haard.

Alhoewel ik vind dat de Arubanen gelijk hebben, ben ik toch een Hollands vogeltje gebleven dat zingt zoals het gebekt is. En speur stad en land af naar een wankele tafel uit de vorige eeuw of een half vergaan bankje waarvan je eelt op de billen krijgt als je er lang op zit.

Tijdens een van die strooptochten kwam ik terecht in een winderig straatje van San Nicolas. Een kleine deur gaf toegang tot een open hal waarin zich de meest uiteenlopende spullen bevonden. Muziekinstrumenten waarmee 's avonds geoefend werd, derdehands wasmachines en vierdehands ijskasten. Blikken verf van voor de oorlog, een motorfiets, autobanden en damesschoenen uit Venezuela. Kortom een ware winkel van Sinkel met ergens in een hoek het mooiste antieke kastje dat ik in jaren had gezien. Hollands recht, pijlgraaf en minstens honderd jaar oud. Voor slechts 150 gulden.

Mijn hart sloeg over van geluk en ik laadde het juweel in mijn pick-up. Toen de kast goed vastgebonden was, maakte ik nog een laatste tocht door de schemerige ruimte en mijn oog viel op een wit geschilderd voorwerp. Het was anderhalve meter hoog en drie meter lang en bevatte een veertigtal laatjes en een tiental deuren. In elk van de laatjes lag een keurig op maat gesneden melkglas bodem en achter de deuren bevonden zich schappen en 'verborgen' ruimtes.

Er ontbraken zes laden en drie deuren, maar ik was op slag verliefd op het vreemde meubel en kocht het voor honderd gulden. Aansluitend stelde ik de baas van de zaak nog eens honderd gulden in het vooruitzicht als hij de witte verf zou afkrabben. Daarbovenop bood ik nog eens tweehonderd gulden extra indien hij kon voorzien in degelijk nagemaakte laden en deuren. De man keek me aan of ik volkomen gestoord was en nam mijn aanbod gretig aan.

Er volgde een tiental tochten naar San Nicolas om de wonderkast op te halen. Want het afkrabben en het timmerwerk wilde niet vlotten. Zo bleek de jongen voor het schuurwerk niet in het bezit te zijn van een degelijk werk annex verblijfsvergunning en was halverwege het krabben het land uitgezet.

En de timmerman lag het woord 'Morgen' op de mond bestorven. Nadat zich nog een vijftal mannen en vrouwen aan het schuurwerk hadden vergrepen, was die klus na enkele maanden dan toch eindelijk geklaard. Ter plekke zette ik de kast eigenhandig in de beits. En was ontroerd bij de aanblik van mijn nieuwe meubelstuk. Om de zaak toch nog een beetje te bespoedigen, nam ik zelf de maat van de laatjes en deuren en plaatste voor de zekerheid op twee extra adressen een order. De kast had ik ondertussen naar mijn kantoor getransporteerd.

Weer gingen enkele maanden voorbij en was het vaste prik geworden om een keer per week naar de timmerlieden te rijden. En toen, zo maar op een late woensdagmiddag, was het bingo en had een timmerman alles klaar. Ik legde de laatjes en deuren voorzichtig in mijn auto en besloot de andere opdrachten in te trekken. Tot mijn verbazing had echter ook de volgende timmerman zijn werk gedaan.

Ik betaalde, bracht alles naar de auto en reed naar het volgende adres. Verbijstering in plaats van verbazing toen ook daar de laden en deuren lagen te pronken. Even later reed ik op huis aan met in de auto achttien laden en negen deuren van een degelijk vakwerk waarover niets te klagen viel.

Daarbij pasten alle laatjes en deurtjes tot op de millimeter. Zo werd de kast het pronkstuk in huis. Ondertussen heb ik een timmerman opdracht gegeven een kast te maken voor de twaalf laatjes en zes deuren die ik over heb.

Dat is inmiddels alweer vier maanden geleden en zal nog wel 'even' duren. Maar wat maakt het uit. Met een beetje geluk is de nieuwe kast dan ook al antiek tegen de tijd dat hij klaar is.

INGEZONDEN

Van de doden niets dan goeds

ER SCHIJNT hier op Curaçao een gebruik te bestaan, dat op het moment dat iemand sterft, alleen de goede eigenschappen van die persoon nog tellen (zelfs al had hij/zij die niet; dan worden ze wel ter plaatse verzonnen).

Momenteel schijnt Curaçao in een crisis te verkeren; door allerlei groepen in de maatschappij worden de alarmklokken geluid.

Het gaat hier om een verziekte maatschappij met een fatalistische inslag, waarbij corruptie in alle geledingen hoogtij viert, om het maar eens even niet te hebben over allerlei (politieke) machtsspelletjes die gaande zijn ("reorganisatie" GGD, Parker-project, onwettige inkomensvergroting overheid; om er maar een paar te noemen).

Echter, er zijn ook wat goede initiatieven; van personen die nog wèl willen en durven vechten voor een beter Curaçao! Helaas worden zij ondergesneeuwd door de hierboven beschreven kenmerken van (de rest van) de maatschappij.

Om deze vicieuze cirkel te doorbreken, heeft schrijver dezes een Curaçaose oplossing bedacht voor een Curaçaos probleem: waarom niet een symbolische massale begrafenis georganiseerd van alle goede mensen en -initiatieven?

Zoals in de titel reeds aangegeven, is dan het probleem opgelost, want: "Van de doden niets dan goeds"! Wellicht dat dan die goede mensen en -initiatieven een kans tot ontplooiing krijgen, opdat hun vervolgens de erkenning ten deel valt, waar zij reeds nu recht op hebben!

JANCHI PREKUPA

Capricorne op expositie in Rotterdam

WILLEMSTAD/ ROTERDAM — Anton Vrede en Jose Maria Capricorne zijn de Antilliaanse vertegenwoordigers op een grote kunstexpositie in Rotterdam. Onder de exposanten zijn enkele zeer bekende Nederlandse kunstenaars.

De tentoonstelling is een initiatief van de galeries Van Waning en Lotus en is van 4 tot en met 14 februari te bekijken aan de Westersingel 35 te Rotterdam.

Bekende kunstenaars van wie werk is opgenomen zijn **Jean Cocteau, Dirk Filarski,** Klaas Gubbels, Keith Haring, Ger Lataster, Lucebert en Rob Scholte.

Huisje, boompje, mensje:

Adelheid Augustus verrast met portretten in aquarel

DIT IS DE TWEEDE keer dat Adelheid Augustus alleen exposeert. De eerste keer was jaren geleden in Galerie Bloemhof, deze tweede keer exposeert ze in Gallery 86 in de Trompstraat. Maar daartussenin heeft Leida Augustus wel vele keren meegedaan met groepsexposities. Ook op kunstmarkten in Punda is zij een trouwe standwerkster.

Toen Adelheid Augustus zo'n 35 jaar geleden naar Curaçao kwam, had zij het in het begin veel te druk om te schilderen. Maar de liefde voor kleur en penseel bleef sluimeren. Toen ze het met haar gezin wat rustiger aan kon doen, nam zij ook het penseel weer ter hand. Samen met Ria Houwen, en later met Annemiep Oltheten ging zij erop uit om te schilderen.

Zoals zo vele anderen richt zij haar ogen in de eerste plaats op de architectuur van Curaçao: Punda, Otrobanda en vooral de landhuizen. Het oker en donkere rood dat zo kenmerkend is voor de Curaçaose huizen, met als afwisseling het pastel van bijvoorbeeld Fleur de Marie, kom je telkens tegen. Het is al zo vaak gedaan en ik kan in deze schilderijen van Adelheid Augustus weinig origineels ontdekken. Natuurlijk blijft er altijd een markt voor schilderijen van landhuizen, of het nu olieverven of aquarellen zijn, maar op een expositie en zeker bij iemand die zo weinig exposeert, verwacht je iets extra's. Dat geven die huizen niet.

Pas bij een bloemenstilleven met uitbundig bloeiende cayena's, vind ik iets meer eigens. Adelheid schildert vaker bloemen, ze toont ze op de kunstmarkten, maar op deze expositie zijn ze maar zeer sporadisch aanwezig.

Zeven van de dertig geëxposeerde werken zijn geschilderd met olieverf, de overige met aquarel. Van de aquarellen zal de helft ongeveer ook uit huizen e.d. bestaan, met de andere helft is wel iets bijzonders aan de hand. Adelheid Augustus heeft namelijk een hele serie aquarellen gemaakt van mensen. Er zijn niet veel schilders op Curaçao die zich toeleggen op de menselijke figuur. Meestal is de reden, of de smoes - want het is een moeilijk métier - dat de Curacaoënaar er niet van houdt geportretteerd te worden. Dat moge vroeger zo geweest zijn, ik vraag me af of dat nog zo is, zeker als ik zie hoe graag sommige mensen zich voor de televisiecamera verdringen of een plaatsje zoeken zodat de persfotograaf ze, al is het maar per ongeluk, een plekje in een dagblad bezorgt.

Adelheid Augustus heeft van die veranderde mentaliteit gebruikgemaakt. Ze is daarbij voorzichtig te werk gegaan. Door de techniek van de aquarel heeft ze zich niet aan te veel details gewaagd in de gezichten, maar zich vooral geconcentreerd op houdingen en has... lichamen geven zeker zoveel van de stemming en de persoon weer als alleen een gezicht.

Deze serie aquarellen van mensen maakt de expositie van Adelheid Augustus tot iets eigens, waarmee ze zich onderscheidt van zoveel andere Curaçao-schilders. Het is nog eenvoudig, de techniek heeft zich nog niet helemaal ontwikkeld, maar het is een nieuw begin.

De expositie van Adelheid Augustus werd geopend door Jacques Visser van Radio Paradise. Zijn nervositeit voor de microfoon verdween snel en hij richtte zich niet zozeer op de schilderijen als wel op de persoon van Adelheid Augustus, haar vele vrienden en haar liefde voor mensen, bloemen en bijen om zo toch weer bij haar schilderijen te belanden. Ten slotte bedankte Adelheid Augustus de mensen die haar zo geholpen hebben, onder wie Tiny Dijk die in een weekend al haar aquarellen heeft ingelijst en het echtpaar Van der Meulen dat voor haar olieverfschilderijen nieuwe felgekleurde lijsten ontwierp en maakte.

De expositie van schilderijen van Adelheid Augustus is te bezichtigen in Gallery 86 tot en met 28 februari 1993.

WILLEMSTAD — Deze week zijn drie GGD-medewerkers gekozen als lid van de begeleidingsgroep reorganisatie GGD: G. Davelaar, V. Lucacius en E. Luisa.

Er waren 16 kandidaten; Van de 410 werknemers hebben er 148 hun stem uitgebracht.

De groep bestaat uit interim-manager I. Asjes, een functionaris van de centrale dienst alsmede twee leden van de ambtenarenvakbond ABVO. Van de laatste twee groeperingen moeten de leden nog worden benoemd.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
Openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00
dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ [illegible]-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

Openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om [illegible] uur.

****

SERVICE CLUBS
[illegible]: informatie H. van Bommel, tel.: [illegible].
[illegible]ry: woensdag 12.00 uur - Restaurant [illegible]eter.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 08.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor spoedgevallen gelieve tel.: 4255 te bellen.

****

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

VN-rapporteur bezocht Bosnië

Mazowiecki: Niemand wil massale verkrachting stoppen

GENEVE - De VN-vredestroepen in Bosnië-Hercegovina moeten het recht krijgen om bij schendingen van mensenrechten op te treden. Dit heeft de speciale VN-rapporteur Tadeusz Mazowiecki bepleit in zijn derde rapportage die vrijdag officieel in Genève is gepresenteerd. De Poolse ex-premier bevestigt daarin dat tal van vrouwen in de voormalige Joegoslavische republiek zijn verkracht.

Volgens Mazowiecki is het duidelijk dat vooral Serviërs geweld gebruiken tegen moslim-vrouwen en verkrachting aanwenden als middel in een politiek van etnische zuiveringen. Hij constateert dat er geen enkel geval bekend is waarin politieke of militaire leiders hebben geprobeerd de verkrachtingen te stoppen.

Niet alleen volwassen vrouwen, ook kinderen zijn verkracht. Veel slachtoffers willen er niet over praten omdat ze zich schamen en vergeldingsacties vrezen. Hij noemt geen cijfers, maar vier vrouwelijke artsen, die medische centra in Bosnië hebben bezocht, verklaren in het rapport dat het op grote schaal is gebeurd. In de zes centra troffen ze 119 vrouwen aan die door verkrachting zwanger waren geraakt. Als men ervan uitgaat dat van een aantal verkrachtingen er een tot zwangerschap leidt, betekent dat ongeveer twaalfduizend verkrachtingen. Daarbij moet echter wel worden aangetekend dat veel vrouwen meermalen zijn misbruikt.

Mazowiecki beklemtoont in zijn rapport dat de leiders van de strijdende partijen voldoende controle hebben over hun aanhangers en niet kunnen beweren dat de gruweldaden zonder hun medeweten en goedkeuring worden gepleegd. "Het aantal bewijzen voor oorlogsmisdaden in het conflict in Kroatië en Bosnië-Hercegovina groeit", zegt hij. Voor de etnische zuiveringen stelt hij in eerste instantie de leiders van de Serviërs verantwoordelijk, maar in tweede instantie klaagt hij ook de internationale gemeenschap aan omdat die er nog niet in is geslaagd de zuiveringen te stoppen.

Oostenrijkse minister bij skiën gewond

WENEN - De Oostenrijkse minister van Buitenlandse zaken, Alois Mock, heeft vrijdag bij een val tijdens het skiën in Tirol ernstige verwondingen opgelopen. Mock, die voor zijn land met de EG onderhandelt over toetreding, moest met een helikopter naar het ziekenhuis in Innsbruck worden vervoerd. De artsen hebben een gebroken [illegible], ontwrichting van een schouder, een gebroken arm en een hersenschudding als verwondingen geconstateerd.

Nobelcomite vraagt vrijlating van Aung San Suu Kyi

OSLO - De leden van het Nobelcomite dringen er bij de regering van Myanmar (Birma) aan op vrijlating van Aung San Suu Kyi, die in 1991 de Nobelprijs voor de vrede kreeg.

Dit heeft een woordvoerder van het comite, dat zelden in de publiciteit komt, vrijdag verklaard. De laatste keer dat het Nobelcomite een soortgelijke oproep deed, ging het om een oproep aan de autoriteiten van de voormalige Sovjetunie om de binnenlandse verbanning ongedaan te maken van de dissidente [illegible] Andrei Sacharov, die in 1975 de [illegible]. De [illegible] gebeurt [illegible] in [illegible] geval [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] politiek.

Anderhalf jaar voor schenden joodse graven

KARLSRUHE - Een rechtbank in de Duitse stad Karlsruhe heeft een [illegible] man wegens het schenden van joodse graven tot een gevangenisstraf van achttien maanden veroordeeld. De rechtbank achtte bewezen dat de man met enkele geestverwanten op 6 oktober 1992 op het joodse deel van de belangrijkste begraafplaats van Karlsruhe zestien zerken met nazi-leuzen en hakenkruisen heeft besmeurd.

Verdachte 'penshonado' teruggestuurd

Regeling gepensioneerden blijft vraagtekens oproepen op Bonaire

KRALENDIJK — De gepensioneerde D.B. is vrijdag met vlucht KL 789 op transport gesteld naar Nederland, begeleid door een Nederlandse rechercheur. De man wordt verdacht van oneigenlijk gebruik van de 'pensionadoregeling' en belastingontduiking. De regeling voor gepensioneerden blijft de aandacht trekken van Nederland doordat het vermoeden bestaat dat Europese Nederlanders er misbruik van maken.

D.B. trok al met zijn vertrek uit Nederland naar Bonaire de aandacht gezien zijn - voor een gepensioneerde - 'jeugdige' leeftijd, maar vooral gezien de chaotische financieel-fiscale toestand die D.B. achterliet. Maandag besloot rechter F. Drijkoningen, vergezeld van twee Nederlandse rechercheurs, poolshoogte te nemen in het huis van D.B. op Bonaire.

Op zich vormde dit al een probleem. D.B. had in Nederland namelijk zijn toekomstige adres op Bonaire opgegeven (op Republiek). Op het genoemde adres was het 2,4 ton kostende huis echter niet te vinden. Dit terwijl hij wel verplicht was een huis op Bonaire te bouwen. Wel had de gepensioneerde Europese Nederlander op Bonaire een besloten vennootschap (b.v.) opgericht, onder de naam 'De Bruin Pensioen b.v.' Ook dit trok de aandacht omdat de Nederlandse Antillen, in tegenstelling tot Nederland, geen b.v.'s kennen. Hier is slechts een n.v. mogelijk, waarin een open boekhouding verplicht is.

In Nederland bleek D.B. aanzienlijke belastingschulden te hebben, terwijl de chaotische boekhouding van het miljoenenbedrijf de overkomst van een rechter en twee rechercheurs noodzakelijk maakte.

NEDERLAND

Naar de Amigoe uit betrouwbare bron heeft vernomen, worden er vanuit Nederland nog meer stappen ondernomen ten aanzien van Europese Nederlanders die gebruik maken van de 'pensionado'-regeling, maar ondanks hun verblijf op Bonaire - dat langer dan een jaar moet duren - zich niet aan de gestelde verplichtingen hebben gehouden. Bij de Kamer van Koophandel staan namelijk tientallen n.v.'s en b.v.'s ingeschreven van Europees-Nederlandse gepensioneerden.

Ook de vele opvallend 'jeugdige' gepensioneerden van dertig tot veertig jaar hebben vragen opgeroepen bij Nederland. Te meer nu het 'Sabadeco-project' een aantrekkelijke investering is gebleken. Soms zijn in het kader van dat project vier tot vijf kavels door één eigenaar gekocht, terwijl de stukken grond nog steeds braakliggen.

Volgens de overeenkomst die de potentiële eigenaars moeten ondertekenen, mogen de percelen niet voor speculatieve doeleinden worden gekocht. De koper heeft een bouwverplichting, terwijl de gebouwde woning niet binnen een tijdsbestek van vijf jaar mag worden doorverkocht. Op de verkochte kavels van het 'Sabadeco-project' staan echter een aantal half-afgebouwde huizen te koop, terwijl ook [illegible] worden verhandeld.

Tijdens het meest recente gezaghebbersoverleg, dat op Bonaire plaatsvond, heeft gezaghebber mr. Frits Goedgedrag bevestigd dat met gouverneur mr. Jaime Saleh is gesproken over oneigenlijk gebruik van de 'pensionado-regeling'. Goedgedrag zei, dat deze regeling een vlucht had genomen die door de Antillen niet was voorzien.

Selibon-hoofd Aubrey Sealy krijgt disciplinaire straf

KRALENDIJK — Hoofd van de reinigingsdienst Selibon, Aubrey Sealy, zal disciplinair worden gestraft. Dit vanwege de verklaring die hij aan de nieuwsmedia gaf over uitspraken van gedeputeerde Ramoncito Booi in de laatste vergadering van de Eilandsraad. Ambtenaren mogen sinds 2 april 1982 geen mededelingen doen over hun werk op grond van ex-artikel 83, lid 1, sub a tot en met 1 van de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA).

Het is niet de eerste keer dat Sealy iets dergelijks overkomt. De ambtenaar draagt vele petten. Zo is hij naast hoofd van de Selibon, tevens voorzitter van de Kamer van Koophandel en correspondent voor een lokale Papiamentstalige krant. In deze functies kritiseert Sealy regelmatig het bestuurscollege en met name gedeputeerde Ramoncito Booi. In zijn hoedanigheid als ambtenaar is hem dat niet toegestaan.

Vorige week verstapte Sealy zich echter. Aanleiding [illegible] gedeputeerde Booi op de werkzaamheden van de Selibon. Tijdens de aanwezigheid van enkele toeristenschepen had Booi geconstateerd dat er in het Wilhelminapark veel afval verspreid lag; resultaat van een eerder gehouden feest. Hoewel de reinigingsdienst niet onder de verantwoordelijkheid valt van gedeputeerde Booi, spuide hij in de Eilandsraadsvergadering ernstige kritiek op de werknemers van de Selibon. Reden voor Sealy om via de nieuwsmedia een weerwoord te laten horen.

Dat is echter in strijd met de bepalingen van het bestuurscollege, uitgegeven op 20 april 1976 en 2 april 1982. Daarin staat dat ambtenaren zonder toestemming van het BC geen verklaringen aan derden mogen geven.

Als voorzitter van de Kamer van Koophandel heeft Sealy [illegible] gedeputeerde Booi het vuur aan de schenen gelegd door zijn rechtszaak tegen het WEB in verband met de brandstofclausule. Booi is president-commissaris van het WEB en voelt zich op die manier aangesproken door de acties van Sealy. Daarnaast neemt Sealy als correspondent van een lokale krant geen blad voor de mond en hekelt dagelijks het beleid van de gedeputeerde.

Voor een dubbeltje

ZESTIG WINKELIERS IN het centrum van Kralendijk hebben het hoofd van de lokale politie mr Frits Goedgedrag een betere bescherming gevraagd tegen inbraken waarvan enkele winkeliers de laatste maanden het slachtoffer zijn geworden. Het schrijven is drievoudig opmerkelijk. Allereerst lijkt het niet de taak van zestig afzonderlijke winkeliers mr Goedgedrag om bescherming te vragen. Het wijst er eens te meer op, dat de Vereniging van Bedrijfsleven Bonaire (V.B.B.) ten enen male niet voldoet.

Ten tweede zijn het zeker niet de winkels in het centrum van Kralendijk die het opvallendste slachtoffer zijn van inbraken en diefstallen. Extra politie-surveillance in en om het centrum van Kralendijk, betekent onmiddellijk verminderde surveillance van een onderbezet politiekorps in andere wijken van Bonaire. De situatie is inderdaad precair, maar of preventie uitsluitend gezien moet worden als een taak van het reeds onderbezette politiekorps is de vraag. Verwacht mag worden dat elke burger en elke neringdoende eveneens enig eigen initiatief toont in de preventie van de optredende criminaliteit. Dat evenwel is zeker nog niet tot uiting gekomen bij de zestig ondertekenaars van de brief aan het hoofd van de politie.

Vier jaar geleden werden alle winkeliers in het centrum van Kralendijk benaderd door een jonge ondernemer die met het bewakingsbedrijf Security Service een (bijna) waterdicht beveiligingssysteem voor de binnenstad introduceerde. Deelname van alle bedrijven zou de kosten daarvan zeer aanvaardbaar maken. Onlangs kwam Security Service weer in het nieuws. Nu met een zeer geavanceerd beveiligingssysteem via de kabels van Flamingo-tv. Een systeem waar inderdaad enkele winkeliers aan de Kaya Grandi al op aangesloten zijn.

De huidige situatie maakt extra preventie noodzakelijk. Niet alleen voor de zestig winkeliers in het centrum, maar voor alle winkeliers en particulieren. Dat kost inderdaad geld. De winkeliers in het stadscentrum willen dat kennelijk door de gehele gemeenschap laten opbrengen. Daarmee bevestigen zij het vermoeden, dat de toch al geprivilegeerde zaken aan de fraaie Kaya Grandi nog steeds voor een dubbeltje op de eerste rij willen zitten.

Carnaval Curaçao

LYSENNE SYLVESTER werd gisteravond in Parke Himno i Bandera gekroond tot carnavalskoningin van Banda Abou. Tevens is zij Reina Amistad en Fotogenika geworden en wist zij de prijs voor het meest indrukwekkend kostuum in de acht te slepen.

Shareska Meulens eindigde op de tweede plaats en kreeg ook een prijs voor het beste carnavalskostuum. De derde plaats ging naar Narifa Vicario. Dizainy Kastaneer werd tot de populairste kandidate uitgeroepen. Prins Posibel (Jerrely Gerrardus) en Pancho Solushon (Bradley Domacasse) werden tot winnaars uitgeroepen en nemen in de loop van deze week de sleutel van Banda Abou in ontvangst. Vanmiddag vindt de verkiezing van de jeugdcarnavalskoningin en prins en pancho plaats.

* * *

NORWIN CASIANO alias Chin Chan werd gisteravond in een overvol Isla Verde winnaar van het Festival di Basilon van de groep Pa Pasa Un Pret. Norwin was in topvorm en wist zijn concurrent Mirco Colina, die de laatste jaren telkens eerste werd, glansrijk te verslaan. Norwin was uiterst humoristisch en liet het publiek bulderen van de lach. Roro Rodriguez en zijn medewerkers kunnen terugzien op een geslaagde avond.

* * *

VIJF GROEPEN, die vorig jaar aan de kinderoptocht hebben deelgenomen, staan dit jaar niet op de lijst te weten de Maria Goretti kleuterschool, the Stars, de Prinses Irene kleuterschool, Diskobierne hubenil en Amadi. De nieuwe groepen die er dit jaar bij kwamen, zijn: Ban Karnaval pa nos yega, Starline Twirlers en Di Nos.

* * *

ZONDAG OM EEN uur 's middags wordt het startsein gegeven van de 23ste kinderoptocht. Vijfentwintig groepen en vier personen nemen deel. Aan het begin van de stoet zijn Prins Polis en Pancho Mi Amigu te zien, gevolgd door een escorte en natuurlijk de jeugdcarnavalskoningin Charetti Hermanus. De commissie schat dat tegen drie uur alle groepen op de route zijn en dat de laatste groep tegen half zeven op Plaza Mundu Merced aankomt. De voertuigen moeten uiterlijk om 11 uur aanwezig zijn, terwijl de deelnemers om 12 uur worden verwacht. Tussen 8 en 10 uur kunnen de voertuigen, die van oostelijke zijde komen, via de Emmabrug naar de Pater Euwensweg rijden. Van de westelijke zijde kan men tot 11 uur via de Pater Euwensweg naar het startpunt.

Aanwijzingen van de politie dient men stipt op te volgen. De pas, die is afgegeven door de carnavalscommissie, moet getoond kunnen worden. Elk voertuig dient voorzien te zijn van een brandblusapparaat (poeder), anders wordt het niet tot de optocht toegelaten

* * *

DE ROUTE VAN de kinderoptocht blijft ongewijzigd : Start ter hoogte van het kruispunt tegenover het Holiday Beach Hotel, daarna Pater Euwensweg, van Eijck van Voorthuizenweg, Roodeweg, Breedestraat (O), Wilhelminaplein, Hendrikplein, Pietermaai, Theaterstraat, de Ruyterkade, Chumaceirokade en Plaza Mundu Merced. Zoals gebruikelijk worden de voornaamste toevoerwegen vroeg afgesloten.

* * *

ELK JAAR IS er een regen van klachten van de leiders van de kindergroepen, die zeggen veel last van het publiek langs de weg te ondervinden. Wij doen een dringend beroep op alle volwassenen om zich niet tussen de kinderen te begeven. Als volwassenen echt willen jumpen, lijkt het ons het beste dat zij zich voor een van de vele jump-up's opgeven, waar zij naar hartelust kunnen dansen.

■WILLEMSTAD — *De carnavalsgroep Sweet Sugar neemt ook dit jaar deel aan de jeugd carnavalsoptocht. De voorbereidingen zijn in hun laatste fase. Tijdens de lighting parade van het Caribbean Hotel, stelde de groep de praalwagen (zie foto) van vorig jaar beschikbaar.*

Carnaval in bibliotheek

■ORANJESTAD — *In de Nationale Bibliotheek is al enthousiast carnaval gevierd. Michelle Polvliet werd tot koningin gekozen en gekroond door de koningin van vorig jaar, Inoa Gorgoza. Prins Lionel Bermudes en pancho Rammy Ramada werden in hun waardigheid verheven tot 'Prins mi ta pushe' en 'Pancho unda cu ta'. De bibliothecaresse van de jeugdafdeling, Olivia Figaroa, dankte haar assistenten Glenda en Ludwina, de aanwezige district koninginnen alsmede de sponsers Andina Ice, Boekhandel Mariska en Plaza Bookshop.*

■WILLEMSTAD — *Op donderdagavond vonden de verkiezingen plaats van de carnavalskoningin, prins en pancho van Banda'bou. Het was een zeer geanimeerde carnavalsgebeuren.*

Kinder Karnaval groepen 1993

PROTOKOL: Orkesta 220
Prens Polis i Pancho Mi Amigu
Eskorte Prens, Pancho I Reina
Reina Hubenil 1993- Sharetti Hermanus
Fouragewagen Fundashon karnaval Korsou

GRUPO	DISFRAS	AGRUPASHON MUSIKAL	PARTIS.	AYUDANTE	MUSIKO	TOTAL
A1. Teremoto	Rei - Reina di Fantasia	Youth Explotion	65	17	10	
A2. Awe ta nos dia	Fantasia di Laman		100	19		
A3. Nos Ambiente	Amor pa Karnaval	Brass Express	30			
A4. Jumping Hats Hubenil	Black and White Rock and and Roll Party		74	29		
B5. Annetefka Djaoen	Little Mermaid		1	7		
B6. Frans Solognier	Koolaid Man		1	4		
B7. De Kolores	Tempu Bon	Grupo Ritmiko Rikawema	65	10		
B8. Los Caramelitos	Bailarinanan di Brzail	D.J. Kleine Man	120	19		
B9. Ban Karnaval pa nos yega N	Goldilocks	D.J. Supercat	25	2		
B10. Pequena Compania	Musikonan Chistoso	D.J. Hugo	55	30	14	
B11. Sweet Sugar	Medionan di Komunikashon		65			
C12. Salida di Solo	No kita nan for di nos	Miniteka Fine High Disco	25	13	6	
C13. Elegansia di nos Hubentut	Fantasia di espasio	ERA, Reina di Tumba	85	18		
C14. Beastel	Pananan mas bunita na mundo	Brass Universal	65	20	32	
C15. Lestra De Slegte	Princess of Fortune		1	2		
C15a. Antonius De Slegte	Sultan of a thousand Dream		1	2		
C16. Nos Kreashon	Atmira nos den fondo	Golden Name	95	74	19	
D17. Los Angeles	Chinese Flower Sellers		25			
D18. Starline Twirlers N	Starline Twirlers		15	1		
D19. Sidekar	Robotnan	Caribbean Band	90			
D20. Isla Hubenil	Viva Espana	Top Cat	80			
D21. Rayonan di Solo	Den mundo di Harlekino	Explosivos	100		22	
E22. Di Nos N	Fantasia di dopi		51			
E23. Exposition and Co.	Inosensia di nos hubentut i esun di naturaleza		25			
E24. Sonrisa	Fantasia di frutanan tropical	Brass Vibration	60	4		
E25. Coca Cola	Fantasia di kosmetika	Agrupashon kon Klase	90			
E26. Mahuma Hubenil	Payaso		120			
E27. Fundashon Muchanan Alegre	Fantasia di Ponpon		50			

Carnaval Aruba

HET GROOTST denkbare probleem wat de deelnemers aan de Tivoli lichtparade zou kunnen overkomen, was gisteren een feit: op heel Aruba was geen enkel lichtje met batterij meer verkrijgbaar. Alles uitverkocht! Met spoed werd iemand op het vliegtuig gezet om in Miami inkopen te doen, zodat de lichtparade vanavond toch nog doorgang kan vinden. Voorts waren er problemen om generatoren, in de volksmond 'delco's' genoemd, te huren, waaraan tot het laatste ogenblik werd gewerkt.

* * *

VAST STAAT in ieder geval dat de groepen Walt Disney, Fly Fantasy en Samba aan de lichtparade deelnemen. Of er nog meer groepen mee zullen doen, is afhankelijk of de inkoper in Miami is geslaagd. Dat kunnen de toeschouwers vanavond dan ook zelf constateren.

* * *

IN EEN OVERVOL Entertainment Center kroonde de vertegenwoordiger van Esso Petrolera, Eddie Coffie, Jeuline Abspoel van Savaneta tot Aruba's dertigste jeugdkoningin. Yxselle Giel (Noord) werd eerste finalist, tweede Deyanira Frank (Glitter), derde Luanne Oduber (Knock Out) en vierde Dianmary Feliciana (Dakota).

Het geheel was een waar spektakel, waarbij niet alleen de kandidaten voor spectaculaire shows zorgden, maar ook het jeugdcomité, dat haar dertigste verjaardag viert, had voor een fantastische openingsceremonie gezorgd. Deze werd ingeluid met een dansgroep in carnavalcostuums met op het podium de jubilerende leden van het comité in mooie gouden jasjes.

Jeuline Abspoel (Savaneta) werd door de kandidaten gekozen tot Miss Amistad. De beste show en Miss Fotogenica werd door persvertegenwoordigers toegewezen aan Sharity Kock (Santa Cruz). De jury koos Shahaira Cybulkiwicks (Colegio Aruba) met het mooiste carnavalcostuum.

* * *

DE JONGEREN in het Entertainment Center bewezen, dat ze carnaval kunnen vieren. Ze juichten van begin tot eind. Pas om twee uur vanochtend was de nieuwe

koningin bekend. De officiële presentaties eindigden om half een, maar deze waren zo afwisselend en kleurrijk dat men niet merkte dat het al zo laat was.

Ook werd ditmaal rekening gehouden met de toeschouwers achter op de tribunes, die geen hinder ondervonden van ballonnen. Die werden namelijk alleen omhoog gelaten als hun kandidate op het podium verscheen. Ook het carnavalcomité had een betere lokatie voor de jury gemaakt en had ditmaal hekken gebruikt om rond het podium beter te kunnen organiseren. Een hele vooruitgang wat een felicitatie waard is.

* * *

GARRICK TROMP had het podium omgetoverd in een mooie entourage voor het jubilerende jeugdcomité. De dynamische Modesto (Dede) Ruiz, al sinds 1969 voorzitter van het comité, werd door de andere leden geëerd met een plakkaat voor zijn inzet. Ook zijn vrouw werd in het zonnetje gezet vanwege al haar geduld en inzet.

* * *

DE CARNAVALCOMMISSIE moet wel eens proberen op tijd te beginnen. Op het programma stond 20 uur maar de show begon ruim een half uur later. Het publiek rekent er zelfs al op dat het spektakel later begint. Pas tegen 21 uur begint het centrum vol te lopen om zo tjokvol te worden, dat men zich een weg moet banen om bij de verfrissingstenten te komen.

* * *

TIJDENS CARNAVAL is het de traditionele Arubaanse gewoonte dat men op elke hoek van de straat vrolijke muziek hoort. Het publiek ziet de boeiende kleuren van de T-shirts, hoeden, petten en niet te vergeten de praalwagens die de aandacht trekken en Aruba straalt weer verdienstelijk als 'One Happy Island'.

De Aruba Bank steunt met veel enthousiasme deze vrolijke traditie en als een bijkomende stimulans zal de bank dit jaar drie prijzen ter beschikking stellen voor de mooiste en meest origineel versierde trailers, die propaganda maken voor de Aruba Bank, door middel van het embleem, leuze of eventueel eigen inspiraties.

Op zaterdagavond 20 februari, zal een commissie uitmaken welke trailers de aan-

geboden prijzen hebben gewonnen. De winnaars worden op zondag 21 februari bekend gemaakt. De eerste prijs is 1.250 florin, de tweede 750 en de derde 500 florin.

* * *

DE COMMISSARIS van politie maakt bekend dat vanavond, in verband met de Tivoli Lighting Parade in Oranjestad, verkeersmaatregelen worden getroffen. Vanaf 19 uur zullen voor het rijverkeer verschillende wegen worden afgesloten.

Dit geldt voor het verlengde van De La Sallestraat, vanaf het kruispunt Dividivi tot aan de Caya G.F. Betico Croes, de Verbindingsweg, Vondellaan, het gedeelte van de L.G. Smith Boulevard vanaf de rotonde tot aan de Belgiëstraat en het gedeelte van de parallelweg van de L.G. Smith Boulevard tot aan de Belgiëstraat.

Verder het gedeelte van de Caya Betico Croes, gelegen vanaf de naamloze weg leidende naar Seroe Blanco tot aan de Verbindingsweg, de Fergusonstraat, voor wat betreft het gedeelte vanaf de Awakatistraat tot aan de Vondellaan, de Wilhelminastraat vanaf de Vondellaan tot aan de A. Laclé Boulevard en ten slotte het gedeelte van de Hoofdverkeersweg vanaf de Fergusonstraat tot aan de rotonde.

Voorts zullen eveneens alle wegen worden afgesloten, die op de Vondellaan en het gedeelte van de L.G. Smith Boulevard gelegen vanaf de rotonde tot aan de Belgiëstraat uitmonden.

Voor en tot na afloop van de optocht zal niet mogen worden geparkeerd op de door de optocht te volgen route. Het verkeer rijdende vanaf de hotels gaande in de richting van de luchthaven en San Nicolas, moet via de Belgiëstraat, Lucianitastraat, Boerhavestraat, Seroe Blanco, Caya G.F. Betico Croes, weg Cumana en de Hoofdverkeersweg haar weg volgen. Het verkeer rijdende vanaf San Nicolaas gaande in de richting van de hotels, moet haar weg over dezelfde route vervolgen.

Al deze maatregelen zullen door middel van verkeersborden, verkeershekken en waarschuwingsborden kenbaar worden gemaakt en blijven tot na afloop van de parade van kracht. De aanwijzingen door de politie moeten, in het belang van de openbare orde, rust en veiligheid, stipt en onmiddelijk worden opgevolgd. De commissaris vermeldt ten slotte dat het [illegible] de geplaatste wegafzettingen te verplaatsen en/of te verwijderen.

Japan treurt om overlijden van econoom Sabuko Okita

TOKYO - Sabuko Okita, algemeen beschouwd als de man achter het Japanse 'Wirtschaftswunder', is [..]dag op 78-jarige leeftijd overleden. Hij bezweek in een ziekenhuis in Tokyo aan de gevolgen van een hartaanval, zo maakte zijn familie woensdag bekend. Na de Tweede Wereldoorlog was Okita in zijn hoedanigheid van topambtenaar en minister verantwoordelijk voor de opmars van Japan tot de tweede industriële mogendheid na de Verenigde Staten.

Zowel politici als industriëlen reageerden bedroefd op het overlijden van Okita, die van 1979-1980 korte tijd minister van Buitenlandse zaken was. "Het is betreurenswaardig een jarenlange vriend te verliezen die er bekend om staat dat hij na de Tweede Wereldoorlog Japan naar de positie heeft opgestuwd waar het zich momenteel bevindt", zo zei premier Kiichi Miyazawa. Sony-topman Akio Morita stelde dat Okita met zijn deskundigheid op economisch gebied en zijn internationale contacten voor de rest van de wereld "het gezicht van Japan" was.

Okita stippelde tussen 1948 en 1963 als topambtenaar van het ministerie voor Economische planning de marsroute uit die moest leiden tot de economische herrijzenis van Japan. Hij had voorts zitting in talrijke internationale economische overleg- en adviesorganen.

AMSTERDAM - De internationale valutamarkten hebben vrijdag in het teken gestaan van perikelen rond het pond sterling. De koers van de munteenheid ging aanvankelijk flink omlaag naar een nieuw historisch dieptepunt, maar wist zich te herstellen na steunacties van de Britse autoriteiten.

De koers van het pond kwam 's ochtends ruim onder de f 2,63 nadat donderdag nog een slotkoers was genoteerd van f 2,6470. Dat was het gevolg van aanhoudende speculaties over een verdere verlaging van de Britse rente. Daarvoor worden mogelijkheden gezien wegens het lage inflatiepeil. Vrijdag werd bekend dat de prijzen in Groot-Britannië in de twaalf maanden tot en met januari met slechts 1,7 procent zijn gestegen, het laagste percentage sinds 1967. De cijfers gaven het pond in eerste instantie een steuntje in de rug maar de koers zakte later weer terug.

Voor de Britse autoriteiten was de verdere val van het pond vrijdag aanleiding om in te grijpen. De Bank of England kocht volgens valutahandelaren ponden om de koers te steunen en de komende president van de Centrale Bank, Eddie George verklaarde dat de rente omhoog zal moeten als de koers veel verder daalt. De Britse minister van Financiën, Norman Lamont, uitte bezorgdheid over het huidige koerspeil van het pond en zei op dit moment geen ruimte te zien voor een renteverlaging. De uitspraken zorgden samen met de marktinterventie voor een duidelijk koersherstel. De slotkoers van het pond was met f 2,6435 slechts weinig lager.

De dollar sloot een kwart cent lager. Bij het slot van de handel inamsterdam werd f 1,8640 genoteerd tegen f 1,8665 op donderdag. De vrijdag gepubliceerde cijfers over de Amerikaanse producentenprijzen hadden weinig invloed. Het indexcijfer steeg in januari met 0,2 procent, wat ongeveer overeenkwam met de verwachtingen.

In de koersen van de twee zwakste valuta's binnen het Europese Monetaire Stelsel kwam weinig verandering. De notering van de Franse frank steeg licht van f 33,260 per 100 naar f 33,275, terwijl die van de Deense kroon iets omlaag ging van f 29,385 per 100 tot f 29,360. Het Ierse pond wist zijn positie verder te versterken met een koersstijging van f 2,7460 tot f 2,7525. De koers van de peseta ging iets omlaag nadat de Spaanse Centrale Bank haar belangrijkste geldmarkttarief verder had verlaagd van 13,25 tot 13 procent.

***

Zes van de negen bonden van het personeel bij de NEW YORK POST, een van de oudste kranten in de VS, zijn akkoord gegaan met een salarisverlaging van twintig procent. Bakers Trust, de grootste crediteur van de 192-jarige krant, heeft de geldkraan weer opengezet. Door financiële problemen dreigde het dagblad niet meer te verschijnen.

Financieel Nieuws

'Een mooie beurs'

AMSTERDAM - "Een mooie beurs", zo typeerde een handelaar de effectenhandel op Beursplein 5 vrijdag. De EOE-aandelenindex eindigde boven de 300 punten op 300,16.

Dat was 0,88 punt hoger dan donderdag. Toen waagde de index zich ook al even in hogere sferen, maar moest hij toch weer afdalen. Volgens handelaren trokken de fondsen over een redelijk breed front aan.

Eerder op de dag drukte een lagere beurs in Londen de pret in Amsterdam. Toen daar de stemming beter werd door een lager inflatiecijfer over januari, volgde Amsterdam. De dollar sloot in Amsterdam een kwart cent lager na eerder op de dag op een cent verlies te hebben gestaan. De CBS-koersindex sloot vrijdag 0,3 punt lager op 208,30. Dat kwam doordat toch een aantal belangrijke fondsen zoals olies en DSM hoogte verloren.

Fokker noteerde de gehele dag meer dan een gulden hoger onder invloed van speculaties over de afloop van de onderhandelingen tussen minister Andriessen van Economische Zaken met Dasa. Het fonds sloot op f 10,50, precies een gulden hoger dan donderdag. Algemeen werd al aangenomen dat Andriessen met het eindbod van Dasa akkoord zou gaan. Bij het sluiten van de beurs was echter nog geen besluit bekend. Er gingen vrijdag ruim negen miljoen stukken Fokker (dubbeltellingen) om.

In de financiële hoek was ABN Amro, met forse vorderingen op Fokker, zeventig cent beter op f 51,90. ING kreeg er twee dubbeltjes bij op f 60,20, een recordniveau. Aegon liep f 0,70 op tot f 82,80 en Amev twee kwartjes tot f 67,50.

De omzet was niet gek groot. Er ging aan effecten voor een bedrag van f 2,5 miljard om. Hiervan was f 749 miljoen voor rekening van de aandelenhandel. Aan obligaties ging voor f 1,76 miljard om. De obligatiemarkt was onveranderd. De jongste staatslening sloot op 110,668, f 0,12 lager.

Vooral de voedingsmiddelenfondsen waren vrijdag in trek. CSM kreeg er f 2,80 bij op f 110,80. Op de lokale markt liep Nutricia zelfs f 5,70 op tot f 117,70. In de affaire rond de beschermingsconstructies meende de handel bij Nutricia beweging te bespeuren. Aanleiding daarvoor was een door Nutricia aan de beurs geschreven brief, waarin het concern meedeelde in alle rust te zoeken naar een oplossing die zowel voor Nutricia als voor de beurs aanvaardbaar is.

Misschien wil Nutricia toch wat water bij de wijn doen ten aanzien van zijn niet-royeerbare certificaten van aandelen (nrc's), zo viel hier en daar te beluisteren. De certificaten, als beschermingsconstructie voor de beurs een doorn in het oog, laten de bezitter ervan zonder stemrecht en maken dus aankoop met als doel Nutricia over te nemen minder interessant.

Andere fondsen in deze hoek gedroegen zich rustiger. Wessanen bleef op zijn plaats op f 102. Fusiepartner Bols werd een dubbeltje sterker. Ahold zakte echter f 0,20 tot f 93,70.

Philips verloor vier dubbeltjes op f 24,30. Koninklijke Olie eindigde f 1,70 lager op f 155,10 door winstnemingen, nadat de koers gedurende de afgelopen veertien dagen zo'n veertien gulden was gestegen. DSM moest f 2,50 afgeven op f 75 door winstnemingen. Akzo zette na een korte aarzeling op de voorgaande dag zijn zegetocht onverminderd voort en eindigde f 0,90 hoger op f 150,40. Océ-van der Grinten, fabrikant van kopieerapparatuur, liet f 1,10 vallen op f 43,70. Dinsdag komen de jaarcijfers.

In de havenhoek kon Pakhoed zestig cent oplopen tot f 34,60, terwijl Hes Beheer op de lokale markt een gulden dunner werd op f 8. Internatio-Müller moest vijftig cent terug tot f 49,50. Nedlloyd was f 0,10 beter op f 23,90.

Op de optiebeurs werden vrijdag 39.000 contracten omgezet. Vooral contracten op de EOE-index (7.400), Philips (6.100) en Fokker (3.400) waren in trek.

***

De Wereldbank leent LIBANON 175 miljoen dollar voor de wederopbouw van de infrastructuur, die is vernield tijdens vijftien jaar van burgeroorlog. Het is de eerste maal in veertien jaar dat het land een lening krijgt van de Wereldbank.

***

Het ZWEEDSE concern Saab-Scania en de VS-autoproducent General Motors gaan dit jaar elk 1,4 miljard kroon (Nf 350 miljoen) investeren in de Zweedse fabrikant van personenauto's Saab Automobile. De twee concerns zijn elk voor vijftig procent eigenaar. De kapitaalinjectie moet de in problemen verkerende onderneming samen met eerder aangekondigde saneringsmaatregelen in een goede positie brengen voor het lanceren van een nieuwe reeks modellen later dit jaar.

Andriessen geeft Dasa zijn zin

Extra overheidssteun redding voor akkoord Fokker-Dasa

AMSTERDAM - Minister Andriessen van Economische Zaken heeft de Tweede Kamer vrijdag laten weten dat hij akkoord gaat met de eis van Deutsche Aerospace extra geld in Fokker te pompen alvorens Dasa zich definitief verbindt aan Fokker. Er is volgens hem evenwel geen akkoord zolang het Duitse bedrijf de voorwaarde stelt dat de Nederlandse staat opdraait voor de kosten van eventuele toekomstige afslankingsoperaties.

Topman Jurgen Schrempp van Dasa heeft vrijdagavond direct laten weten dat de laatste voorwaarde wat hem betreft vervalt, zo is vernomen van Fokker en van bij het overleg betrokken vakbondsbestuurders. Volgens Fokker topman Erik-Jan Nederkoorn is het bereiken van een definitieve overeenstemming nu nog slechts een formaliteit.

De vakbonden, ondernemingsraad, maar ook politiek Den Haag reageerden vrijdagavond opgelucht dat het definitieve einde van de slepende onderhandelingen nu in zicht is.

De laatste fase in het getouwtrek om Fokker begon op 16 januari toen bleek dat Dasa het op 29 oktober 1992 gesloten overname-akkoord pas wilde tekenen als de overheid eerst een extra kapitaalinjectie in Fokker zou doen. De Duitsers vonden Fokker's liquiditeit onder de maat.

Minister Andriessen zegt dat Dasa in die laatste fase bewust een vertragingstaktiek heeft toegepast. Volgens hem bood het boekenonderzoek Dasa geen aanleiding terug te komen op de op in oktober gemaakte afspraken. Andriessen noemt de gang van zaken rond het boekenonderzoek "zeer merkwaardig".

Over de recente gang van zaken zei de minister dat men zich in gemoede kan afvragen of Dasa niet juridisch kan worden aangepakt. Maar daarvoor ontbrak, aldus Andriessen, de tijd.

De eensgezinde keuze van de vakbonden, de Ondernemingsraad, de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur voor Dasa heeft voor de minister de doorslag gegeven.

Een houdstermaatschappij waarin Dasa en de staat samen deelnemen verwerft 51 procent van Fokker. Dasa verwerft in de houdstermaatschappij in eerste instantie een belang van drie kwart voor een bedrag van 685 miljoen gulden. In 1995 verwerft Dasa het staatsaandeel van een kwart in de houdstermaatschappij voor maximaal 199,5 miljoen gulden, afhankelijk van de winstontwikkeling.

Fokker krijgt de door Dasa geëiste extra vermogensinjectie in de vorm van een staatsgegarandeerde lening van 180 miljoen gulden en een converteerbare obligatielening van 334 miljoen waarvan 202 miljoen gulden eveneens wordt gegarandeerd door de staat. De totale staatsgegarandeerde leningen bedragen dus 382 miljoen gulden.

Bovendien garandeert de staat de winst van Fokker over de komende drie jaar tot een bedrag van 162 miljoen gulden. Indien die garantie niet wordt aangesproken ontvangt Fokker 122 miljoen gulden, maar een beroep op de garantstelling wordt op dit bedrag gekort. In het ergste geval kunnen de garantstellingen de Nederlandse staat 226 miljoen gulden kosten.

Dasa betaalt aan Fokker zelf 529 miljoen gulden, te weten 13,2 miljoen nieuwe aandelen van 30 gulden per stuk (396 miljoen) en 40 procent van de 334 miljoen gulden aan converteerbare leningen (133 miljoen).

De staat krijgt nu in elk geval 156 miljoen voor de eerste helft van het af te stoten staatspakket. Dat zijn 5,3 miljoen aandelen van 37 gulden per stuk minus 40 miljoen gulden die dasa pas in 1995 hoeft te betalen. De overige 5,3 miljoen staatsaandelen koopt Dasa dus pas in 1995 voor 23 gulden per stuk voor (afhankelijk van de winst) 122 miljoen. Dan wordt ook het restant betaalt van de eerste tranche aandelen en het over te nemen staatsdeel van 97,5 miljoen gulden van de converteerbare obligatielening.

NKF niet somber ondanks halvering winst in '92

DELFT - Het nettoresultaat van kabelproducent NKF Holding, voor 57 procent eigendom van het Finse Nokia, is zoals verwacht gehalveerd. De omzet liep met bijna vijf procent terug. Oorzaken voor het veel kleinere resultaat zijn een tegenzittende markt en een daardoor noodzakelijke extra reservering, zo luidt de verklaring van de Delftse onderneming.

De nettowinst kwam vorig jaar uit op f 18 miljoen tegen f 36,5 miljoen in 1991. De omzet verminderde van f 466,1 miljoen tot f 443,9 miljoen. De omzet viel terug door "vrij abrupte afname van de vraag in de meeste markten, die in juli inzette". De oorzaak daarvan ligt volgens NKF in de "ongunstige economische en politieke ontwikkelingen in Europa en elders in de wereld".

De kabelproducent is niet somber over het lopende boekjaar. Wel zal de verminderde vraag "het grootste deel van 1993 voortduren". NKF is echter vol vertrouwen over zijn balanspositie. "We hebben nog voldoende buffer om een moeilijk jaar aan te kunnen", aldus mr. R. Bouman, secretaris van NKF Holding. De concurrentie kan bovendien worden afgetroefd met de versnelde uitvoering van programma's ter verbetering van de produktiviteit, zo denkt de concernleiding.

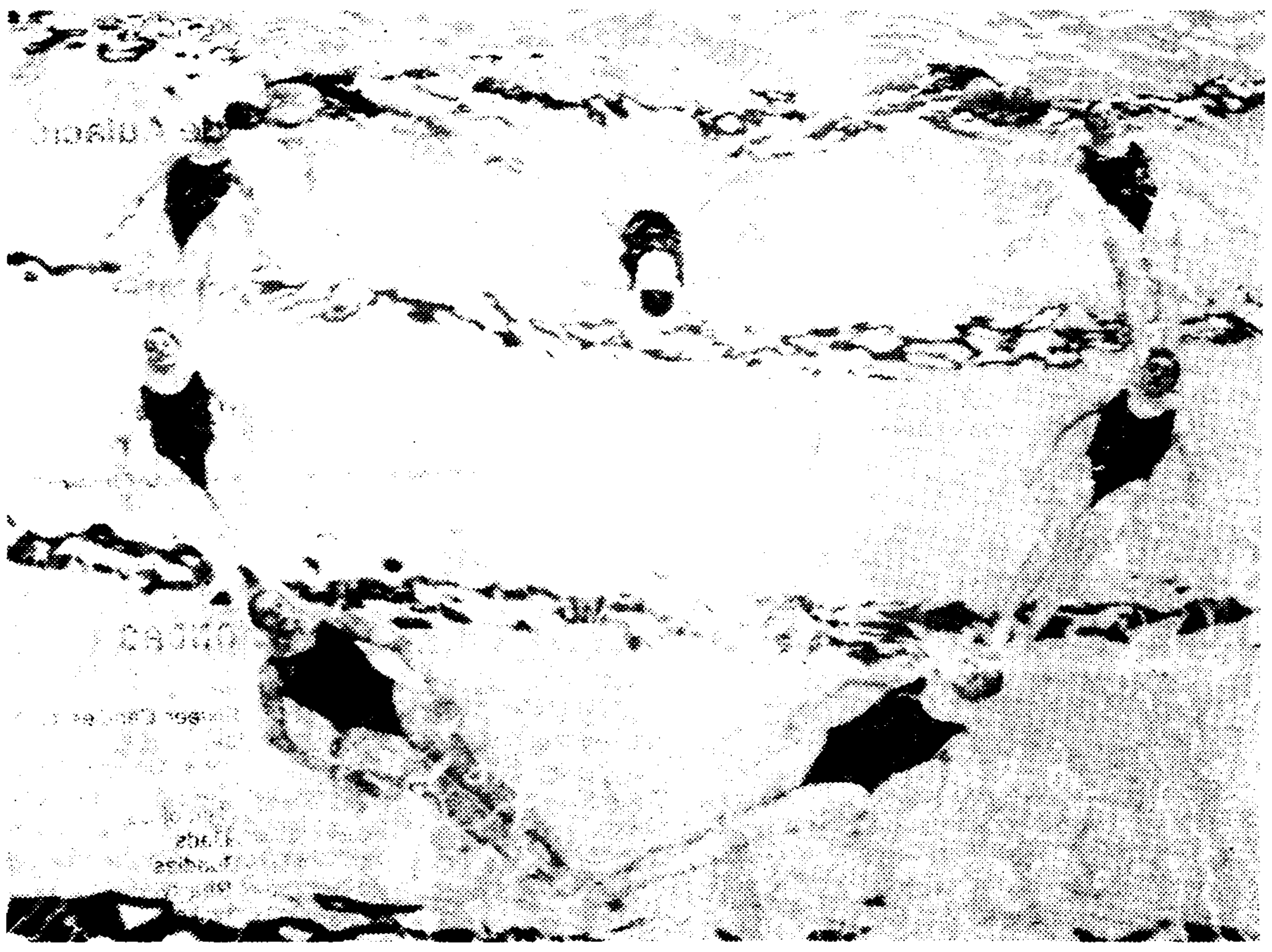
Na belastingen bracht NKF nog extra voorzieningen van f 8,9 miljoen ten laste van het resultaat. De extra voorziening is getroffen in verband met een vertraging van de vraag. Daardoor achtte NKF het noodzakelijk de lopende rationaliseringsprogramma's voor NKF Kabel bv en Monette Kabel- und Elektrowerk te versnellen.

Bij werkmaatschappij NKF Kabel (1.280 werknemers) luidde de doelstelling van het begin 1991 in gang gezette programma aanvankelijk tien procent produktiviteitsverbetering in drie jaar. Dat percentage wordt nu hoger, aldus Bouman. Bij monette moet het programma in plaats van binnen drie jaar in anderhalf jaar worden afgerond. Daarbij vallen ook ontslagen. Overleg met de bonden in Duitsland is nog in volle gang.

Het bedrijfsresultaat van NKF daalde met 31,2 procent tot f 28 miljoen. Kaiser Kabel, warin NKF voor 33,3 procent deelneemt, had een zeer succesrijk jaar, mede dankzij grote investeringen in de infrastructuur van de vijf nieuwe deelstaten in Duitsland.

De nettowinst per gewoon aandeel van f 1 bedroeg f 14,43 tegen f 30,63 in 1991. Naast de daling van de nettowinst was ook een toeneming van het geplaatste aandelenkapitaal aan deze achteruitgang debet. De groei van het aandelenkapitaal werd veroorzaakt door een omzetting van een achtergestelde converteerbare obligatielening in aandelen en de uitkering van dividend in aandelen.

MENSEN

■ *BRISTOL — Negen Britse vrouwen van een kunstzwemvereniging uit Bristol vormen een drijvend hart, met een knipoog naar aanstaande zondag 14 februari wanneer Sint-Valentijn, 'de beschermheilige van de geliefden', van zich zal laten spreken.*

Woedend over nep-champagne

De **Franse champagneproducenten** zijn woedend. Een Engelse maker van mousserende alcoholvrije vlierbessenwijn noemt zijn drankje 'champagne', en dit mag ook nog van het Britse hooggerechtshof. De Franse partij besloot daarom dinsdag in beroep te gaan tegen de uitspraak, die maandag in londen was gevallen.

De Ffransen sleepten vorig jaar de eigenaren van de kleine Britse firma Thorncoft Vineyard voor de rechter, met de bedoeling dat het bedrijf de naam 'elderflowerchampagne' van het etiket zou halen. De Fransen voerden aan dat merknamen dienen te worden beschermd. Maar de Britse partij meent dat 'alleen een imbeciel die haast heeft' en niet oplet de alcoholvrije drank, die voor nog geen acht gulden te koop is, voor champagne zou kunnen aanzien.

'Spekpater' wordt Europees ere-senator

Pater Werenfried van Straaten, oprichter van onder meer **Kerk in Nood**, wordt zaterdag in Antwerpen opgenomen in de **Europese ere-senaat**. De 'Beweging voor de Verenigde Staten van Europa', die deze eretitel uitreikt, onderscheidt de 'spekpater' wegens zijn "leven voor grenzeloze en grensoverschrijdende naastenliefde", zo blijkt uit een mededeling van het bureau van Kerk in Nood in de Duitse stad Königstein.

Van Straaten, die in Mijdrecht is geboren, vierde vorige maand zijn tachtigste verjaardag. Hij begon in 1947 met een actie voor de rooms-katholieke kerk in Duitsland. In de afgelopen 45 jaar heeft hij naar eigen schatting ongeveer tweeëneenhalf miljard dollar ingezameld voor de Kerk in Duitsland en later in Oost-Europa en de rest van de wereld. Op dit moment is hij vooral actief voor de Kerk in de vroegere communistische landen van Oost-Europa.

Zijn bijnaam 'spekpater' heeft Van Straaten te danken aan zijn werk in Vlaanderen, waar hij aan het eind van de jaren '40 bij de boeren spek inzamelde voor de berooide Duitsers.

Tegelijkertijd met Van Straaten zal de vroegere Duitse minister van Buitenlandse Zaken Hans-Dietrich Genscher in de ere-senaat worden opgenomen.

Van Straaten is niet de eerste Nederlandse ere-senator. In zijn gezelschap bevinden zich onder anderen oud-minister drs. T. Westerterp, de econoom en nobelprijswinnaar prof. dr. J. Tinbergen, oud-hoofdredacteur dr. J.L. Heldring van de 'oude' NRC en oud-euro-parlementariër drs. H. Nord. Ook Moeder Teresa en de Duitse oud-president Walter Scheel mogen zich Europees ere-senator noemen.

Spielberg past film over Auschwitz aan

Regisseur **Steven Spielberg** heeft na een gesprek met overlevenden van het concentratiekamp **Auschwitz** afgezien van zijn voornemen om een deel van zijn nieuwe film op te nemen in Auschwitz (Polen). Dat hebben functionarissen van het joods wereldcongres in New York meegedeeld.

Spielberg heeft erin toegestemd scènes voor zijn film *Schindler's List* juist buiten het terrein van het voormalige concentratiekamp op te nemen. De film gaat over de Duitser Schindler die in de Tweede Wereldoorlog het leven van 1300 joden redde door ze te laten werken voor zijn fictieve fabriek.

Spielberg is met Kalam Sultanik, een van de vicevoorzitters van het joods wereldcongres, overeengekomen dat hij alle decors buiten het kamp zal bouwen. Hij was aanvankelijk van plan onder meer een namaakgaskamer te bouwen op het terrein van het kamp. Dit riep protesten op bij overlevenden die vonden dat de regisseur op die manier de "historische ongeschondenheid" en "waardigheid" van het voormalige concentratiekamp zou verstoren.

Britse vorstin draagt voortaan bij aan rijkskas

Koningin Elizabeth II betaalt met ingang van dit jaar **inkomstenbelasting**. Premier John Major maakte donderdag bekend dat de koningin en kroonprins Charles 'volgens de geldende belastingregels' belasting gaan betalen over hun inkomsten.

Het koninklijk huis kost de Britten jaarlijks 170 miljoen gulden. Maar vorig jaar laaide een discussie op toen bekend werd dat de bevolking ook opdraaide voor de 200 miljoen gulden brandschade aan het kasteel Windsor. Daarna is de lijst met leden van de familie die een rijksbijdrage krijgen, sterk ingekrompen toit Elizabeth zelf, haar moeder en haar echtgenoot prins Philip.

De Britse staat blijft opdraaien voor de kosten van het koninklijk jacht (35 miljoen gulden per jaar), de privé-vliegtuigen van de familie (25 miljoen gulden) en de koninklijke trein (8 miljoen).

In het zonnetje:

***Hans Croiset**, regisseur en acteur, krijgt een Duitse cultuurprijs van veertigduizend D-mark. De stichting FVS in Hamburg, die zich bezighoudt met cultuur- en natuurbescherming in heel Europa noemt Croiset 'veelzijdig, meesterlijk, vernieuwend en actueel'. Hans Croiset maakte eerder deze week bekend over anderhalf jaar te zullen aftreden als artistiek leider van het Nationale Toneel. Hij zal er wel blijven werken als regisseur en acteur.

* **Linda de Mol**, **Glenn Close**, **Justus Frantz**, **Margarethe Schreinemakers**, **Vanessa Redgrave** en vijf andere prominenten in Duitsland krijgen een Gouden Camera van het Duitse programmablad *Hörzu*. Het in Hamburg verschijnende blad kent de prijzen voor de 28e keer toe. De in totaal twaalf onderscheidingen worden op 17 februari in Berlijn uitgereikt.

De serie *Forsthaus Falkenau* van de zender ZDF krijgt de publieksprijs. Linda de Mol krijgt de Gouden Camera voor haar spelprogramma *Traumhochzeit*.

De Amerikaanse actrice Glenn Close valt in de prijzen wegens haar 'hartstochtelijke uitstraling' op het witte doek. De pianist Frantz neemt volgens de lezers met zijn programma *Achtung: Klassik* de drempelvrees van het grote publiek voor klassieke muziek weg.

Vanessa Redgrave krijgt een Gouden Camera voor haar verdiensten als actrice en Rod Stewart wordt geëerd als een van de populairste popmuzikanten. De Brit David Attenborough wordt met een Gouden Camera beloond voor zijn natuurfilms.

■ *WILLEMSTAD — Woensdag 10 februari vierde mevrouw Maria Liberia haar honderdste verjaardag. Ter gelegenheid daarvan werd een speciale mis gehouden in de kerk van Wishi. Gezaghebber drs. Elmer Wilsoe bracht, namens de regering van Curaçao, de felicitaties over aan de jarige in het buurtcentrum van Wishi en uit handen van gedeputeerde Hendrik Abrahams ontving zij een verjaardagscadeau.*

Halt aan huwelijken van Japanners in Nieuw-Zeeland

De anglicaanse kerk in Nieuw-Zeeland gaat tegen de zin van de toeristenindustrie het aantal **huwelijken van Japanners** in Christchurch **beperken**. Pastoors mogen alleen een huwelijk van twee Japanners bevestigen, als zowel de bruid als de bruidegom instemt met de leer van het christendom. Bovendien moet een van de twee gedoopt zijn.

Veel Japanners laten hun huwelijk graag inzegenen in een kerk, hoewel zij niet christelijk zijn en ook niet van plan zijn zich tot het christendom te laten bekeren. De laatste tijd is Christchurch in trek geraakt, omdat de huwelijksceremonie er goedkoper is dan in Japan en de schilderachtige stad een passend decor biedt voor een huwelijk in het wit in een kerk in gotische stijl. Volgens de Nieuwzeelandse televisie verdient de stad jaarlijks ongeveer negentien miljoen gulden aan de trouwlustige Japanners.

Penvrienden gezocht

Drie verzoeken om penvrienden van hier kwamen binnen bij de *Amigoe*.

* **Jolio A. Quesada Rivera**, uit Panama, zoekt vrienden van de Antillen of Aruba. Zijn hobby's zijn het verzamelen van postzegels en munten. Verder houdt hij van reizen. Jolio's adres is: Apdo 1726, Zonal. Cdad de Panamá, Rep. de Panamá (Spaanstalig).

* Twee dames uit Ghana zijn ook schrijflustig. Nummer een is **Linda Kessie** (24) die houdt van muziek, sport en het schrijven van brieven. De tweede is **Agatha Thompson** (25), liefhebster van dansen, lezen en van films.

Het adres van Linda is: U.P.O. Box 050, Cape Coast, Ghana, West Africa. Agatha is te bereiken via hetzelfde postbusnummer. (Engels).

Britten staken voettocht over Zuidpool

Sir Ranulph Fiennes en Michael Stroud, de twee Britten die er zondag als eersten in slaagden te voet **het Zuidpoolcontinent** over te steken, hebben hun tocht moeten beëindigen.

De twee mannen - op de terugtocht - hadden bevriezingsverschijnselen, waren uitgeput, tientallen kilo's afgevallen en 'meer dood dan levend' toen ze via de radio vroegen om met een vliegtuigje te worden opgepikt, aldus de organisatoren.

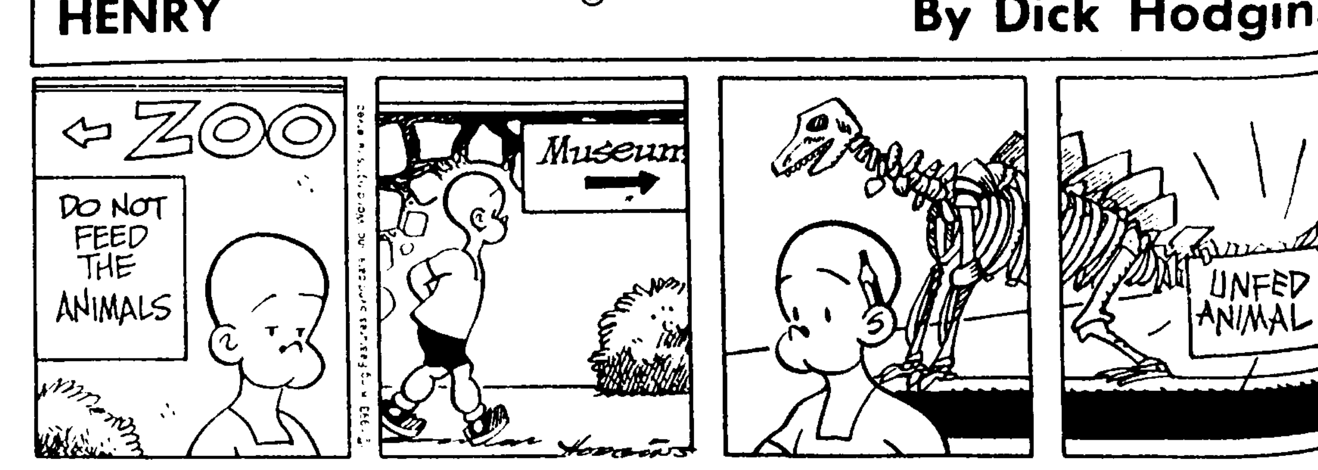
Wilde eend houdt Japan in zijn greep

Japan heeft vrijdag opgelucht ademgehaald. Een dierenarts in Tokyo bevrijdde een **wilde eend** van een pijl die al twee weken in haar lijf stak. Het dier was voordien voor alle hulp weggevlucht en uitgegroeid tot een nationale tv-ster. Miljoenen mensen volgden het wel en wee van de eend en de vergeefse pogingen van de autoriteiten het dier te vangen.

De vogel heeft inmiddels een röntgen-onderzoek achter de rug en wordt verzorgd in een speciaal verblijf in de dierentuin van Tokyo.

Twee weken lang belaagden meer dan honderd journalisten met camera's en fototoestellen het gewonde beest dat telkens wegdook. Volgens sommige betrokkenen werd de eend meer opgeschrikt door de vele schijnwerpers en flitslichten dan door de hulpverleners. Het is niet bekend wie de pijl heeft geschoten waarmee het dier werd geraakt.

HENRY ® By Dick Hodgins

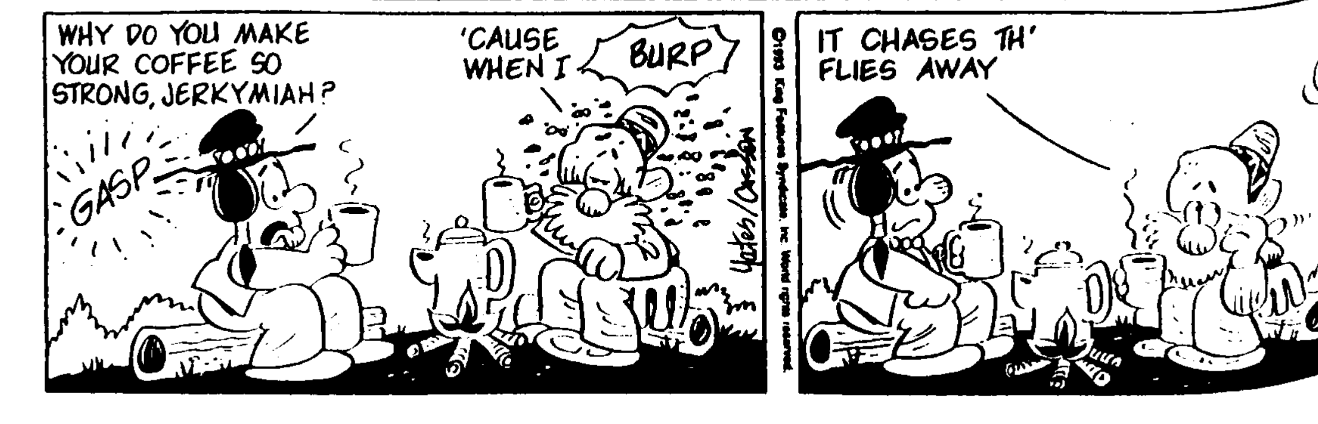
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Heer Bommel en de nozellarven
door Marten Toonder

3834 — "Laatst was meneer Zielknijper nog hier", zei Doddeltje. "Hij is de president van de vereniging tot steun aan onderontwikkelde gebieden. Je weet wel".

"Oh... eh ja, natuurlijk", beaamde heer Bommel. "Onderontwikkelde gebieden en zo. Ja, ja".

"Ik dacht wel, dat jij er alles van zou weten", hernam de buurvrouw. "Ik niet hoor. Ik ben maar dom. Maar ik schrok wel toen hij ervan vertelde. We leven hier maar zonder zorgen, terwijl we allemaal ons steentje zouden moeten bijdragen. Dat zei meneer Zielknijper en ik ben meteen aan het werk gegaan".

Zo sprekende opende ze haar kast en haalde er een breiwerk uit.

"Een wollen borstrokje", legde ze uit. "Voor de onderontwikkelde kindertjes. Vind je het mooi?"

"Erg mooi", mompelde heer Ollie verward. "Knap hoor".

"Het is maar weinig", zei Doddeltje verlegen lachend. "Meer ik kan ook niet veel. Jij kunt alles, Ollie! Wat ga jij doen?"

"Ik... eh... ahum!" sprak heer Bommel. Hij klopte zijn pijp uit, vulde hem opnieuw en stak er de brand in. Daarop kuchtte hij en nam een waardige houding aan.

"Ik ga... eh... ik ga een school stichten", verklaarde hij voor de vuist weg. "Voor de onderontwikkelde gebieden en zo. Voor de kindertjes, als je begrijpt, wat ik bedoel. Maar nu moet ik eens gaan hoor. Ik heb nog veel te doen".

Hij liep de deur uit en begon peinzend terug te wandelen naar huis.

Daar heb ik me weer wat op de hals gehaald", prevelde hij tot zichzelf. "Hoewel... ach, het is een goed werk en ik kan er geen kwaad mee..."

Arme heer Ollie. Hij had er nog geen iee van wat hem allemaal boven het hoofd hing.........

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

WACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van ...-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371665; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fehsu: tel.: 676577; Mamayaweg: tel.: 657506; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Voor de *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-...uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

REGIONALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur. Voor de zuster van de wacht gelieve pagenummer 669-0368, te bellen.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve pagenummer 669-0368 te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691349, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Pisas. Tel.: 648841 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672269, 375082 of 378842.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
13 februari 1993 vanaf 08.00 uur tot 15 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Scoop, Sentro Medikò Sta. Rosa. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 672215 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
12 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 15 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Roose, Spreekkamer: Barchi-... Tel.: 623550/624408; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 683233 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
12 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 15 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

HYGIËNISCHE DIENST
in het weekeinde van 12-14 februari na kantooruren heeft de heer F. Kirindongo. **Tel.: 625800, pagenummer 310-0713** dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Punda
Dominguito, Caracasbaaiweg 127. Tel.: 617988.
Otrobanda
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B. TEl.: 689676/689808.

ZONDAG

Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.: 617553.
Otrobanda
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
13 februari: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
14 februari: A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op **zaterdag**): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen, gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
07.00-17.00 uur *Song of Norway* (SJU).

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *SeawindCrown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16 00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita); zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. A.C. Reynderds; *collection senior citizens*
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. D. Huurman: *collecte bejaardenwerk.*
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smith: *collecte bejaardenwerk*

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

Wega di Number Kòrsou

8686
0581
7240

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: *Get Yourself a College Girl*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: *For Those I Loved* (deel 5+6)
23.30 Sluiting.

ZONDAG

09.30 Directe uitzending Europese voetbalwedstrijd
11.30 Deporte Tele-8: *Duitsland vs. Argentinië*
13.00 Directe Uitzending jeugdcarnavalsparade
16.00 Sena di Señor
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di bishita ku.....
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 TeleCuraçao Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG

21.00 Flintstones: I Yabba Dabba Do
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG

20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Video
21.30 America's Funniest People
22.00 Movie: 'Buried Alive: The Chowchilla Kidnapping' (1993; Karl Malden/Tim Ransom)
24.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.00 To Be Announced
18.00 Comedy on the Road
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'Goin' South' (1978; Jack Nicholson/Mary Steenburgen)
24.00 Caroline's Comedy Hour
01.00 Movie: 'Goin' South' (1978; Jack Nicholson/Mary Steenburgen)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Caroline's Comedy Hour
05.00 Movie: 'Cyrano de Bergerac' (1950; José Ferrer).

ZONDAG

14.00 Movie: 'Blues Busters' (1950; Leo Gorcey)
15.30 Movie: 'Gypsy' (1962; Rosalind Russell)
18.30 Amazing Animals
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Movie: 'Filipina Dreamgirls' (1991; Bill Maynard/Charlie Drake)
23.00 Miss Marple
24.00 Movie: 'Brideshead Revisited (Pt 3 of 12)'
01.00 Movie: 'Filipina Dreamgirls' (1991; Bill Maynard/Charlie Drake)
02.00 Miss Marple
04.00 Movie: 'Brideshead Revisited (Pt 3 of 12)'
05.00 Movie: 'Blues Busters' (1950; Leo Gorcey)
06.30 First Flights.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Raven
23.00 Hat Squad.

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Queen (Pt 1 of 3)
24.00 CBS News.

ESPN (kanaal 81)

ZATERDAG

15.00 NHL Hockey Chicago Blackhawks at Pittsburgh Penguins (L)
18.00 Road Race of the Month Houston Marathon (T)
18.30 ESPN's SpeedWeek Daytona 500 Special
19.00 Senior PGA Golf The Challenge, 2nd round (T)
20.30 SportsCenter
21.00 NASCAR Racing Goody's 300 fromDaytona, Fla. (T)
23.00 Bodybuilding
24.00 SportsCenter
01.00 College Basketball Utah at Hawaii (L)
03.00 SportsCenter
03.30 Motoworld
04.00 NHL Hockey Blackhawks at Penguins (R).

ZONDAG

13.30 Snow Country USA
14.00 Pro Mogul Skiing From Copper Mountain, Colo. (T)
14.30 Ski World
15.30 World Cup Skiing Freestyle from Lake Placid, N.Y.
16.30 Iditarod Sled Dog Race From Alaska (T)
17.30 Secrets of Speed Skiing With Billy Kid
18.00 Bass'n Golf Celebrity Tournament (T)
19.00 Senior PGA Golf The Challenge, final round (T)
20.00 SportsCenter
21.00 ESPN's SpeedWeek
21.30 Secrets of Speed
22.00 Top Rank Boxing
24.00 SportsCenter
01.00 LPBT Bowling From Las Vegas (L)
02.30 Best of American Muscle Magazine
03.00 SportsCenter
04.00 Flex Workout
04.30 NASCAR Racing Goody's 300 from Daytona, Fla. (R)
06.30 Getting Fit.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

21.00 Here and Now
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 Lucy & Desi: A Home Movie.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

15.05 Movie: 'Hard Times' (1975; Charles Bronson)
17.05 Movie: 'Delta Force 2: Operation Stranglehold' (1990; Chuck Norris)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.05 Movie: 'Act of Vengenace' (1986; Charles Bronsin/Ellen Burstyn)
22.05 NBA Basketball Hawks at Jazz (L)
02.50 Movie: 'Strange Brew' (1983; Rick Moranis)
04.50 Three Stooges Sports Legends.

ZONDAG

13.35 Movie: 'That Touch of Mink' (1962; Cary Grant)
15.35 Movie: 'Please Don't Eat the Daisies' (1960; Doris Day)
17.35 Happy Days
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Palneteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: 'Perry Mason: The Case of the All-Star Assasin' (1989; Raymond Burr/Barbara Hale)
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program
05.00 WCW Main Event Wrestling
06.05 Gomer Pyle
06.35 CNN News.

Hierbij maken wij het overlijden bekend van

Maria de la Asuncion Pelayo de Aulacio

Moeder van onze terminal manager
Dhr. Jose R. Aulacio.

Namens staf en personeel van
Bonaire Petroleum Corporation N.V.

USA (kanaal 83)

ZATERDAG

16.00 Movie: 'The Presidio' (1988; Sean Connery)
18.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.30 Bosom Buddies
19.00 Swamp Thing
19.30 Beyond Reality
20.00 Quantum Leap
21.00 Movie: 'The Final Conflict' (1981; Sam Neill/Rossano Brazzi)
23.00 Silk Stalkings
24.00 Movie: 'Thinkin' Big' (1984)
02.00 Movie: 'Beach Balls' (1988; Phillip Paley)
04.00 Movie: 'Cemetery High' (1987; Debi Thibeault)
06.00 Welcome Back, Kotter.
06.30 Welcome Back, Kotter.

ZONDAG

13.00 WWF All American Wrestling
14.00 MacGyver
15.00 Movie: 'Sixteen Candles' (1984; Molly Ringwald)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Just the Ten of Us
18.00 My Two Dads
18.30 Bosum Buddies
19.00 Beyond Reality
19.30 The Hitchhiker
20.00 MacGyver
21.00 Movie: 'Fade to Black' (1993; TimothyBusfield/Heather Locklear)
23.00 Counterstrike
24.00 Silk Stalkings
01.00 Hollywood Insider
01.30 Paid Program
04.30 Paid Program.

Om druk op president Zaïre op te voeren:

Brussel is zuiniger met visa voor Mobuto-aanhang

BRUSSEL - De Belgische regering voert de druk op de Zairese president Mobutu Sese Seko steeds verder op. Zij is nu ook karig geworden met visa voor de aanhang van Mobutu om hem te bewegen zijn macht over te dragen aan zijn aartsrivaal, premier Etienne Tshisekedi.

Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken, gaf vrijdag toe dat enkele familieleden en naaste medewerkers van Mobutu een visum is geweigerd. Officieel heet het dat de ambassade in Kinshasa sinds begin deze week voorzichtig is met het toekennen van visa aan leden uit de naaste omgeving van de president.

Volgens de woordvoerder voert België al sinds december een restrictief visumbeleid jegens Zairezen. Mobutu- aanhangers, die nogal eens naar Brussel vliegen om boodschappen te doen, werd echter niets in de weg gelegd. De Belgische regering maakt er echter geen geheim van dat zij af wil van Mobutu, die sinds 1965 de touwtjes in haar vroegere kolonie in handen heeft gehad. Dit was mogelijk met de zegen van Brussel, van andere westelijke landen en die van de exploitanten van de uiterst waardevolle mineralen in Zaire's bodem.

***

Het Zweedse concern VOLVO wil in St. Petersburg een assemblagefabriek bouwen voor zijn auto's uit de 900-serie. Volvo verkoopt steeds meer auto's in Rusland en wil de invoerrechten van 25 procent omzeilen.

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Licht tot half bewolkt, in de nacht en ochtenduren mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke lichte bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind (tussen twaalf en 28 knopen)

WEEROVERZICHT:
Door een lichte toename van de vochtigheid in de onderste luchtlagen kan in de komende 24 uur op de Benedenwindse eilanden af en toe iets meer bewolking tot ontwikkeling komen, met kans op een plaatselijke bui.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	licht bewolkt	30	24	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	31	24	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	29	22	0.0
St Maarten	licht bewolkt	30	24	sp
Amsterdam	mist	--	-2	0.0
Atlanta	geheel bewolkt	18	08	9.0
Caracas	licht bewolkt	29	--	-.-
Kingston	licht bewolkt	30	23	0.0
Miami	licht bewolkt	29	17	0.0
New York	geheel bewolkt	02	01	29.5
Paramaribo	half bewolkt	32	--	0.3
Port-of-Spain	licht bewolkt	33	23	sp
San Juan	licht bewolkt	30	23	2.8

GOBIERNU DI KORSOU
Sèrvisio pa Salú Públiko
DENGUE

Hefe di Servisio pa Salú Públiko di Gobièrnu di Kòrsou ta partisipá ku pa evitá posibel kaso di Dengue ta bai spùit den barionan di Kòrsou pa baha e kantidat di Sangura Aedes Aegypti ku ta kousa e enfermedat akí. Ta suplika tur hende pa sigui siguiente instrukshon durante e spùitmentu den nan bario:
— Abri bentana i porta pa garantisá máksimo penetrashon di insektisida.
— Tapa kouchi di Para i Akuarionan.
— Tene tur Kuminda tapá.
Ta spùit entre 6 or i 8 or di mainta òf entre 5 or i 7 or di anochi.

Djaluna dia 15 di febrüari 1993 ta kubri e siguiente ruta:
— Mon Repos — Weis — Groot Kwartier — Trai Seru — Grimao — Bijgelegen.
— Soledad — Francia — Damacor — Dienoortje — Gaito — Koningsplein — Trupiaal Inn i Besindario — Mahaai — Bloempot — Grt. Davelaar — Zuikertuintje — Zeelandia.
— Barbouquet — Pasenshi — Clarèt — Goede Hoop — Girouette — Vreudeberg — Toni Kunchi — Mamber — Bloemhof — Kln. Davelaar — Stadsrust —.

E Hefe menshoná,
Dr. I.R.A. Asjes.

Dept. R.P.

ÑAPA
ZATERDAG 13 FEBRUARI 1993
AMIGOE
Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Rij-examen op Aruba niet minder zwaar

REPORTAGES

Fakkeldij zijn kerk aan boord

Symposium over noodzaak personeelsbeleid

Wantrouwen oorzaak van vele arbeidsconflicten

DAT ER IETS scheef zit in de arbeidsverhoudingen op Curaçao, is duidelijk zichtbaar. De relatie tussen werkgevers en werknemers wordt in veel gevallen gedomineerd door wantrouwen.

De permanente onrust en ontevredenheid die dat teweeg brengt, komt tot uitdrukking in loon- en cao-besprekingen die ontaarden in soms zeer langlopende en schadelijke conflicten Ee Dokmaatschappij is daar slechts een voorbeeld van. Die conflicten zijn niet verbazingwekkend omdat er op Curaçao blijkbaar weinig wordt gedaan aan personeelsbeleid. Op een symposium daarover, dat vorige week werd georganiseerd door bureau Interamo in samenspel met de AMPK (Asosashon pa Maneho di Personal Korsow), kwamen legio knelpunten naar voren. In de op deze pagina samengevatte speeches van schrijver Boeli van Leeuwen, rechter mr Bob Wit en gouverneur mr Jaime Saleh werd de maatschappelijke voedingsbodem van die geschillen geschetst.

= door Stella Slooten =

Het lijkt vrij eenvoudig: je hebt een bedrijf en neemt mensen in dienst. Iedereen doet zijn best en het bedrijf groeit, je neemt nog meer mensen in dienst. Het personeelsbeleid bestaat uit de registratie van de werknemers met naam, adres en salaris. De arbeidsvoorwaarden worden immers in de cao geregeld en problemen met het personeel worden opgelost met een klop op de schouder, een waarschuwingsbrief of misschien een salarisvoorschot.

Na verloop van tijd komen er echter, zoals directeur Bas Kooyman van de Kooyman bedrijvengroep ze noemt, "signalen binnen waaruit blijkt dat de organisatie begint te rammelen". Intern draait het bedrijf niet meer zoals het zou moeten draaien, het personeel is ontevreden, de produktiviteit daalt, er komen conflicten. Veel bedrijven besluiten dan om een personeelsfunctionaris aan te stellen, die de taak om het personeel te begeleiden overneemt van de bedrijfsleiding. Op het symposium 'Kwaliteit in personeelsbeleid', dat het adviesbureau voor personeel en organisatie Interamo vorige week organiseerde, werd duidelijk dat zo'n personeelsfunctionaris op zich geen oplossing kan bieden. Voordat er een effectief personeelsbeleid is, moeten er heel wat heilige huisjes in de bedrijfsorganisatie omver worden geworpen.

Enkele knelpunten die in werkgroepen naar voren werden gebracht:
- het advies van de personeelsfunctionaris wordt vaak niet gevolgd
- de personeelsmanager moet voldoende geschoold zijn om met de bedrijfsleiding te kunnen communiceren en moet de bedrijfsprocessen kennen
- de bedrijfsleiding moet geschoold zijn in personeelsmanagement om het personeelsbeleid te kunnen begrijpen
- de personeelsfunctionaris heeft geen volwaardige positie, voert slechts opdrachten uit van de directie of wordt als boeman naar het personeel gebruikt
- het nut en de effectiviteit van een personeelsmanager wordt onderschat, personeelsbeleid wordt als een luxe gezien, de gemeenschappelijke belangen van werkgever en werknemer worden niet onderkend.

Volgens Randolph 'Doi' Gijsbertha, voorzitter van de vakcentrale SSK, moet een personeelsfunctionaris een schakel zijn tussen de directie en het personeel. "Hij moet zijn werk naar eer en geweten uitvoeren ondanks druk van de directie. Hij moet een objectieve houding hebben, een soort gedistantieerde betrokkenheid bij de werknemers. Hij moet gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven". De vakbonden zouden het zeker ondersteunen, zei Gijsbertha, als er een autonome afdeling personeelszaken in een bedrijf is.

UTOPIE

Een gedegen personeelsbeleid lijkt echter vooralsnog in de meeste bedrijven op Curaçao een utopie. Het adviesbureau Interamo organiseerde het symposium in het kader van het 15-jarig bestaan. Directeur H.J. Dieperink: "We hebben gekozen voor een symposium en niet voor een feestje, want er is op het terrein van personeelsbeleid nog niet zoveel te vieren. Wij kunnen als bureau maar een bescheiden aanzet geven". Dat was ook de doelstelling van het symposium en die is volgens Dieperink redelijk gehaald. "Maar het is jammer dat enkele spraakmakende vakbondsleiders die wel hadden ingeschreven niet zijn komen opdagen zonder afmelding.

H.J. DIEPERINK

Ik vind het ook bijzonder jammer dat de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao VBC verstek heeft laten gaan, zij vormen toch de grootste werkgeversorganisatie op het eiland".

Dieperink verwacht wel dat de komende jaren het een en ander zal verbeteren: "Het besef dringt langzaam door, al is het maar omdat de nood hoog genoeg is, men kan er niet meer omheen, er zijn teveel onnodige conflicten. Dat verbetert pas als werkgevers daadwerkelijk het personeelsbeleid centraal stellen en niet via trucs de werknemers en vakbonden gunstig stemmen". "Eigenlijk laten veel ondernemers geld op straat liggen door hun menselijk kapitaal niet optimaal te benutten. En wat werknemers betreft denk ik dat iedereen in principe bereid is om goed en leuk te werken in plaats van iedere dag de acht uur alleen maar vol te maken".

BAS KOOIJMAN

Bas Kooyman heeft ondervonden hoe moeilijk het is om gestruktureerd personeelsbeleid in het hele bedrijf door te voeren. "Wij hebben als Kooyman-groep bewust niet gekozen voor de 'makkelijke' optie, namelijk die waarbij de personeelsfunctionaris als vuilnisbak wordt gebruikt voor allerhande problemen en rotklussen in z'n maag geschoven krijgt ter oplossing". Bij Kooyman zijn de leidinggevenden zelf belast met de uitvoering van het personeelsbeleid met behulp van allerlei trainingen. Het is een tijdrovende, maar effectieve manier "We zijn nu drie jaar bezig en kunnen zeker niet ontevreden zijn over wat bereikt is, het hele proces gaat minstens vijf jaar duren".

Volgens Bas Kooyman hangt het succes af van de medewerking van alle werknemers, inclusief de directeur. "Het gaat soms om kleine details. Je krijgt bijvoorbeeld klachten dat je nooit groet of met het lager personeel praat als je in de bedrijven rondloopt".

De vakbonden spelen op Curaçao een belangrijke rol in het verbeteren van de arbeidsverhoudingen, juist omdat in veel bedrijven een

Vervolg op pag. 5

Gouverneur mr. Jaime Saleh, oud-vakbondsleider Ewald Ong A Kwie en Interamo-directeur Dieperink volgen aandachtig de lezingen, tijdens het symposium in het ITC.

Boeli van Leeuwen: Verbale handgranaten

SCHRIJVER Boeli van Leeuwen wierp als inleider enkele verbale handgranaten in de symposium-menigte. In een scherpe speech constateerde hij enkele essentiële gebreken in de hedendaagse Curaçaose maatschappij die bijdragen aan de permanent heersende conflicten : het gemis aan normen en waarden en een visie op de richting waarin het eiland zich moet ontwikkelen. De schrijver haalde Jesaja's woorden aan: *'for lack of vision the people shall surely perish'*. Van Leeuwen: "Een volk kan alles verliezen, als de visie, het inzicht in de eigen problematiek verloren gaat, dan is alles verloren". Volgens Boeli van Leeuwen wordt daarmee de kwaliteit van het leven aangetast: "dan is het leven kleiner geworden, miserabeler".

Het zicht op de eigen problematiek wordt volgens de schrijver onder meer vertroebeld door dit gebrek aan normen en waarden, een populaire kreet dezer dagen, echter vaak gebezigd zonder reële inhoud en doorgaans door diegenen die zich aan normen en waarden weinig gelegen laten liggen, "ze staan midden in het bederf anderen op te roepen tot pure reinheid".

VERLOEDERING

De maatschappij is volgens Van Leeuwen in rap tempo veranderd, de verloedering heeft toegeslagen. "Curaçao heeft ooit elites gekend in alle groeperingen. Mensen met een voorbeeldfunctie: ze zaten in het onderwijs, bij de politie, in het ambtenarenkorps, in de zakenwereld, zelfs in de begintijd in de politiek". Hiermee wil Van Leeuwen niet zonder meer iedereen in het corruptiehoekje duwen "er zijn natuurlijk nog steeds talloze waardevolle mensen die proberen om de verloedering tegen te gaan. Maar zij zijn een deel van de draaikolk geworden, moeten hun dagelijks brood verdienen, hebben vrouw en kinderen, zijn beducht voor vuilspuiterij. Het is dan verdomd moeilijk om in een bootje te klimmen en te zeggen: ik roei tegen de stroom in". Ook al, omdat er een enorme hoeveelheid "hielenlikkers, loopjongens en jaknikkers klaar staat om die persoon in een kano te zetten en richting Niagara Falls uit te duwen". "Ik vind het zeer begrijpelijk wanneer een held in spe zich bedenkt bij het lezen van de bijbelse vermaning : 'Beter een levende hond dan een dode leeuw', oftewel: *'Miho kojon ku Dios pordon'*."

Van Leeuwen sprak over een *'dead end street'* waarin we zijn beland. We zijn daar volgens de schrijver vooral in terecht gekomen door de mislukte autonomie. "De gedecentraliseerde eenheidsstaat met zijn onevenredige vertegenwoordiging, heeft niet geleid tot een sterk Curaçao en autonome eilanden. Het heeft geleid tot coalities die ieder eiland overlieten aan plunderaars en een gechanteerd centraal gezag. Er ontstond een negatieve selectie in de politieke apparatuur. Het ambtenarenkorps, ogenschijnlijk veilig achter de muren van het materieel ambtenarenrecht, werd langzaam van binnenuit verzwakt en uitgehold. Iedere poging om wezenlijk verandering te brengen in de situatie werd gesaboteerd.

Curaçao lijkt op een dobberend schip waarop het altijd feest is. "Ballonetjes hangen van het plafond, het orkestje speelt Curaçaose walsjes op het achterdek en niemand schijnt zich bewust van de ijsberg onder water die het schip straks open zal scheuren. En de loodsboot die het gehavende schip straks de haven moet binnen varen heeft geen olie in de motor, *i e tripulashon a perde strea di nort*".

Bob Wit: "Curaçaoënaar dushi hende"

RECHTER mr J. Th. (Bob) Wit noemde in zijn inleiding de Curaçaoënaars stuk voor stuk *dushi hende*, ze blijken echter relatieproblemen te hebben zodra ze in een gezagsverhouding met elkaar moeten functioneren. Hij citeerde collega-inleider Boeli van Leeuwen : "Wij zijn een volk van ongedisciplineerde, inventieve, natuurlijk begaafde mensen die op geen enkele manier gebundeld kunnen worden tot een regiment. *All chiefs, no indians*". Maar niet alleen het gebundeld worden geeft problemen, ook het bundelen zelf leidt tot problemen bij zowel de indians als ook bij de *chiefs* (gezagsdragers, werkgevers, managers) , zo schetste Bob Wit. "Leiding geven betekent niet, zoals zo vaak wordt gedacht: vrijelijk tegen je personeel kunnen zeggen 'doe wat ik zeg'. Het hebben van een bevoegdheid impliceert niet dat die zonder enige restrictie kan worden uitgevoerd. Bevoegdheden worden begrensd door beginselen der redelijkheid, billijkheid, betamelijkheid en in het publieke recht door die van behoorlijk bestuur".

RAADPLEGEN

Dat betekent volgens Wit echter niet dat de werknemers (indians) niet zouden moeten doen wat hun gezegd wordt. "Het betekent wel dat zij, waar dat op zijn plaats is en waar mogelijk , geraadpleegd moeten worden op een open en eerlijke manier". "Het is overigens waar", zegt Wit "dat de Curacaoënaar soms moeite heeft met het zich aan leiding en gezag onderwerpen. Regelmatig komt men gevallen tegen van werknemers waarin het 'laat mij in mijn waarde' (*respeta mi*) is afgegleden naar 'laat mij met rust' ". Die misverstanden in gezagsverhoudingen hebben volgens rechter Wit ook alles te maken met *machismo*. Vaak worden conflicten op Curaçao, al of niet vermeend, teruggebracht tot een persoonlijke strijd tussen leiders. "Eenmaal in dat vaarwater terecht gekomen wordt het moeilijk conflicten op een zakelijke manier te kanaliseren, laat staan op te lossen". Mr Wit refereerde evenals Boeli van Leeuwen aan het gebrek aan visie. Er wordt te lang getalmd en maar blindelings raak gehakt en daarbij vallen spaanders. "Het alternatief, het rustig en gestaag langs een keurige, tevoren uitgezette lijn afzagen, doet zich te weinig voor. Dat heeft te maken met het feit dat mensen op Curaçao te dicht op elkaar zitten", zo meent hij.

Het leidt tot een houding waarin volgens rechter Bob Wit weinig ruimte is voor openheid. "Het belangrijke maatschappelijke beginsel dat eerlijk spel moet worden gespeeld, dat met open vizier moet worden gestreden, is -het moet gezegd - niet een van de sterkste kanten van de Curacaoënaar en zijn samenleving. Dit leidt ertoe dat men vaak zijn toevlucht neemt tot trucs en slimmigheden. Dit trieste spel - waarvan de vakbonden betogen dat ze het hebben geleerd van hun tegenstanders : de sluwe werkgevers en hun geslepen advocaten, de handige politici en hun doortrapte hoge ambtenaren - draagt slechts bij tot een diepgeworteld en alles overheersend wantrouwen tussen de verschillende maatschappelijke groeperingen en het leidt tot niets".

GOUVERNEUR

Wit verwees onder anderen naar de gouverneur "een man waarnaar niet vaak genoeg kan worden geluisterd", die er al meermalen op heeft gewezen dat dit wantrouwen een van de grootste problemen van onze maatschappij is geworden. Wit vindt het jammer dat, naar wel gesteld wordt, de mening heeft postgevat dat alleen nog de rechterlijke macht vertrouwd kan worden. "Het is en blijft verkeerd dat men voor elk wissewasje direct naar de rechter stapt. De rechter is geen toverdokter die in zijn eentje de maatschappelijke problemen voor andere mensen op kan lossen.

Slechts de mensen op Curaçao, laat ik zeggen: wij, kunnen dat doen. De enig begaanbare weg daarheen is die van een open, eerlijke en serieuze dialoog tussen de diverse maatschappelijke groeperingen".

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Volgens auteurs Blundell en Blackhall:

'Huis Windsor dreigt na Elisabeth te verdwijnen'

= door Barenda Grutterink (ANP) =

DEN HAAG - Velen hebben er al zo'n vermoeden van, maar Nigel Blundell en Susan Blackhall weten het wel bijna zeker. Het Britse koningshuis gaat na koningin Elisabeth ten onder. Dat komt voor een groot deel doordat de familie Windsor het belang van de pers heeft onderschat. Blundell en Blackhall, die uitvoerig onderzoek hebben gedaan naar het huis Windsor, doen deze voorspelling 'met oprechte spijt' in het boek *'De ondergang van het Britse koningshuis'*. Deze vertaling van *'The fall of the house of Windsor'* verschijnt volgende maand bij de Haagse Uitgeverij Bzztoh, waarvoor de ellende van de Windsors - met onder meer Andrew Morton's boek over Diana - al zo inspirerend is geweest dat ze nu een foto van de familie op de voorkant van haar voorjaarsbrochure heeft gezet.

Volgens Blundell en Blackhall kampen de Windsors met een 'ontstellend gebrek aan begrip van wat hun onderdanen denken en doen', weten ze niet hoe ze met de eisen van deze tijd moeten omgaan en is 'het produkt Windsor' inmiddels zo aan bederf onderhevig dat er geen redding meer mogelijk is.

GEEN KRANTEN

Dat gebrek aan kennis van wat er bij die onderdanen leeft, komt mede door het feit dat de Windsors amper kranten en tijdschrijften inzien, stellen Blundell en Blackhall. De koningin leest dan wel Sporting Life, vooral als haar eigen paarden aan een race meedoen, maar verder alleen -en dan ook nog heel vluchtig - de knipselkrant van Buckingham Palace (ook koningin Beatrix schijnt zich uit tijdnood nogal eens tot de knipselkrant van de Rijksvoorlichtingsdienst te moeten beperken, maar de Nederlandse vorstin laat zich telkens weer door talloze deskundigen informeren).

De 'pers-blindheid' en ook de onkunde van de Windsors om met de pers om te gaan, zijn grote gevaren voor de toekomst van de dynastie, schrijven Blundell en Blackhall. Eigenlijk kan men dat Elisabeth niet helemaal aanrekenen. Ze groeide op met *briefings* waarbij pluimstrijkende pennenlikkers in jaquet zonder vragen te stellen braaf noteerden dat er bij voorbeeld een ziekenhuis zou worden bezocht. De media zijn sinds die tijd echter wel erg drastisch veranderd, zeker in Groot-Brittannië, en de Windsors zijn onvoorbereid in een onbarmhartig schel licht komen te staan. "In niets werd Elisabeth voorbereid op het tijdperk van de televisie en de tabloids. Ze erfde een hof waarin sinds de jaren dertig niets was veranderd en begreep dan ook niet hoe ouderwets en bevoogdend het gezicht was dat het hof aan pers en bevolking toonde."

De schrijvers vervolgen: "Dit gebrek aan inzicht kan misschien verklaren waarom de koninklijke familie er nooit goed in is geslaagd de publiciteit ten eigen bate te benutten. Men begrijpt niet dat het mes aan twee kanten snijdt." Alleen Elisabeth wist, ondanks het voorgaande, toch nog weleens succes te boeken op tv, met de documentaires *'Royal family'* en *'Elisabeth R'*. In beide programma's werd de ideale combinatie bereikt: Haar menselijkheid en haar bijzondere positie kwamen allebei naar voren en bleven beide overeind.

De dus duidelijk bestaande mogelijkheden werden nooit verder uitgebuit, zeker niet door de rest van de familie. De overige Windsors slaagden er meestal alleen maar in zich belachelijk te maken, aldus Blundell en Blackhall De pers had een belangrijk wapen in het arsenaal van de Windsors kunnen zijn, aldus de schrijvers, maar het wapen is nu op henzelf gericht.

PRIVACY

Ondertussen verlangen ze nog immer respect en privacy en kunnen nauwelijks hun woede verbergen als hun grenzen worden overschreden. "De Windsors zijn lelijk tussen wal en schip gevallen." Aan de ene kant willen zij, te elfder ure, overkomen als een gewone, moderne familie; aan de andere kant verlangen zij terug naar de goede oude tijd waarin zij boven elke kritiek verheven waren, ver van de gewone stervelingen. Nu het huis Windsor echter zo onbarmhartig van zijn luister is ontdaan, concluderen de schrijvers, kan het niet meer overleven. "Er is teveel schade aangericht en de afkeer van de leden van het koningshuis bij hun werkgevers, de bevolking, is te hoog opgelopen."

De monarchie zal misschien nog een tijdje blijven bestaan, schrijven Blundell en Blackhall, mogelijk 'voorthobbelend als een circus-act voor toeristen totdat de bevolking zich gaat generen voor zo'n vernederende vertoning en 'genoeg' zegt'.

ELISABETH ...*laatste vorstin ?* ...

Pleidooi voor 'veilige gebieden'

Vrouwenconferentie in Zagreb eindigt in rumoer

ZAGREB - Stampvoetende vrouwen, boe-roepende vrouwen, weglopende vrouwen, wat de organisatie van het tribunaal over verkrachtingen in het voormalige Joegoslavië had willen voorkomen, is afgelopen zondag in Zagreb juist wel gebeurd. In plaats van op een eensgezinde krachtige internationale oproep om geweld tegen vrouwen te stoppen liep de bijeenkomst in de overigens vredige Kroatische hoofdstad uit op stampij die de gezamenlijke slotverklaring ondersneeuwde. Het tribunaal werd het strijdtoneel waar de wonden van het conflict in het voormalige Joegoslavië volledig bloot kwamen te liggen.

De Duitse organisatoren van Perspektive Berlin hadden vrouwen uit Bosnië, Kroatië en Servië niet expliciet uitgenodigd om 'een oorlog' op het tribunaal te vermijden. Zij waren al geconfronteerd met de gevoeligheden tijdens een voorbereidende bijeenkomst in Hannover waar zich een openlijke confrontatie had voorgedaan tussen Servische en moslim-vrouwen. Onder druk van de Kroatische regering hadden zij als concessie aan gastvrouw Kroatië toegestaan dat een afgevaardigde van deze republiek wel plaatsnam in het landenpanel.

PROPAGANDA

Het gevaar dat Zagreb de bijeenkomst zou gebruiken voor propagandistische doeleinden, zou ook de reden zijn dat politieke kopstukken als de Duitse parlementsvoorzitter Rita Sussmuth en de Franse ex-Europarlementsvoorzitter Simone Veil verstek hadden laten gaan. Aan de vooravond van het tribunaal leidde hun bedanken al tot hevige discussies die tot diep in de nacht duurden over mogelijke bijdragen van Bosnische en Servische afgevaardigden. Uiteindelijk kregen ook Bosnische vrouwen een stoel in het landenpanel en pleegde Hongarije een 'coup' om een Servische vertegenwoordigster van 'vrouwen in het zwart' uit Belgrado aan het woord te laten. Servische vrouwenorganisaties hadden een delegatie van vijftien personen willen sturen, maar zij kregen van de Kroatische regering geen visa.

Ofschoon de Servische Yesna Bozic, in bezit van een Amerikaans paspoort, een opmerkelijk kritisch geluid liet horen - "Wij kunnen niet vertrouwen op onze regering, op onze natie en al helemaal niet op onze mannen met wapens" - verlieten tientallen Kroatische en Bosnische vrouwen uit protest de zaal. Voor Annemarie Jorritsma, leidster van de Nederlandse parlementaire delegatie, was dit reden voor een hartekreet tot de ongeveer vijfhonderd aanwezigen: "als wij niet naar elkaar luisteren, hoe kunnen wij dan weten waarom wij elkaar haten?

En is haat niet de oorzaak van oorlog?" Ondanks het tumult waren de vier Nederlandse politici en de vrouwen van de Nederlandse niet-gouvernementele organisaties toch tevreden met het resultaat. Na afloop constateerden zij dat de punten die zij hadden ingebracht alle in de eindresoluties waren opgenomen, inclusief de oproep tot aanstelling van een speciale VN-rapporteur die zich bezig moet gaan houden met het geweld tegen vrouwen en het pleidooi voor de speciale vluchtelingenstatus voor verkrachte vrouwen.

NIET RIJP

Volgens Ashley Terlouw van de Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland is de internationale gemeenschap nog niet rijp om verkrachte vrouwen deze status te verlenen, maar zal waarschijnlijk wel binnen een half jaar verkrachting in het internationaal recht als oorlogsmisdaad worden aangemerkt. Dit opent dan ook de weg voor een internationaal tribunaal dat de daders kan vervolgen waarvoor veel spreeksters tijdens de bijeenkomst in Zagreb pleitten.

Ofschoon de resolutie niet in stemming werd gebracht om te vermijden dat de gemoederen van de Kroatische vrouwen die een scherpe veroordeling van het 'nationaal-socialistische regime van Slobodan Milosevic' eisten te zeer verhit raakten, heeft deze volgens Jorritsma wel degelijk de steun van de aanwezige westerse vrouwen. Daarmee is volgens haar het doel van het tribunaal - meer internationale druk uitoefenen ten bate van vrouwelijke slachtoffers - bereikt.

Het liberale kamerlid oordeelde heel wijs dat de slotverklaring niet in stemming werd gebracht. "Dan hadden wij de resolutie van de Kroatische vrouwen moeten afwijzen. Dat was heel pijnlijk geweest, omdat wij hun situatie wel heel goed kunnen begrijpen". De vier "Wij moeten voorkomen dat hulp niet ter plekke komt", aldus Jorritsma. Overigens is zij na de ervaring van het tribunaal, die de onderlinge haat tussen de betrokken partijen in het Joegoslavische conflict scherp demonstreerde, pessimistisch over de mogelijkheden om nieuw geweld tegen vrouwen te voorkomen. Daarom wil zij pleiten voor *safe havens*, veilige gebieden, waar vrouwen en kinderen hun toevlucht kunnen zoeken.

KAMPEN

Hoog op de politieke agenda staat eveneens de eis dat het internationale Rode Kruis toegang krijgt tot alle gevangenkampen in het gebied en dat deze ontmanteld worden.

Ook de niet-gouvernementele organisaties noemen hun missie naar Zagreb geslaagd. Ook al constateren zij dat hulpverlening in veel gevallen dweilen is met de kraan open. Ook zij zien dat een vrede nog ver weg is. "Maar wij zouden naïef zijn als wij dit conflict tussen de etnische groepen zo dichtbij het front op het tribunaal niet hadden verwacht", meent Marie-Jose Smulders, directeur van Medusa.

Het gaat hun er echter om dat er een goede opvang en hulpverlening komt voor de getroffen vrouwen. Een daar valt nog wel wat te verbeteren, met name wat betreft het terugdringen van de onaanvaardbare invloed van de overheid hierop.

Een Servische vrouw wordt in een vluchtelingenkamp getroost door een vriendin. Vooral de vrouwen hebben het zwaar te verduren in de uitzichtloze strijd in het voormalige Joegoslavië.

Henry Christophersen pessimistisch gestemd:

Toekomst van Europa niet bijster rooskleurig

BRUSSEL - De Europese commissie rekent op een economische opleving in Europa in 1994, na drie jaren van aanhoudende stagnatie, maar gaat ervan uit dat het aantal werklozen zal blijven groeien. De gemiddelde inflatie in de lidstaten zal zich handhaven op een niveau van 4,5 procent. EG-commissaris Henning Christophersen (Financiën en economie) sprak bij de presentatie van het economische ramingen voor 1993 van een 'tamelijk sombere' situatie. Volgens hem zal de gemiddelde groei van de economie, die dit jaar zal blijven steken op 0,75 procent, in 1994 uitkomen op 1,8 procent. In 1992 was dat 1,1 procent.

ZONDER WERK

De werkloosheid zal een stijgende lijn vertonen en volgend jaar uitkomen op elf procent vergeleken met 10,1 procent in dit jaar. In harde cijfers houdt dat in dat er dit jaar zeventien miljoen EG-burgers, inclusief die uit de vroegere DDR, zonder werk zullen zitten. De Deense commissaris schreef de te verwachten slechte situatie op de arbeidsmarkt toe aan de toevloed van jongeren en vrouwen plus de ongeveer een miljoen immigranten die werk zoeken. Volgens Christophersen is voor een vermindering van de werkloosheid een economische groei van 2,5 tot 3,5 procent vereist.

De vooruitzichten voor de Nederlandse economie zijn evenmin erg rooskleurig. De economische groei zal volgens Brussel dit jaar uitkomen op 0.6 procent tegen 1,3 procent in 1992. Volgend jaar moet dat weer 1,3 procent worden. De Europese commissie gaat uit van andere inzichten en definities en gebruikt een andere systematiek bij haar berekeningen dan het Centraal planbureau (CPB). Het CPB stelde in zijn jongste rapport over de Nederlandse economie, dat dateert van november vorig jaar, dat de produktiegroei van de bedrijven in ons land dit jaar uit een procent bedraagt, het aantal werkzoekenden zonder baan van 485.000 personen tot 510.000 stijgt en dat de inflatie (consumptieprijsveranderingen) uitkomt op 2,5 procent.

Volgens de Europese commissie zal de werkloosheid in ons land blijven groeien van 6,7 procent van de beroepsbevolking in 1992 tot 7,6 procent dit jaar en tot 8,1 procent in 1994. Een meevaller is het inflatiepeil dat onder het EG-gemiddelde zal blijven, op 2,7 procent dit jaar en 2,5 procent in 1994. Vorig jaar was dat volgens de commissie 3,1 procent.

PROBLEMEN

De sombere vooruitzichten worden volgens de commissie veroorzaakt door de economische problemen waarmee de belangrijke handelspartners, met name de Verenigde Staten en de EVA-landen waaronder Zweden, Oostenrijk en Finland, kampen. Volgens Christophersen zou met name Japan, dat in de OESO de laagste inflatie heeft, internationaal het voortouw moeten nemen om de economische malaise te bestrijden. De problemen van Duitsland vanwege de kosten van de hereniging, gekoppeld aan het krappe monetaire beleid van de Bundesbank, missen hun uitwerking niet. De commissie voorziet zelfs een negatieve economische groei van 0,5 procent in 1993 in het oude West-Duitsland (bij een nulgroei voor heel Duitsland). Volgend jaar moet dat hersteld zijn tot een magere een procent.

Tot slot is de zwakke vraag nadelig geweest voor het vertrouwen van het Europese bedrijfsleven en de consumenten. Dat vertrouwen leed ook onder de impasse in de GATT-onderhandelingen over een nieuw wereldhandelsakkoord, het moeizame hervormingsproces in Midden- en Oost-Europa en de oorlog in Joegoslavië.

Christophersen erkende dat de sombere economische vooruitzichten de geloofwaardigheid van de Economische en Monetaire Unie (EMU), met een munteenheid en een centrale bank, ondermijnen. Om de EMU in 1997 of anders in 1999 te halen moeten de twaalf landen zich houden aan een zogenoemd convergentieprogramma.

Als er geen groei is wordt dat convergentieprogramma twijfelachtig.

72-Jarige vlootpredikant elke dag nog op pad

ZONDAGMORGEN. In het vroege ochtendlicht gaan de gelovigen naar de kerk. Langzaam beklimmen ze de paar traptreden die naar de kerkingang leiden. Maar het kan ook andersom. Iedere zondagmorgen gaat pater Fakkeldij de trap op die naar zijn gelovigen leidt. Zij komen niet naar hem, hij zoekt hen op en leest de H.Mis bij hun thuis, op de boot waarop ze wonen. Pater Nicolaas Fakkeldij is pastoor van de Curaçaose haven. Hij waakt over het zieleheil van alle zeelieden die voor korte of langere tijd de haven aandoen. Als 'bijbaan' is hij ook jarenlang pastoor van de parochie San Willibrordus geweest, maar van die taak is hij nu ontheven. Gepensioneerd. Hij heeft zijn 40-jarig priesterfeest al gevierd. En dat voor een late roeping, zoals hij over zichzelf zegt. Maar de haven laat hij nog niet los, daar ligt zijn hart verankerd.

= door Nel Casimiri =

Pater Fakkeldij is niet van de orde der Dominicanen, zoals de meeste andere paters op Curaçao, maar pater van de H.Geest, een andere orde. In een vraaggesprek vertelt hij over zijn vak als geestelijk verzorger van de opvarenden van de schepen.

"Ik was eerst bankwerker en tekenaar. Pas op mijn negentiende jaar ben ik het klooster in gegaan. Ik ben Amsterdammer van geboorte en wilde pater worden, net als mijn broer. Maar ik kom uit een gezin van 13 kinderen, en voor nog een kind op het seminarie was geen geld. Mijn ouders stelden mij daarom voor om broeder te worden. Maar dat wilde ik niet. Ik ben gaan werken in een machinefabriek. Daar ben ik drie jaar bankwerker geweest en ik heb een jaar in de tekenkamer gewerkt. Daarvan heb ik later in Afrika veel plezier gehad. Meer dan van mijn studie theologie".

Op zijn negentiende ging Nicolaas Fakkeldij toch naar het klooster. Eerst zes jaar in Weert, klein-seminarie, een jaar noviciaat, daarna zes jaar groot-seminarie in Gemert.

Waarom koos u voor de orde van de paters van de H.Geest?

"Omdat mijn broer daar ook bij was. Je weet er toch niets van. Dat merk je later pas. Ik ben een werker, de Dominicanen zijn 'heren', predikheren. Dat wil zeggen, ik kan een spijker in de muur slaan, maar niet preken. Zij kunnen preken. Ik ben in 1952 tot priester gewijd. Daarna nog een jaar studeren en in 1953 was ik klaar. Op 30 december 1953 ben ik met drie collega's op de boot gestapt in Rotterdam. Ik ging naar Cameroun, de rest naar de Kongo. Over die reis deden we toen zes weken. Ik heb bewust voor het missiewerk gekozen: 'de zwarten bekeren', zoals dat toen heette. In Afrika heb ik het hele continent bestreken, van de oostkust tot de westkust. Ik heb verschillende missieposten gehad. De laatste paar jaar was ik 'professeur' in de Duitse en Engelse taal op het klein-seminarie. In het land der blinden is immers eenoog koning. Fransen kennen geen talen. Cameroun was nog Frans in die tijd, ja, het is in 1960 onafhankelijk geworden".

CAMEROUN

Had u nog meer taken in Cameroun behalve die taallessen?

"Biechthoren, de H.Mis doen. Geen avondmissen in die tijd en alles ging nog in het Latijn. Daarbij was ik econoom van het seminarie. Iedere maandag ging ik met de vrachtwagen naar de stad om inkopen te doen voor het seminarie van zo'n honderd studenten. Daarvoor ging ik zaterdags al naar de stad om biecht te horen in het soldatenkamp. Dat was een heel groot kamp en ook alle familieleden van de soldaten woonden in de stad. Zondags na de H.Mis had ik niets meer te doen. Ik had een pasje van de haven en na de mis ging ik altijd naar de schepen toe. Er was een keer een Shell-tanker in de haven. Daar ging ik om 11 uur koffiedrinken, daarna bleef ik eten. 's Middags ben ik met de bemanning het oerwoud in gegaan. 's Avonds weer eten en ik ben blijven slapen tot de volgende dag. Toen weer aan het werk als econoom".

Door dat seminarie werden de Hollandse paters op den duur overbodig.

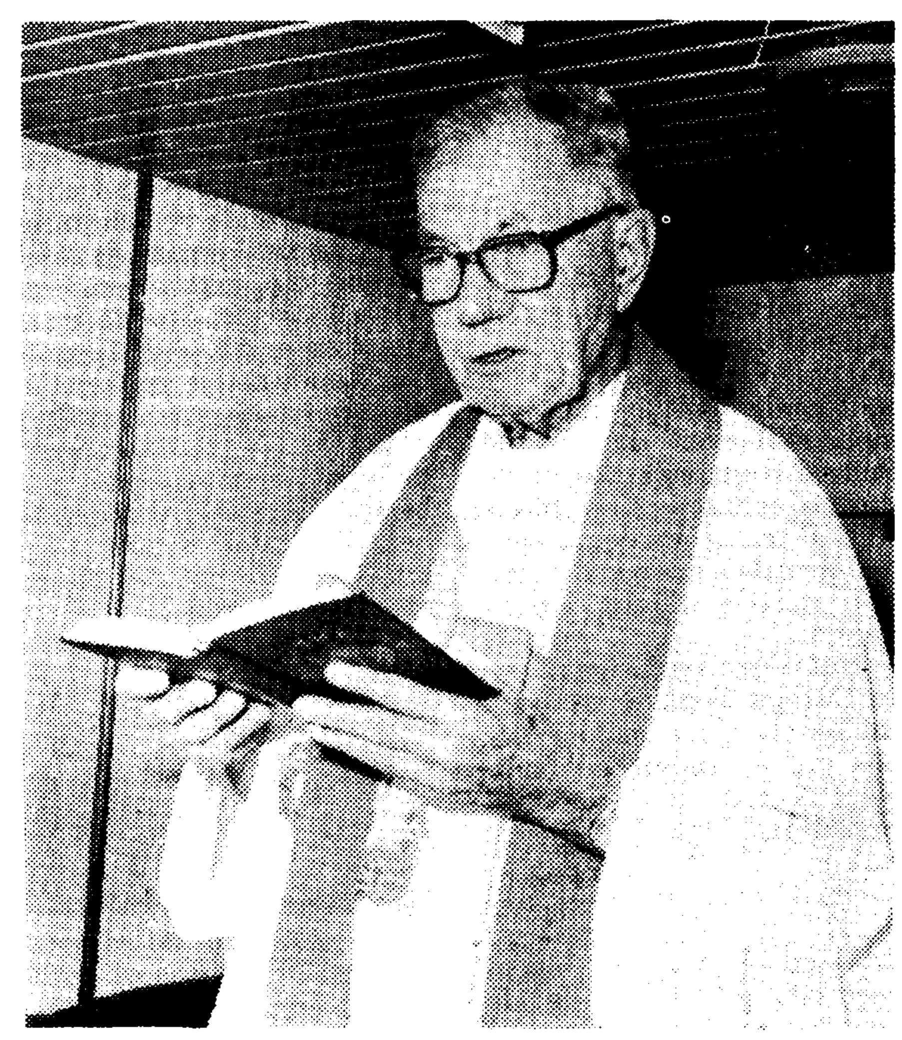
"Inderdaad, in 1972 zaten er nog drie Hollanders in het bisdom waar ik zat. Er waren zoveel inlandse geestelijken dat we niet meer nodig waren en over werden geplaatst. Toen ben ik naar Nederland gekomen. Ik ben stage gaan lopen in Frankrijk, bij Parijs en Lyon, een opfrissingscursus om mijn theologie op te halen. Dat was trouwens wel bij de Dominicanen. Daarna ben ik op vakantie gegaan bij een ex-havenmeester van Donala (de haven van Cameroun) in Bretagne en terwijl ik daar was kwam een gendarme met een telegram dat ik onmiddellijk naar Nederland terug moest komen. Dat was vlak voor Pasen in de Goede Week. Wat bleek? Mijn overste had de overste van Curaçao ontmoet en die vertelde dat pater Boex benoemd was als geestelijk leider in het opvangcentrum voor Antillianen in Amsterdam. Maar pater Boex wilde niet weg zonder een opvolger. Dat hoorde ik toen ik aankwam in Gemert. Ik mocht gaan kijken op Curaçao of het me beviel en daarna terugkomen om het te bespreken. Maar ik ben gegaan en gebleven. Veel later ben ik met een Shell-tanker naar Nederland geweest om mijn verhuisboel op te halen. Ik heb in het begin veel met Shell-tankers gereisd".

"Mijn baan op Curaçao begon op 1 mei. Het was wel een hemelsbreed verschil met nu. Er kwamen toen veel kleine KNSM-schepen, zoals de *Sinoria* en de *Caurica*, 12000 en 13000 tonners. Die schepen bleven drie of vier dagen liggen en er lagen er een paar tegelijk. Daarna kwam de containerhaven. Nu komt de *Neerlandia* van de Nedlloyd om de zes weken en blijft slechts een paar uur liggen. 's Morgens komen ze binnen, 's middags zijn ze weer weg. Ook de bemanning is heel anders. Vroeger was de helft Hollanders, nu nog maar drie: de kapitein, de eerste officier en de hoofdmachinist. De rest is allemaal buitenlander".

GEEN TANKERS

"Op de tankers mag ik niet meer komen. Vroeger had je een pasje en dat was twee jaar geldig. Verdere formaliteiten waren er niet. Maar toen kwam de Refineria Isla. In 1990 had ik nog een geldig pasje. Ik ging zonder problemen door de eerste controle, maar bij een tweede, elektronische controle, mocht ik er niet meer door. Het bleek dat personen onder de achttien en boven de zestig niet de schepen op mochten. Ik was toen al zeventig. Er zijn hele goede wegen en dergelijke maar bij de Isla mag ik niet meer komen. Wel ben ik iedere dag bij het dok. Och, het is niet zo erg. De tankers zijn nu voor de dominee...

Vorig jaar lag de *Caurica*, een Shell-tanker in het dok en de mensen kenden me nog goed van vroeger. Uit dankbaarheid hebben ze me allerlei spullen gegeven".

En pater Fakkeldij wijst naar achteren, waar op een tafeltje ondermeer stapels videobanden liggen. In de zijkamer liggen er nog veel meer, vertelt hij trots. Hij wordt wat weemoedig als hij denkt aan de vele schepen van vroeger:

"Baggerschepen en cutterzuigers heb ik veel gehad, grote schepen, ook pijpenleggers uit Mexico. Daar deed ik elke dag de H.Mis, maar die zie je niet meer. Het zijn nu allemaal buitenlanders op de schepen, veel Philippijnen. Dat zijn mijn clienten. Ik lees elke zondag de Mis. Ook bij Venezolanen als ze hier in dok liggen".

Pater N. Fakkeldij:

Foto Ken Wong

"De schepen zijn mijn kerk"

MINDER SCHEPEN

Komen er zoveel minder schepen in de haven tegenwoordig?

"Het dok is goed bezet. Er ligt nu bijvoorbeeld een Pools schip. Ze vroegen aan de dominee of hij de mis wou lezen. Zoiets geeft hij door. Daar doe ik nu dagelijks de mis. De mis gaat in het Engels en de lezingen zijn in het Pools. Die worden verzorgd door de eerste stuurman, een heel vurige katholiek".

Waarom gaat de bemanning van een schip niet gewoon naar de kerk, aan de wal?

"De dominee houdt soms bij hem thuis oecumenische diensten. Maar daar hebben ze geen zin in. Dan komen er twee of drie. Als ik de mis doe op de boot zelf, komt de hele bemanning. Het is een bedrijf. De motors draaien, de kok staat in de ingang van de keuken, iedereen loopt in overall. Dat wijst de ondervinding uit: ze gaan niet graag van boord, zelfs niet naar een ander schip. Kijk, ze weten de dominee wel te vinden voor een biertje of de telefoon, maar een half uurtje eerder komen voor de H.Mis, nee hoor. Wat ook niet meer komt zijn de zeeslepers. Vroeger lagen hier slepers van vier maatschappijen tegelijk. Nu helemaal niet meer".

Waarom komen die niet meer?

"Door de hoge kosten. En de technieken zijn veranderd. Tegenwoordig heeft Weissmuller hele grote schepen. Die laten ze afzinken boven een gezonken schip en later weer opstijgen met het wrak. Als ze hier een schip in de haven laten liggen afwachten, wordt het veel te duur. Dan moeten ze wachten op een SOS en erop af stevenen".

Elke dag gaat pater Fakkeldij de schepen af om de kranten rond te brengen: de Amigoe, Nobo en Beurs. Zo houdt hij contact met maatschappij en bemanning.

"Mijn kerk zijn de schepen. Vroeger was dat ook San Willibrordus. Dertien jaar lang heb ik heen en weer gereden van die parochie naar de haven en weer terug. Ik reed 1000 km per week. Nu zit er een Colombiaan, net als overal elders bijna".

Jarenlang heeft pater Fakkeldij bij Radio Hoyer een programma voor de koopvaardij verzorgd. Dat gebeurde in vier talen, in het Frans, Nederlands, Engels en Spaans.

"Dan ging ik 's avonds naar de boot en vroeg of ze misschien een plaatje wilden aanvragen voor morgen. En als ik dan de volgende dag op de boot was hoorde ik mijn eigen stem dat plaatje aankondigen. Maar ik doe het niet meer. Ik kwam op een keer terug van een cruise en vond op de normale tijd de studio bezet. In die tijd was Jacques Visser nog bij Radio Hoyer. Ik deed het programma op dinsdags om 10 uur 's morgens en de dominee op vrijdag om 10 uur. Dat bleek verzet te zijn naar zes uur 's avonds. De dominee wist van niets, hij was er pas. Maar 's morgens is iedereen aan boord van een schip. 's Avonds om zes uur zijn ze weg, stappen. Het is onzin om een programma voor zeevarenden om die tijd uit te zenden. Daarom heb ik het niet meer gedaan. De dominee doet het wel, nog steeds 's avonds om zes uur op vrijdag".

VASTE TIJDEN

Wordt er dan niet naar hem geluisterd?

'Een schip is een fabriek met vaste tijden en gewoontes. Om 10 uur is het koffiedrinken, om 12 uur eten, etc. Hoe kunnen ze luisteren als er niemand aan boord is? Ze zijn er alleen 's morgens en om tien uur gaan ze koffiedrinken. Dat is op alle Hollandse boten zo. Dan hebben ze tijd om te luisteren. Een keer in de tijd dat ik het radioprogramma nog deed, waren Hanny en de Rekels populair. Ik had mijn eigen plaat meegenomen om te draaien. Na afloop legde ik die plaat achter in de auto. De volgende week vroegen ze weer om die plaat. Ik haal die plaat tevoorschijn, maar ze konden hem niet meer afdraaien. Door de zon was hij volkomen krom geworden".

U leest de H.Mis op de boten, maar krijgt u ook gelegenheid om met de bemanningsleden over andere dingen te praten. Komen ze met hun problemen naar u toe?

"Het is alleen luisteren. Ze zijn van huis af. Aan hun moeilijkheden kan ik toch niets doen, maar ik kan wel luisteren. Laatst werd ik ook geroepen door een agent naar het Las Palmas Hotel te komen. Iemand van een boot had een hartaanval gekregen en was overleden. In het hotel heb ik toen de mis gelezen en later heb ik een ceremonie verzorgd bij El Tributo".

Ons gesprek vindt plaats in de woning van pater Fakkeldij aan de Emancipatieboulevard, net om de hoek van het dok. Het is middag. Om vier uur begint zijn werk weer op de schepen.

" Ik ga eerst kopen bij de boekhandel, daarna ga ik naar Scharloo, naar de Kompania di Tou Korsou (KTK) en bij Smit de kranten bezorgen. Vroeger gaf ik die kranten af op de stationsboot, die in het water lag, maar die is er niet meer. Zo kwam ik op de kantoren terecht. Elke dag koop ik zes Amigoes en een paar andere kranten. Daarna ga ik de mis doen op een boot. Bij het dok geef ik dan ook een krant af".

Wat voor boten liggen er momenteel?

"De *Iver Explorer* van Vroom. Vroeger was dat zo'n kleine koeieboot. Die kwam elke tien dagen uit Costa Rica met koeien voor het slachthuis. Maar dat is de goeie ouwe tijd, dat is allemaal weg. Ook is er de *Coral Princess*, een klein passagiersschip dat in het dok ligt. Daarop zitten twee Hollanders en een Surinamer. Het is een opgelegd schip dat wacht op een koper. En de *Poituppe*, een sleepboot van Bonaire. Het is heel wisselend. Nu liggen zij er, maar volgende week zijn het weer andere. Ik heb nog steeds contacten over de hele wereld, tot in Hong Kong en Singapore, van overal schrijven ze me".

Als je zo lang met scheepslui omgaat maak je soms rare dingen mee. Pater Fakkeldij kan daar uren over vertellen.

"Eens lag de *Jersey-Express* hier. Die moest blijven liggen en wachten op orders. Die kwamen en luidden dat ze moest opstomen naar Gibraltar. Maar de kapitein zegt tegen me: "Gaat u mee, afscheid nemen van onze vrienden?" We haalden ze op en daar was ook een Portugees bij. Toen we langs de barkjes liepen maakte een van de mannen daarop een opmerking en die Portugees springt zo in het water. Wij terug naar de boot want hij moest zich omkleden. Later op de avond zegt de stuurman tegen me: "De kapitein wordt lastig. Laten we hem maar thuisbrengen". Vlak voor de *Jersey-Express* lag de *Balahu*. Daar moest hij nog afscheid nemen van vrienden, maar daarna gingen we terug naar de boot. Ik ben gaan slapen want de volgende ochtend moest ik vroeg de H.Mis lezen in de kerk van Santa Famia. Maar de kapitein ging terug naar de *Balahu* met een fles Bokma. Op de terugweg is hij gevallen en hij heeft bij die val een pees doorgesneden. De volgende dag na de Mis kom ik terug op de boot om afscheid te nemen, maar de stuurman zei: "Niks ervan, we kunnen niet vertrekken. De kapitein moet eerst naar de dokter". Toen ben ik met die kapitein maar naar dokter Jansen van Smit gereden. Die vroeg: "Hoe laat is het gebeurd?' Wel dat was om 2 of 3 uur 's nachts. Dat was veel te lang geleden en de pees was al gekrompen zodat we naar de poli moesten. Pas om 1 uur 's middags was hij klaar. Toen konden ze pas gaan varen. De kapitein was zo gaan varen, maar het was de stuurman die nee zei".

VROUWEN

"Vroeger ging ik bijna elke dag met stagiaires en met vrouwen de haven rond. Bij de Shell-tankers mochten de vrouwen meevaren. Dat vonden sommigen een goed idee. Ze trouwden en dan hoefden ze voorlopig nog geen eten te kopen, geen dak boven hun hoofd te verzorgen, etc. Dan reed ik ze ook het eiland rond, naar Boca Tabla, San Willibrordus, Daaibooi. Daar gingen we zwemmen. En daarna naar de pastorie. Dan zei ik: "Dames, daar is de keuken. U vindt het wel", en de mannen en ik gingen borrelen. Vanuit San Willibrordus ging ik altijd om half zes kranten kopen bij het Holiday Beach Hotel".

Wie betaalt uw kosten?

"Niemand, daar is geen subsidie voor, dat gaat van mijn salaris af. Ik ben ambtenaar 2e klas. Maar ik leef zuinig. Ik eet elke avond op een boot en 's avonds ben ik bijna nooit thuis. De honden kosten meer dan ik. En als ik eens thuis ben, eet ik soep uit een blikje. Ik woon alleen hier, slechts op zaterdag en zondag heb ik hulp. Ook de was wordt gedaan voor me".

Een groot verlies' vindt pater Fakkeldij het dat de latijnse mis veranderd is in een mis in de volkstaal.

"In Afrika moest ik wel mis lezen in een gebied waar ze vier verschillende talen spraken. Daarvan kende ik er twee. Dan vroeg ik aan het slot aan de misdienaars: 'C'est fini?' (Is het afgelopen?) Maar soms zei de een 'Non' en de ander 'Oui'. Dat is allemaal gekomen, nadat ze het Latijn veranderd hebben. Toen ik uit Nederland wegging werd overal de mis in het latijn gedaan. Overal waar je kwam stond een wit of een zwart of een bruin jongetje dat ook antwoordde in het latijn. Maar tegenwoordig..! Het is zo jammer. Het latijn was een wereldtaal. Het Gloria, het Credo, het Kyrië, ze kenden het allemaal. Iedereen kon het ook meezingen. In die tijd zeiden ze: 'Ik ben als katholiek overal thuis'. Dat waren de protestanten niet. Nu is het bij ons net zo. Het latijn is zo prachtig, zo internationaal. Het latijn bracht eenheid. Dat is nu allemaal veranderd. En niet ten goede".

Hebt u veel contact met de andere paters op het eiland?

"Alleen nog met pater Römer. Vroeger kwamen we elke week bij elkaar in een soort kransje. Van Soto kwam monseigneur Holterman, en pater Annink van Westpunt, en van Barber Leeuwenberg en die andere, die nu overste is in Puerto Rico. Later kwam ook Gilberto erbij, een Colombiaan. Dat ging heel goed, een Colombiaan erbij. Maar ze zijn bijna allemaal weg. Nu eet ik nog een keer per week op woensdagavond bij pater Römer. Als ik op 1 januari bij de bisschop ben, zie ik zoveel vreemde gezichten. Ik ben 13 jaar pastoor geweest op San Willibrordus. Römer is nog steeds niet officieel pastoor, maar pastoor ad interim, al meer dan 14 jaar. Ik heb ook nog wel contact met broeder Piet van het oecumenisch centrum en met Karel Faasse van de KAE. Die ken ik van de boten van vroeger. Bij hem ga ik boerenkool met worst eten".

Soms is de wereld maar heel klein...

"Ik zat ooit midden in Afrika. Had ik twee zwagers op bezoek waarmee ik samen de rimboe introk. Midden in de rimboe in een klein dorpscafé zaten twee jongelui. Ik zei tegen mijn zwagers: 'Moet je die zien, ze kunnen zo van de Dam weggelopen zijn!' Blijken ze Hollands te spreken. Zoiets gebeurde ook op een cruiseschip. Vertelde ik iets en dacht: 'Ze verstaan het toch niet'. Staat een Spanjaard op en vraagt een andere tafel. Hij verstond wel Nederlands. Ik ben met meer dan veertig cruisereizen meegeweest. Ik doe de mis daar in drie talen: Frans, Engels en Spaans.

VEEL VERANDERD

"Maar er is veel veranderd. Vroeger was er ook een groot standsverschil op de boten. Ik heb eens een kapitein meegemaakt die wilde samen met zijn bemanning eten. Hij wilde de bemanning en officieren meer tot een eenheid maken, meer bij elkaar betrekken. Maar hij werd daarvoor stevig op zijn vingers getikt. Hij heeft zich daarna helemaal in zichzelf teruggetrokken en is later aan de drank geraakt. Maar van dat standsverschil is niets meer over. Iedereen loopt met open boord in de tropen. Vorige week was hier een boot met een Philippijnse bemanning. Bij het afscheid had de kapitein zijn nette uniform aangetrokken. Hij heeft de hele boot meegelopen tot aan het gangboord en toen liet hij me pas gaan. Maar tegenwoordig zijn het allemaal ééndagsvlinders. Je ziet ze in dok en dan zijn ze weg, zie je ze misschien nooit weer. De Shell-tankers hadden vaste routes. Daar kon je op rekenen. Je kende ze allemaal. Daarom zeg ik je: de dominee is op de verkeerde tijd begonnen. Hij heeft de goede tijden niet meegemaakt".

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

De hoogte in

ER KOMEN MOMENTEN dat een tuinier zijn toevlucht moet zoeken tot verticale beplanting. Zoals stedebouwers door de snelle groei van de bevolking gedwongen zijn de mensen in torenhoge wolkenkrabbers onder te brengen, zo zoekt de tuinier bij een overvolle tuin naar mogelijkheden tot verdere uitbreiding. Een mens wil immers altijd meer. Sterker nog, een mens is nooit tevreden.

Was het oorspronkelijke doel de tuin zo snel mogelijk vol groen en kleur te krijgen, als dat doel eenmaal is bereikt, verlangt de tuinier ineens naar meer ruimte voor nieuwe aanwinsten. De stukken tuin die noodgedwongen open moeten blijven voor looppad of oprit voor het automobiel worden stiekem, als de huisgenoten niet opletten, smaller gemaakt. Aan die tactiek moet echter eens een einde komen. De oprit kan niet onbegrensd worden verkleind.

Toch blijf je denken aan nieuwe planten en als je bij de kwekerij komt, staat er altijd wel weer een soort dat je nog niet hebt of - erger nog - altijd al had willen hebben. Ruimte is hij er, maar de tuin is vol.

Tot ongetwijfeld grote ergernis van menig huisgenoot begin je eerst allerlei planten in potten te zetten, die op de meest merkwaardige plekken een plaatsje vinden, in de ogen van die huisgenoten dan, zelf ben je uiterst content met deze uitbreiding van je tuin.

Een andere mogelijkheid is de klimmer. Het kenmerk van een klimplant is dat zij voornamelijk de hoogte in groeit en dus niet 3 meter in de rondte voor zich opeist. Een goed rondspieden blijkt er altijd wel een stukje muur te zoek te zijn, dat nog ruimte biedt voor een smalle plant. Een heester kan er niet meer bij, maar een plant die gewend is vlug de lucht in te schieten, kan daar een prima leven leiden.

Mocht de grond naast huis of hek te hard zijn of te veel vermengd met bouw- en metselresten dan is ook daar een

oplossing aan te passen. Construeer met behulp van de cementen blokken, waarmee op Curaçao de huizen worden gebouwd, een plantenbak, vul die met goede aarde en elke klimmer zal zich tevreden in dit bedje neervleien en aan de groei gaan.

Ook voor het hekwerk van een porch zijn nog mogelijkheden te vinden en anders kan er altijd wel een pergola over de oprit of over het looppad heen gebouwd worden. Kortom, wanhoop niet, koop de plant en loop vervolgens met creatieve blik door de tuin.

IPOMEA

Toen ik bij het opruimen van de koelkast het zakje met Ipomea-zaden tegenkwam, besloot ik direct om deze prachtige blauwe klimmer weer eens te zaaien. Waar ik haar moest planten wist ik nog niet, eerst maar eens kijken of ze wel netjes opkwam. Dat kwam ze. Vier planten tegelijk, die ik samen in een pot liet staan. Na enkele weken werden ze echter zo groot, dat ze toch echt de grond in moesten. De takjes waren al wat iel en eigenlijk vreesde ik het ergste.

Maar, waar moest ik haar neerzetten? In de vorige tuin had ik deze eenjarige al eens geplant. Ze stond toen in de tuin en daar was ze duidelijk niet erg van gecharmeerd. Schaduw dus, en een plek om te klimmen. Deze combinatie was echter nergens in de tuin beschikbaar. Waar ze kon klimmen, was geen schaduw en waar schaduw was, stonden al planten, die natuurlijk niet zomaar verwijderd wilden worden. Dus zorgde ik voor een houten raamwerk dat als een soort pergolaatje over een in de weg staande jasmijn naar de porch liep. De loopruimte werd daardoor maar voor een paar centimeter aangetast, dus niemand kon me iets maken.

Na een aarzelend begin bedekt de Ipomea nu het hele raamwerk. Elke ochtend verschijnen de hemelsblauwe bloemen. Tegen een uur of twee gaan ze dicht (de Engelse naam is *morning glory*) en tegen die tijd staat de zon inmiddels zo hoog, dat het toch te heet wordt voor deze nogal teer aandoende bloem. Een perfecte plek dus. Het valt me dan ook op dat de Ipomea-bloemen nu veel mooier bloeien dan in de andere tuin, waar ze in de vroege ochtend, hun bloeitijd, al lastig werden gevallen door de zon en voortijdig het moede hoofd lieten vallen.

Het is een eenjarige plant. In Europa bloeit ze van juni tot oktober. Of ze het hier ook vijf maanden volhoudt, weet ik niet, maar het lijkt me aannemelijk. De officiële naam luidt overigens *Ipomea tricolor 'heavenly blue'*. Tricolor betekent driekleurig: wie de bloem goed bestudeert, ziet dat de keel geel is. Dat gaat over in wit en de zichtbare bloembladen zijn hemelsblauw.

De Ipomea is familie van de *moon flower*, die bloeit echter alleen 's nachts en heeft grotere bloemen; maar zij moet met haar grote witte kelken dan ook opvallen in de donkere nacht. De blauwe Ipomea in combinatie met het groene blad is op zich al een opvallende verschijning. Het doet denken aan de tafellakens die je bij sommige winkels in de Breedestraat ziet liggen. Als je de Ipomea niet kende zou je denken dat de tafelkleedontwerpers die kleuren blauw en groen zelf bedacht hadden, maar ze bestaan dus echt. En dan te bedenken dat ik als kind altijd geleerd heb dat blauw en groen vloeken.

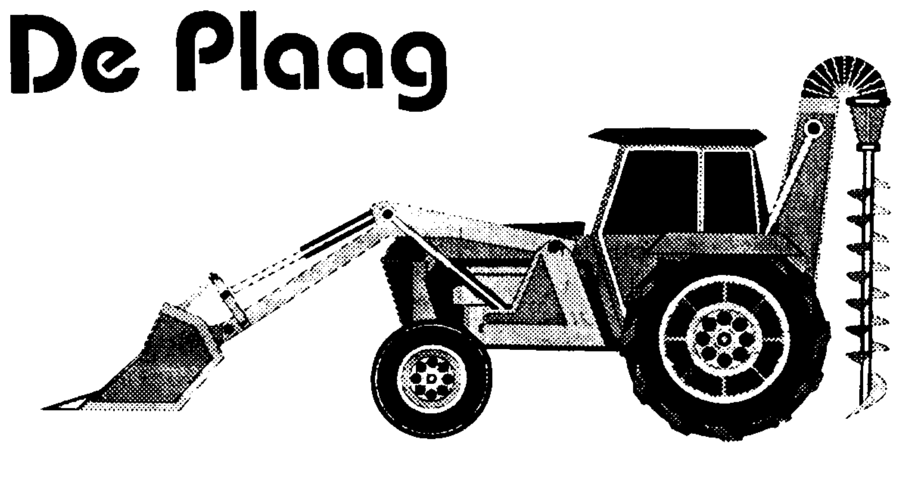
■ *Ipomea tricolor 'heavenly blue'. Foto: Max Haan.*

Impressies

Irene Brookman

De Plaag

BIJ PLAAG DENK je aan kakkerlakken, sprinkhanen, mieren, termieten, ratten of maribomba's, allemaal bekende lastige fenomenen in ons leven op Curaçao. Waar ik op doel, is echter een geheel nieuw soort insect, één die grip op de openbare weg begint te krijgen.

Welk insect bedoelt ze nou, zult u denken. De **graafmachine**. Zag je ze vroeger een enkele keer, tegenwoordig zie je ze dagelijks over de wegen jakkeren, voor je, achter je, links en rechts van je. Ze beginnen een beetje een obsessie voor me te worden. Bijna elke morgen heb ik tegenwoordig het genoegen achter zo'n weginsect te rijden als ik op weg ben om de kinderen naar school te brengen. Eerder is er al eens door anderen gesproken over z'n vernielende kracht. Ze spelen een belangrijke rol in de kaalslag van de natuur op Curaçao. Even met de schuif erover en het landschap is schoon. Dat de opengeschoven puinhoop er veel onappetijtelijker uitziet dan het oorspronkelijke karakteristieke landschap met cactussen en doornstruiken wordt voor het gemak even vergeten.

Maar het is minstens zo hinderlijk dat die gevaartes de openbare weg in bezit nemen net op het moment dat half Curaçao en masse op weg is om de kinderen naar school te brengen en zich naar het werk te begeven. Dan rijden ze tergend langzaam voor je neus, het uitzicht belemmerend. Inhalen is op zijn minst gevaarlijk zo niet onmogelijk. Het lijkt de laatste tijd wel of ineens iedereen zo'n graafmachine in zijn bezit heeft. Onlangs hoorde ik een paar mensen met elkaar bespreken dat het misschien wel zin had om in een graafmachine te beleggen. Samen eentje aanschaffen en verhuren. De niet geringe aanschafprijs zouden ze in de kortst mogelijke tijd terug verdiend hebben. M'n haren gingen recht overeind staan toen ik dit hoorde.

Gisteren nog ben ik bijna in de laadbak van zo'n machine beland en het had niet veel gescheeld of ik had er het leven bij gelaten, geschept en verkreukeld door de verzwelgende macht van de hapgrage bek van een graafmachine. Ik reed ergens op een circuit toen ik ineens vanuit m'n linkeroog-hoek het gevaarte met sprongen over de weg aan zag komen. In een razend snel tempo kwam het ding op me af. Als in een reflex trapte ik het gaspedaal zo diep mogelijk in en wist zo net een botsing te voorkomen.

Een vloek ontschoot aan mijn lippen en ik schreeuwde de bestuurder door het raam een verwensing naar zijn hoofd. Ik had voorrang. Van schrik eerst, later van verbazing die allengs in boosheid veranderde, zat ik nog wat na te trillen, terwijl ik op het circuit wachtte om het van rechts komend verkeer voorrang te geven. Ik twijfelde nog even of ik de man achterna zou gaan en hem een lesje zou leren. In m'n spiegel had ik nog net gezien dat hij z'n arm had opgeheven en door de lucht knalde de verwensing: *koño*. Helemaal het toppunt. Terwijl hij zelf fout was, maar dat had ie kennelijk niet eens in de gaten. Mijn verontwaardiging en boosheid ebden allengs weg en ik besloot het er maar bij te laten.

Het is nog niet te laat. Een plaag is nog te voorkomen als we op tijd ingrijpen in het voortplantingsproces. Dat moet te doen zijn. Anders is Curaçao straks kaal, dood en is de macht over de wegen ingenomen door de graafmachine.

Voortijdige memoires van Gorbatsjov

Mikhail Gorbatsjov, de ex-leider van de ex-Sovjetunie, zegt in een nieuw, in Parijs gepubliceerd boek dat hij er intertijd toen hij aan de macht kwam, geen idee van had dat zijn hervormingen zouden gaan leiden tot het **einde van het communisme**. Het boek heet in het Frans *Avant-Memoires* (Voorproef van memoires). Dat is ook letterlijk te nemen, want Gorbatsjov werkt op dit moment aan zijn echte memoires. Een Franse uitgever heeft de wereldrechten van *Avant-Memoires* verworven en het weekblad *L'Express* publiceerde alvast een paar pagina's.

Gorbatsjov schrijft onder andere dat hem bij 'Perestrojka' in het begin alleen een hervorming van de economie voor ogen stond. Hij heeft er echter geen spijt van de omwentelingen op gang te hebben gebracht.

In het boek erkent de expresident eveneens dat hij absoluut het probleem van de verschillende nationaliteiten heeft onderschat.

Onderwijs anders bekeken

Elisabeth Hollander

De verdwijnton

BEKLAAGDE HARRY Kunneman zich er in zijn proefschrift over dat er in de Westerse cultuur elk probleem in de waarheidstrechter verdwijnt om er als een getransformeerde oplossing weer uit te komen, op Curaçao beschikken we in deze over een geheel eigen instrument: de 'verdwijnton'. Een zeer effectief gebleken hulpmiddel bij het wegwerken van problemen.

Ook bij het onderwijs op Curaçao wordt er graag en veel gebruik gemaakt van deze verdwijnton. Wat is er bij voorbeeld na anderhalf jaar innovatie bij het Beroepsvoorbereidend Onderwijs, het B.V.O. reeds in deze ton verdwenen?

- De roep om bijscholing? In de verdwijnton.
- De roep om functioneringsgesprekken? In de verdwijnton.
- De roep om nieuwe onderwijsstrategieën? In de verdwijnton.
- De roep om goede tekenlessen als instrument voor het positieve zelfbeeld? In de verdwijnton.
- De kritiek op de abominabele Citotoetsen? In de verdwijnton.
- De roep om voor Curaçao geijkt testmateriaal? In de verdwijnton.
- De roep om gevalideerde beroepsinteressetesten? In de verdwijnton.
- De kritiek op het lokaal geproduceerde lesmateriaal? In de verdwijnton.
- De roep om vergaderingen om praktische knelpunten te bespreken! In de verdwijnton.....

Wellicht zal een bezorgde lezer nu willen opmerken dat op deze manier de ton wel snel zal volraken, maar niets is minder waar. De verdwijnton heeft namelijk geen bodem en het ontbreken hiervan staat borg voor een onbeperkt en zorgeloos gebruik ervan. Een meer kritisch ingestelde lezer, die er ondertussen de driedelige Van Dale heeft bijgehaald, zal ons sceptisch willen aanreiken dat het woord 'verdwijnton' helemaal niet bestaat. Na 'verdwijnpunt' staat er niets meer. Is het mogelijk zo maar een nieuw woord in de krant te zetten?

TAAL

Dit brengt ons bij de fundamentele vraag naar het ontstaan van de taal c.q. het woord. Taalgeleerden hebben lang geleden al opgemerkt dat de eenvoudigste vorm van werkwoorden in vele talen de gebiedende wijs is: Ga! Kom! Zwijg! In de vorige eeuw heeft men daarom wel gedacht de oorsprong van de taal in de sfeer van de gebiedende wijs ligt. Met andere woorden, onze voorouders, de Neanderthalers en andere mensachtige aapmensen begonnen te spreken omdat zij elkaar commando's wilden geven, hetzij positief bij voorbeeld: neem! of negatief: blijf af!

Deze opvatting staat echter haaks op de bijbelse opvatting, zoals die opgetekend staat in Gen. 2,19-20, waarin het idee wordt uitgewerkt dat taal voortkomt uit het geven van namen. Niet de werkwoorden, maar de naamwoorden zijn zo bezien de oorsprong van de taal en wat meer is de Bijbel blijkt het recht om namen te geven, het recht om te benoemen, specifiek in handen van de mens te leggen, waardoor de mens in staat gesteld wordt om een bepaalde greep op zijn omgeving te krijgen. De Bijbel legt verderop echter ook een verband tussen de naam en de drager van die naam. Een sprekend voorbeeld hiervan vinden we in Gen. 17.5 waar Abrams naam veranderd wordt in Abraham, bij het aanvaarden van zijn levensopdracht uit de handen van God.

Tegen deze achtergrond bezien, zou de verhuizing van het complete BVO-team naar de Wolkstraat ook een duidelijk teken kunnen zijn. Een goed verstaander heeft immers maar een half woord nodig en als we het onpersoonlijke 'straat' laten vallen, dan blijft 'wolk' als trefwoord over. Dat het BVO-managementteam, het BVO-secretariaat, de Externe Begeleiders en de Fundashon di Material pa Skol in hogere sferen verkeren, wordt zo ook aan de laatste twijfelaars in het veld duidelijk gemaakt.

Hoog en droog en schier onbereikbaar in, *of all places*, het hartje van Punda, aldus voorbijgaande aan elke vorm van realiteitszin (het simpele afgeven van een brief kost je als je geluk hebt zo al vijftig cent en een kwartier file), zetelen onze onderwijsvernieuwers voortaan op hun eigen Wolk, helemaal onafhankelijk van Sedukal. En vanuit dit psychologisch met zorg gecreëerde luchtkasteel schallen hun commando's over het danig geïntimideerde onderwijsveld. Schrijf leerboeken! Maak toetsen! Stel gecoördineerde proefwerken samen! Vorm adviesgroepen! Ontwerp leerplannen! En het functioneerde prachtig! Totdat men in het veld ook de verdwijnton ontdekte. Want op zekere dag riep er een brutaaltje: "Ik ben leerkracht, dat wil zeggen ik geef les. Ik werk met mijn leerlingen. Ik geef studiebegeleiding. Ik ben mentor en dekaan. Dat is een volle dagtaak". Het is jullie werk om te zorgen voor leerboeken, toetsen, gecoördineerde proefwerken, adviezen en leerplannen en hup daar gingen alle ondergeschoven werkopdrachten in de verdwijnton.

Dat was een opluchting! Opgeruimd staat netjes, nietwaar? Maar het loste natuurlijk wel niets op. Want leerlingen hebben toch boeken nodig én toetsen én gecoördineerde proefwerken en leerplannen.

VERDELING

Het gaat alleen niet aan de hele werklast naar één kant van de wip te schuiven, zodat men er daar onder dreigt te bezwijken, terwijl de andere kant vrij en onbelemmerd uitdijend de hoogte inschiet (een *parttime* voorlichter en een dure algemeen directeur staan alweer hoog op het verlanglijstje).

Hans Achterhuis heeft eind jaren zeventig al gewezen op het gevaar van de alsmaar uitdijende zorgstructuren in handen van peda-, socio- en andere gogen, als deze niet door praktijkmensen in het veld op tijd worden teruggefloten. Bij deze dan.

Kook mee met May

Havermout brood

1 cup havermout
1½ cup water
2 pakjes droge gist (2 eetlepels)
1 cup warme melk
1 eetlepel zout
½ eetlepel bruine suiker
4 à 5 cups meel.

Kook de havermout in de microwave-oven in de 1½ cup water, twee minuten op 100 procent. In een grote kom doen en laten afkoelen. De gist toevoegen, dan de melk met de bruine suiker en het zout. Vervolgens 4 cups meel toevoegen. Telkens ½ cup. Op een plank het deeg goed kneden en de vijfde cup meel toevoegen.

Het deeg kneden tot het een elastisch en samenhangend geheel is. Eventueel meer meel toevoegen. Het deeg laten rijzen in een beboterde kom tot de dubbele hoeveelheid en daarna weer 2 à 3 minuten doorkneden. Het deeg verdelen, vormen en in twee beboterde broodvormen van 20 centimer lengte doen, laten rijzen tot de rand en bakken in een tot 375 voorverwarmde oven.

Succes!

MAY

'Bij ons is een schrijver van oudsher een prediker'

Russische literatuur zit in een diep dal

= door Rob Vunderink =

"IK BEN 87. Drie hartaanvallen heb ik gehad. Mijn vrouw is dood en ik heb geen geld voor brood. Zonder hulp red ik het niet".

Gennadi Goesev citeert uit een brief van een schrijver uit het Zuidrussische Belgograd. "Van die man zijn zeven, acht boeken verschenen. We helpen hem of ik gooi het bijltje erbij neer". Veteraan Goesev behartigt de ledenadministratie van de nationaal-communistische schrijversbond van Rusland. 'De bond van het 'bruinrode gevaar', geeft hij glimlachend toe. De misère van de eigentijdse Russische literatuur schuift hij de regering in de schoenen. Hoe kon waarnemend president Gajdar de subsidiekraan dichtdraaien? Hij is zelf notabene de kleinzoon van een beroemd kinderboekenauteur.

KINDERBOEKEN

Subsidies voor schrijvers ? Eduard Oespenski, schrijver van kinderboeken, wil er niets van weten: "Een schrijver moet door de lezers betaald worden". Eduard - Edik voor vrienden - heeft gemakkelijk praten. Nooit tevoren heeft de schrijver van *Krokodil Genna* zo goed geboerd. Sinds het uitbreken van de kapitalistische revolutie komt de staat er niet meer aan te pas. Oespenski's eigen uitgeverij Samovar geeft nu zijn boeken uit in oplagen die zes cijfers tellen. "Al die talentloze apparatsjiki die heer en meester waren in de uitgeverswereld... Wat ben ik blij dat hun tijd voorbij is. Ik haatte ze. "Oespenski lacht in zijn vuistje om de neergang van de literatuur. "Die socialistische schrijvers verdienen geen droog brood meer nu we op de drempel van het kapitalisme staan". Net goed, klinkt door in zijn stem.

PREDIKER

Ook de tijd van Solzjenitsyn, Vojnovitsj en andere dissidenten uit de jaren zestig en zeventig is voorbij. Oespenski: "Ze hebben de Sovjetmacht vernietigd. In Rusland is een schrijver van oudsher een leermeester, een prediker. Dat bleef zo in de Sovjet-tijd. Nu zitten de schrijvers met het probleem dat ze niet weten wat te preken. De Russische literatuur is onderweg, we zijn aan het verhuizen. We staan met onze koffers op het station en weten niet waar de trein naar toe gaat. We hebben er nog geen idee van in wat voor land we leven". Vijf jaar, zo lang gaat volgens de dwergachtige Oespenski de literaire malaise duren. "Dan zien we pas een klasse opkomen van mensen die weer tijd hebben voor het esthetische. De nieuwe middenklasse zal weer mooie dingen willen bezitten. Eerst keren muziek en beeldende kunst terug, tegelijk met een fraai interieur, antiek. Daarna komt de literatuur pas, als de kinderen opgroeien.

AANKLACHT

In het aangrenzende vertrek krast een gekooide kraai als om de voorspelling van zijn baas te onderschrijven. Op tafel ligt het laatste nummer van de Literaire Gazet. Gnoom Edik wijst op een open brief: "Moet je zien waar onze schrijvers zich mee bezig houden". In het weekblad staat een klacht, een aanklacht zelfs. De alternatieve schrijversbond van hervormingsgezinden als Okoedzjava en Jevtoesjenko vraagt president Jeltsin om hulp in de strijd tegen de nationaal-communistische concurrent. Twistappel vormt het onroerend goed van de gesneuvelde Schrijversbond van de voormalige Sovjetunie. Om de gebouwen van die bond in handen te krijgen, schrikken de nationaal-communisten niet terug voor geweld. Zonder de uitspraak van de rechter af te wachten heeft de bruinrode bond er leden van de ultra-nationalistische beweging Pamjat op uitgestuurd, zelfs met de wapenstok uitgeruste huurlingen van de obscure bewakingsfirma Bars aangetrokken om de omstreden panden maar vast te bezetten. "Kijk dan. Ze ruziën om gebouwen in plaats van te schrijven", schampert Oespenski.

De rudimentaire markt heeft hem tot de meest verkochte auteur van Rusland gemaakt. "Mijn geluk is dat ik nooit iets met ideologie te maken heb gehad", zegt Oespenski. "Zoals ik vroeger schreef, schrijf ik nog".

Hij lacht. "Als schrijver voor de kleintjes heb ik nog een voordeel: mijn werk belandt nooit op de boekenplank. Mijn publiek verscheurt boeken, dus blijf ik verkopen". Op Ediks sympathie hoeft de regering overigens niet te rekenen. Hij heeft net een contract afgesloten met een Amerikaanse uitgeverij. Voor vier boeken heeft Radom House 60.000 dollar aan voorschotten neergeteld. Een nieuwe wet verbiedt Russische staatsburgers echter harde deviezen te verdienen of er een bankrekening in het buitenland op na te houden.

De geboren dwarsligger Oespenski is in overtreding, maar heeft daar lak aan: "Vroeger pakten de communisten 90 procent van mijn buitenlandse inkomsten af. Of ik nu de democraten maar even alles afsta. Ik heb daar pas nog de draak mee gestoken door in het maandblad *Ogonjok* mijn buitenlandse rekeningnummer te publiceren. Mijn boodschap aan de regering: pak het dan, als je kan!". De kinderauteur trekt een vies gezicht. "Onze leiders? Nee, die vertrouw ik voor geen cent".

ONGENADE

"Als Tsjonkin moet sterven, dan gaat-ie maar". Voor de laconieke Vladimir Vojnovitsj staat als een paal boven water dat toekomstige generaties zijn anti-held niet meer zullen begrijpen. Ruim twintig jaar geleden voerde hij een soldaat van het Rode Leger ten tonele die nauwelijks tot tien kon tellen, maar wel hele legereenheden te slim af was. De roman verscheen in het buitenland en schoot het Brezjev-regime in het verkeerde keelgat. Het resultaat was gewoon voor die tijd: smaad in eigen land, roem in het Westen. Twee jaar geleden nog hieven oorlogsveteranen een woedend gehuil aan toen Tsjonkin via het literaire tijdschrift *Joenost* eindelijk het grote publiek in Rusland bereikte. Ook slachtoffers van Stalins terreur waren beledigd. Alleen democraten applaudisseerden. Volgens de auteur dreigt nu de vergetelheid. Wie de waanzin van het socialistisch-realisme niet aan den lijve heeft ondervonden, begrijpt niets van de parodie. "Vandaag wankelt de vloer onder de voeten van menig auteur", legt Vojnovitsje uit in de krant *Komsomolskaja Pravda*. "Een Sovjetschrijver leefde in een kunstmatige atmosfeer. Als 'vrij kunstenaar' genoot hij een honorarium en andere gunsten. In het Westen werken schrijvers als kantoorklerk of zelfs straatveger. Nu zijn onze auteurs arm. Niemand zit op hen te wachten". Niet talent, maar politieke betrouwbaarheid was voor de officiële Schrijversbond aanleiding om iemand het etiket 'schrijver' op te plakken. Het meest betrouwbaar was natuurlijk het opperhoofd in het Kremlin zelf. De schappen in de boekwinkels stonden dan ook vol met werken van Leonid Brezjnev. Vojnovitsj: "Ik vroeg me altijd af wie de romans van Georig Markov lazen. De secretarissen van de Schrijversbond gingen in de Sovjetunie immers door voor de grootste klassiekers.

De eerste lezer van Markov ontmoette ik pas in het buitenland". Het omgekeerde gold ook: wie talent had maar geen officieel stempel droeg, mocht niet als schrijver werken. Zo kon het gebeuren dat de niet-erkende dichter Iosif Brodski de bak in draaide wegens *toenejadstvo* - leegloperij. Hij wilde alleen maar dichten, maar ja, een Sovjet-burger moest werken. Terwijl de hofschrijvers van weleer op een houtje bijten, geniet Brodski nu in het buitenland van zijn faam.

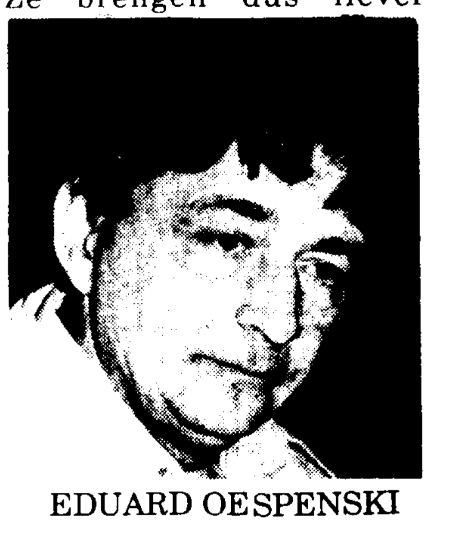
"Hedendaagse Russische schrijvers? Nee, namen van betekenis kan ik niet noemen". Jevgeni Bachanov, eindredacteur van het tijdschrift *Knizjnoje-Obozrenië* (Boekenrevue) schudt zijn hoofd. Hitparades, een boeken-top-tien zijn kapitalistische snufjes die de marktvijandige Sovjetunie nooit heeft gekend en waar het chaotische Rusland nog lang niet aan toe is. Wie is er in Rusland populair?

Bachanov: "Drie jaar geleden had ik u zo een aantal namen kunnen noemen, bijvoorbeeld Granin, Pikoel, Pristavkin, Tostaja of Ajmatov. In het beste geval werken deze schrijvers nu als publicist. Een artikel in een krant of tijdschrift levert snel geld op. "Het schrijven van een boek, zegt Bachanov tussen de regels, is in deze tijd van hyperinflatie een onverantwoorde investering.

Conservatief of hervormer, iedereen erkent dat de Russische literatuur in een diep dal zit. Voor Russen is dat besef des te pijnlijker, omdat zij een grote literaire traditie in stand hebben te houden. Heeft Rusland niet Toergenjev, Tolstoj, Dostjoveski, Tsjechov en vele andere literaire giganten voortgebracht? Schudt niet elke volwassene in dit land een citaat van Poesjkin uit zijn mouw?

WORTEL

Bij een speurtocht naar de wortel van het kwaad komt Gennadi Krasoechin, redacteur van de Literaire Gazet, tot een opmerkelijke conclusie: de litraire crisis heeft als oorzaak dat je in Rusland geen land kunt kopen. Want waarom zijn er geen goede schrijvers? Omdat uitgeverijen alleen op winst uit zijn. Ze brengen dus liever

EDUARD OESPENSKI

science fiction, detectives, erotische literatuur, Tarzan, Angélique of Marianna op de markt. Hoge prijzen, hoge omzet. Waarom is winst het enige wat telt? Omdat gaat het slecht met de economie? Omdat ondernemerschap niet loont zolang boeren en andere producenten geen land mogen bezitten. Kortom, goede literatuur hangt af van landbezit.

PUBLIEK

Op de stoep voor Dom Knigi, Moskous grootste boekhandel, heeft een straathandelaar zijn waar uitgestald. Hij verkoopt boeken voor een veelvoud van de winkelprijs. Net als voor andere winkels koop je in Rusland op straat spullen die een normaal mens binnen zou verwachten. *La Peinture Hollandaise*, een vierdelig woordenboek van Dal, een Webster, *Chagall Discovered* of *De Stille Don* van Sjolochov in het Engels, deel 2, je kunt het zo gek niet bedenken of je vindt het op straat. De officiële boekhandel is in Sovjet-Rusland nooit het juiste adres geweest om literatuur te bemachtigen. Klassieken kocht je via intekening, bijvoorbeeld op je werk. Wel kon je bij staatswinkels terecht voor de werken van geniale denkers als... u raadt het al: Marx, Engels of Lenin. Ook vond je er studieboeken over wegenbouw en hygiëne, of andere zaken waar Russen veel over schrijven, maar waar je je in de realiteit naar te pletter zoekt.

LEESVOER

Anno 1992 hebben de ontluikende marktinstincten alle winkels van Rusland, van kiosk tot speciaalzaak, omgetoverd in warenhuizen. Op de bovenverdieping van boekhandel Dom Knigi koop je, naast boeken, hopeloos verdwaalde zaken als bontjassen, spijkerjacks, sportschoenen en onderkleding. 'Juffrouw, doet u maar een woordenboek en een onderbroek". Op de schappen vind je ook een allegaartje van *Tsjtivo* -leesvoer. *'Rijken huilen ook'* luidt de titel van de te boek gestelde Mexicaanse *soap-opera* die momenteel de Russische huiskamers terroriseert. In de verkoop van dit werkje en boeken als Dumas' *'De drie musketiers'* zien Russische cultuurpessimisten hun donkerste gedachten bewaarheid. Waar je ook zoekt, over de hele reusachtige vloer van de winkel tref je, op beide verdiepingen, steeds dezelfde boeken aan. "Het publiek is de politiek beu. Mensen kopen alleen nog boeken om uit te rusten, ze willen niet nadenken", zegt Bachanov van het blad *Boekenrevue*. Goesev, van de nationaal-communistische schrijversbond, kent dat verschijnsel uit eigen ervaring: "Als ik in de trein van Moskou naar Irkoetsk zit, wil ik best *Angélique* lezen". Gelukkig voor Goesev dat Bondarev, Raspoetin en zijn andere roodbruine bazen deze krant niet krijgen. Anders zwaaide er wat...

Catalaanse schrijver Eduardo Mendoza

Gejubel om Barcelona

= door Willem Bruring =

VAN ALLE politieke pogingen om de Spaanse provincie Catalonië in de vaart der volkeren omhoog te stoten, is de literaire lobby tot nu toe het succesvolst gebleken. Vooral in Nederland. Zo ongeveer negen van de tien vertaalde Spaanse romans vinden hun oorsprong in Catalonië en als je niet beter wist, zou je denken dat in Spanje de literatuur hoofdzakelijk in Barcelona en omstreken wordt beoefend.

Dat is overdreven natuurlijk. Zoals ook het argument dat de Catalaanse literatuur zo'n volstrekt eigen gezicht heeft, de nodige vraagtekens oproept. Per definitie geldt dat dan immers ook voor de romankunst in de rest van Spanje. Feit is wel, dat de kwaliteit van al die romans en verhalen, zonder dat het écht meesterwerkjes zijn, redelijk boven het Europese gemiddelde ligt. Maar dat zegt waarschijnlijk meer over de staat van de Spaanse literatuur in het algemeen dan alleen in die regio.

Een Catalaan pur sang is de Barcelonese schrijver Eduardo Mendoza. Hij schreef o.m. een uitvoerig loflied op Barcelona: *'De stad der wonderen'*, na eerder met *'Het geheim van de behekste crypte'* een wonderlijke satire op de detective-roman te hebben gecomponeerd. Dat laatste genre lijkt ook de inspiratiebron te zijn geweest van de tien jaar oude, maar pas nu vertaalde roman *'De zaak Savolta'*.

BELEVENISSEN

De roman, spelend aan het eind van de Eerste Wereldoorlog en - uiteraard - gesitueerd in Barcelona, begint ronduit verwarrend met een reeks Newyorkse rechtbankverslagen. Er is sprake van een Spaanse emigrant, Javier Miranda, een dubieus advoçatencollectie en enkele mysterieuze moorden. In fragmenten krijgen we vervolgens de belevenissen van Miranda te horen, die als assistent op een Barcelonees advocatenkantoor werkzaam is, maar zijn diensten vooral aanbiedt aan een klant van dat kantoor, de Fransman Lepprince. Pas na vele bladzijden begint de samenhang duidelijk te worden. Miranda, de hoofdpersoon van de roman en een typisch produkt van het gemoedelijke provincieleven, heeft zich argeloos in een wespennest gestoken, vol zwendel en bedrog. Het kantoor, onder leiding van de heer Savolta, blijkt zich te verrijken met de verkoop van wapens aan Duitsers. De activiteiten van de heer Lepprince lijken daar alles mee te maken te hebben. Wanneer achtereenvolgens een journalist, Savolta en twee van zijn compagnos worden vermoord, wijst alles in de richting van de Fransman. Dat wil zeggen: wat de lezer betreft, want de naïeve Miranda zweert onveranderd trouw aan Lepprince.

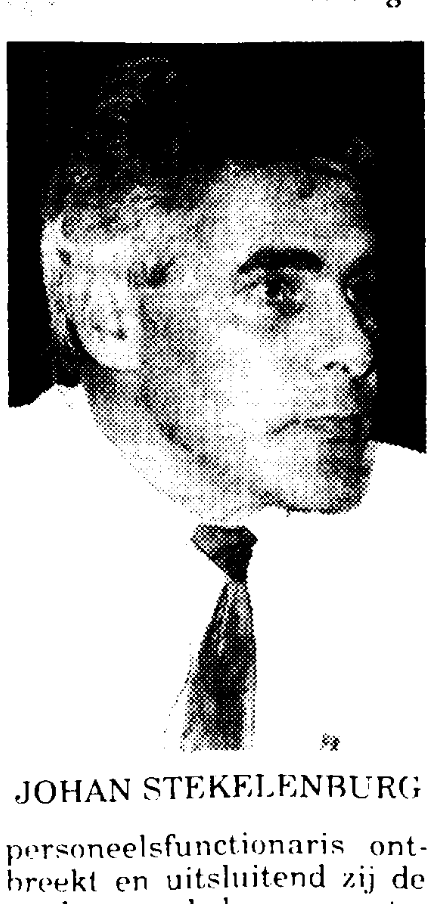
TRUC

De spanning die Eduardo Mendoza met die gebeurtenissen oproept, mag voor een literaire roman als deze best ongewoon worden genoemd. De truc heet in dit geval fragmentatie, want door de bloksgewijze manier van vertellen en het gedoseerde gebruik van flashbacks worden, cruciale momenten lang voor de lezer verborgen gehouden. Jammer, daarom dat de plot van de roman in verhouding daarmee wat teleurstellend is. Daarentegen wél fraai zijn de sfeertekeningen van het Spanje aan het begin van deze eeuw, de politieke intriges, de scherpe scheiding tussen het grote-stadsleven en de provincie en de beelden van Barcelona. Vooral dat laatste natuurlijk, want dát lijkt een collectieve afspraak te zijn onder de Catalaanse schrijvers: bejubel vooral Barcelona. Dat is wéér gelukt

Eduardo Mendoza: 'De zaak Savolta'. Vertaling: Francine Mendelaar en Harriet Peteri. Uitgever: Arena.

Wantrouwen oorzaak ...

Vervolg van pag. 1

JOHAN STEKELENBURG

personeelsfunctionaris ontbreekt en uitsluitend zij de werknemersbelangen vertegenwoordigen. Maar daarvoor moeten ze wel goed geëquipeerd zijn. Gastspreker Johan Stekelenburg van de FNV (Federatie Nederlandse Vakverenigingen) zei dat 'zijn handen jeuken' om hier de bonden in een paar maanden tijd flink op weg te helpen. "De verdeeldheid binnen de vakbeweging speelt de bonden parten. Ook een meer sectorale aanpak, met algemeen geldende afspraken voor hele sectoren zou een verbetering kunnen zijn, want dan hoef je niet steeds over kleine contracten te onderhandelen". Stekelenburg benadrukte dat een vorm van centraal overleg zeer belangrijk is. "Om te voorkomen dat je uitsluitend via confrontaties met elkaar praat". Gezien het vele werk in Nederland - "waar de arbeidsverhoudingen ook continu ter discussie en onder druk staan" - kan Stekelenburg zichzelf niet verlossen van de jeuk in zijn handen. Wel zal de FNV zoveel als mogelijk en gewenst is, proberen de lokale bonden bij te staan. "We kunnen expertise bieden en misschien financiële hulp via fondsen van het internationaal verbond van vrije vakverenigingen, maar dan moeten er wel eerst goeie voorstellen worden gemaakt". Om daarbij te helpen komt in april een FNV-medewerker naar Curaçao.

Jaime Saleh: "Kwaliteit noodzakelijk"

GOUVERNEUR mr. Jaime Saleh toonde zich in zijn afsluitingsrede zeer betrokken bij het thema van het symposium : kwaliteit in personeelsbeleid, een samenspel tussen onderneming en vakbeweging. "De onderneming naar moderne opvattingen is meer dan louter een financieel-economische eenheid. Wij hebben veeleer te maken met een uit mensen bestaande werkgemeenschap die aan alle betrokkenen een beter bestaan met ruimere perspectieven moet bieden".

"Gelet op de niet altijd parallel lopende belangen opereert deze werkgemeenschap in een spanningsveld waarin - hoe kan het ook anders - met enige regelmaat de nodige turbulenties voorkomen. Op zich is dat geen probleem. Het wordt wel een probleem wanneer deze turbulenties zich zo veelvuldig voordoen dat zij structureel deel gaan uitmaken van deze gemeenschap, anders gezegd : wanneer er sprake is van een min of meer permanente conflictsituatie".

EVENWICHT

De gouverneur benadrukte daarom dat er naar een harmonieus evenwicht tussen de belangen moet worden gezocht via een gezond en consistent personeelsbeleid. "Een kwalitatief goed personeelsbeleid veronderstelt een behoorlijk samenspel tussen de bedrijfsleiding en het personeel, in feite vaak een samenspel tussen bedrijfsleiding en vakvereniging. Ieder heeft een eigen verantwoordelijkheid te dragen voor zijn eigen taak. Ieder moet ook over specifieke kwaliteiten beschikken om zijn taak naar behoren te kunnen vervullen". "Bij gebrek aan inzicht in de materie en aan voldoende kennis van zaken, verstaat men elkaars taal niet. Er wordt getracht om problemen via de media op te lossen met verbaal geweld. Kortom: we zijn blijven steken in het confrontatiemodel. Ik constateer echter met genoegen dat er de laatste tijd pogingen worden gedaan om tot een gestructureerd overleginstrument te komen. Geregeld overleg, ook wanneer er zich geen concrete problemen voordoen, biedt gelegenheid om stoom af te blazen en dus om problemen te voorkomen".

"De moderne tijd stelt aan zowel de bedrijfsleiding als de vakbeweging bijzondere eisen", aldus de gouverneur. "De bedrijfsleider moet een bezielend organisator zijn, die de leden van zijn staf en zijn personeel door een rechtvaardige behandeling tot harmonische samenwerking weet te brengen. Ook in de vakbeweging is kwaliteit van belang. Van moderne vakbondsleiders wordt gevergd dat zij inzicht hebben in sociale, economische en financiële vraagstukken om als gelijkwaardige partners van de werkgevers te kunnen optreden. Deze kennis is van belang omdat bij de rechtmatige pogingen om de rechten van de werknemers te verdedigen altijd rekening moet worden gehouden met de grenzen die door de financieel-economische toestand van het land en van het specifieke bedrijf worden gesteld. Deze kennis is ook nodig om de taal van de gesprekspartner te kunnen verstaan teneinde onnodige fricties te voorkomen".

"De onderneming is een werkgemeenschap waarin werkgever en werknemer zich verenigen. Beide zijn onontbeerlijk voor de produktie in welk sociaal systeem dan ook. Onderneming en vakbeweging zijn dus min of meer tot elkaar, en dus ook tot samenspel, geroepen, niet alleen voor hun eigen welzijn, maar ook en vooral voor het welzijn van de gehele gemeenschap."

Het gestolen lichtje

= door Nel de Jong =

GLIMGLIM, HET kleine glimworpje, danste vrolijk van het ene plantje naar het andere en liet zijn lampje zo helder schijnen, alsof het een sterretje aan de hemel was. Hij had het nu best naar zijn zin in de mondi. Alle dieren waren vriendelijk tegen hem, omdat hij de kaboutertjes met zijn lampjes geholpen had. En de andere glimworpjes waren maar wat jaloers op hem.

"Zo'n lichtje, dat altijd maar door schijnt, is toch eigenlijk veel fijner dan een doodgewoon knipperlichtje, zoals wij hebben", zeiden ze tegen elkaar. En allemaal probeerden ze Glimglims beste vriendje te worden.

Behalbe Gijs Glimworm. "Ik vind dat lampje van Glimglim maar een raar ding", zei hij tegen de anderen. "Ik zou het nog niet willen hebben, al kreeg ik er een dadeltaart van Poetsje bij kado. Ik snap echt niet waarom jullie zo graag vriendjes met dat rare beest willen zijn". En met opgetrokken neusje vloog hij dan weg.

Maar Gijs Glimworm jokte! Hij vond het lampje van Glimglim helemaal geen raar ding en had het maar wat graag omgeruild met zijn knipperlichtje. Dan zou hij niet alleen een mooi lampje hebben, maar wilde iedereen ook nog zijn vriendje zijn, dacht hij. Stel je voor! Vriendjes, met wie je de hele dag kon spelen en die allerlei lekkere dingen voor hem mee zouden brengen. Wie zou dat niet willen!

En toen maakte Gijs Glimworm een heel boos plannetje. Een plannetje om het lampje van Glimglim stiekem weg te pakken. Hij wachtte tot Glimglim op zijn takje in slaap was gevallen en wisselde toen gauw de lampjes om.

"Hé", zei Glimglim toen hij een tijdje later wakker werd. "Wat is er met mijn lampje aan de hand? Het knippert! Het knippert net als dat van de andere glimwormpjes!" Zo snel hij kon, vloog hij naar zijn vriendjes.

"Kijk eens", zei hij blij. "Nu ben ik helemaal net als jullie, want mijn lichtje knippert ook".

Maar de andere glimwormpjes waren niet blij. "Gijs Glimworm heeft je bestolen", zeiden ze. "Dit is jouw lichtje helemaal niet. Het is van Gijs. En Gijs vliegt nu met dat van jou rond".

"Oh!" schrok Glimglim. "Weten jullie dat zeker?"

"We hebben het zelf gezien", knikten de anderen. "Kom mee, dan gaan we het aan de kaboutertjes vertellen".

Even later was het kabouterhuisje vol boze glimwormpjes. "Gijs heeft het lampje van Glimglim gestolen!" "We gaan hem een pak slaag geven!" "We slaan zijn lampje stuk!" Ze schreeuwden allemaal door elkaar en knipperden zo hard met hun lichtjes, dat de kaboutertjes er tureluurs van werden.

"Stil nou, stil nou toch eens even!" riep kabouter Brr en liet Glimglim nog een rustig het hele verhaal vertellen. De kaboutertjes vonden het ook niet aardig van Gijs. Maar toen een glimwormpje nog eens riep, dat ze zijn lampje stuk moesten maken, schudde kabouter Brr zijn hoofd. "Dan kan Glimglim zijn lampje nooit meer terug krijgen", zei hij. Ik denk dat Gijs een beetje jaloers op Glimglim was omdat die zoveel vriendjes had".

"Ja", knikte Poetsje. "Hij heeft het vast en zeker gestolen om ook een heleboel vriendjes te krijgen.

"Maar nu is iedereen boos op hem", zei Pinkie en had toch wel medelijden met het domme glimwormpje.

"Juist", knikte kabouter Brr. "Wachten jullie maar rustig af, want als Gijs dat merkt, komt hij het lampje vanzelf wel terug brengen".

De glimwormpjes keken elkaar eens aan en gingen met hangende kopjes weer weg. "Ik geloof er niets van", bromde er één, "Ik ook niet", zeiden een paal anderen. "Zullen we zijn lampje toch stuk gaan maken?" stelde een klein glimwormpje voor. Maar Glimglim zei: "Kabouter Brr is zo wijs. Misschien heeft

hij toch wel gelijk. Laten we maar tot morgen wachten".

En zo vlogen de glimwormpjes even later weer vrolijk door de mondi en lieten hun lichtjes knipperen. Maar als ze Gijs tegen kwamen, keken ze kwaad een andere kant uit. En twee kleine glimworm-jongetjes riepen plagerig: "Houd de dief!"

Toen ging Gijs Glimworm maar gauw weer naar Glimglim. "Alsjeblieft", zei hij beschaamd. "Hier is je lampje weer terug en ik zal het nooit meer weg pakken. Wil je asjeblieft mijn vriendje weer zijn.

En omdat Glimglim wist hoe akelig het was om geen vriendjes te hebben, vond hij dat dadelijk goed. "Zie je wel, dat kabouter Brr toch gelijk had?" zei hij tegen de andere glimwormpjes. En die waren daar zo blij om, dat ze helemaal niet meer boos op Gijs waren. Zo kwam alles toch nog op zijn pootjes terecht, he?

Wist je dat ???

Steelband-pan

OP TRINIDAD hebben ze geen tumbafestivals, maar calypso- en steelbandfestivals. De echte steelband-pan wordt van de bovenkant van een olievat gemaakt. Er wordt een speciaal patroon van deuken in gehamerd. Elke 'deuk' geeft een ander geluid als je erop slaat. De steelbands zijn uitgevonden op Trinidad. Calypso's zijn liedjes die de zangers zelf maken (net als hier de tumba's). Ze gaan over gebeurtenissen van het afgelopen jaar of bekende mensen.

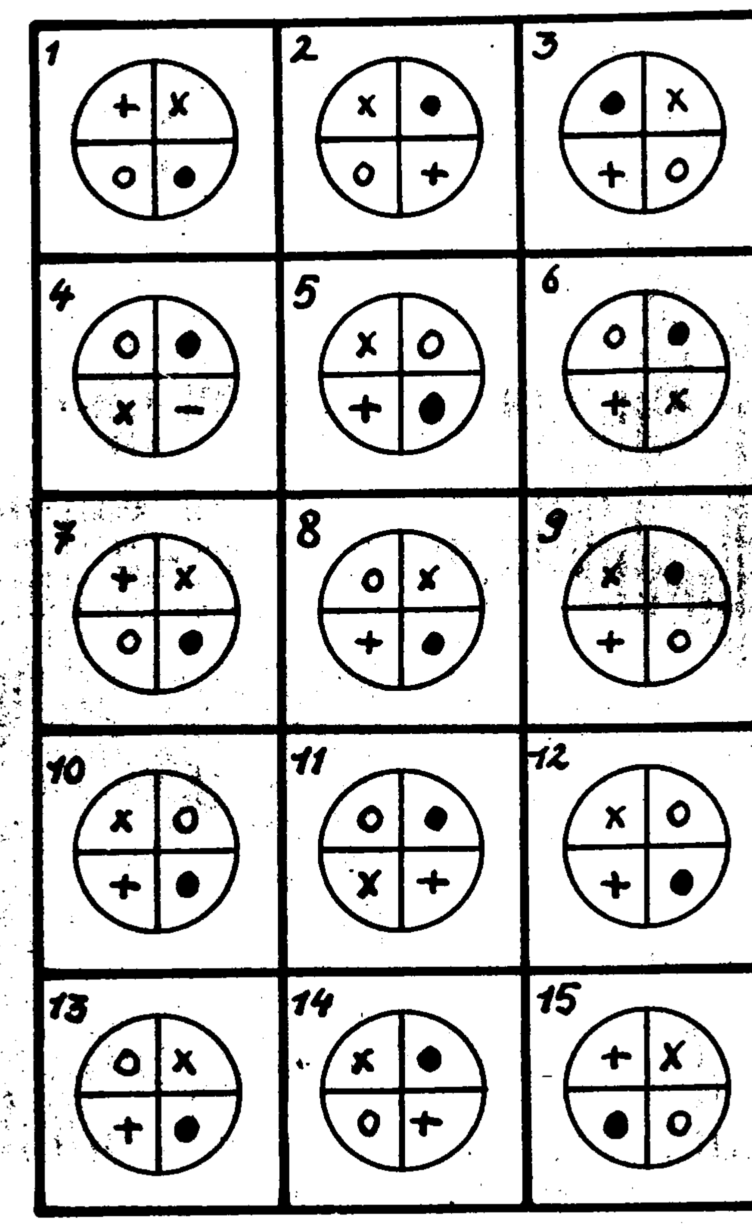
- - - - - -

HET MEEST bekende carnavalsfeest is dat van Brazilië. Het duurt maar liefst vier dagen. De mensen dossen zich uit in de prachtigste kostuums, dansen overal op straat en vieren dag en nacht feest. Er wordt dan ook niet gewerkt. En in de grote steden zijn veel winkels en kantoren gesloten. De muziek en de dansen zijn voor het grootste deel van Afrikaanse oorsprong.

- - - - - -

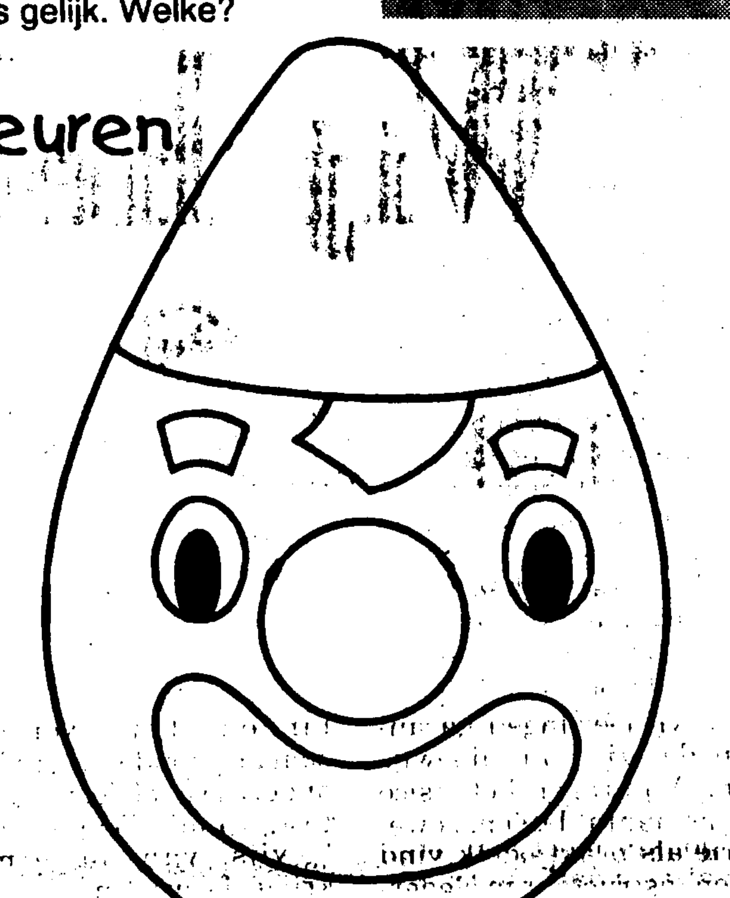
TEGENWOORDIG WIL iedereen met vakantie. Dat was een paar duizend jaar geleden wel anders. Toen ging niemand op reis, die niet echt moest, want reizen was gevaarlijk. Toen gingen soms hele volksstammen tegelijk op reis om nieuwe woongebieden te zoeken. Kooplieden moesten op reis om handel te drijven. Ontdekkingsreizigers zochten nieuwe gebieden. En niet te vergeten soldaten die, meestal te voet, heel wat afgereisd hebben. Tijdens de kruistochten bij voorbeeld (ongeveer de dertiende eeuw) liepen de gewone soldaten duizenden kilometers.

FIGUURTJESPUZZEL

Drie figuurtjes zijn precies gelijk. Welke?

Om te kleuren

Carnaval

IN HET zuiden van Nederland, namelijk Brabant en Limburg, weet men ook heel goed carnaval te vieren. In Maastricht bij voorbeeld. Daar begint carnaval zondag klokslag 12.11 met een schot van het Momuskanon. Eigenlijk moet dat 11.11 zijn, omdat 11 het gekkengetal is. Maar vroeger, toen iedereen nog om tien uur naar de Hoogmis moest, konden veel mensen er niet bij zijn. Dus hebben ze het maar naar een later tijdstip verschoven.

Na de schietpartij volgt het omhoog hijsen van het bekende Mooswief. Wief betekent vrouw, wat Moos betekent, weet ik niet. Dit wief moet de komende drie dagen waken over de hossende en zingende menigte, die door de straten van Maastricht trekt. Op carnavalsdinsdag is Maastricht te vergelijken met een enorme bijeenkorf door het geroezemoes en de muziek, die je aan alle kanten hoort. Dat komt vooral door de 'Zaate Hermeniekes'.

Dit zijn kleine muziekgezelschapjes, die voor hun plezier op allerlei instrumenten spelen. Nou ja, instrumenten! Ze gebruiken er van alles voor. En het is ook niet nodig dat ze het instrument hebben leren bespelen. Zij, die de meeste strafpunten krijgen, winnen de eerste prijzen.

Tienduizenden mensen doen eraan mee. Ze blazen zich de wangen bol, trommelen de vingers stijf en zingen zich de kelen hees. En bier en worst is zowat het enige dat er gegeven en gedronken wordt. Als het carnaval dinsdagnacht weer afgelopen is, laat men het Mooswief weer zakken en gaat men naar huis.

Zo vierde men het dus jaren geleden en zo zal het nu nog wel zijn.

Pen-vriendin

EEN PENVRIENDIN is iemand, meestal uit een ander land, met wie je correspondeert. Je schrijft elkaar dus brieven. Niet één of twee keer natuurlijk. Het is de bedoeling, dat je telkens als er een brief komt, die beantwoordt.

Ik heb een brief ontvangen van een meisje uit België, die graag zou willen corresponderen met iemand van onze eilanden. Wie heeft zin om haar penvriend of -vriendin te zijn?

Haar naam is: Isabelle Eyckmans en ze woont te Kervijndreef 30, B 8200 St. Miechiels, België. Op 9 februari is ze twaalf jaar geworden.

Oplossing Figuurtjespuzzel: 5-10-12.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Xingoe is door wespen gestoken en ligt bewusteloos in het bos. Gelukkig vindt Detta, zijn moeder, hem.

Detta likt Xingoe over zijn hele snoet. Piepend gaat ze liggen, schuift haar kop onder Xingoes lijf en probeert hem op te tillen. De zwarte hond blaft om alle honden bij elkaar te roepen. Maar Detta blijft bij haar jong. Het is wel al groot en sterk, maar nu heeft hij haar hulp nodig.

Doodmoe gaan de mannen na de jacht weer naar huis. Een paar jongens dragen de geschoten dieren. Dat betekent een paar dagen vers vlees voor de kolonisten.

"Waar blijven onze honden toch?" zegt Andreas. "Detta was hier net nog".

"Ze zullen wel opdagen", antwoordt Tonio. "Ze hebben misschien nog wat te smullen. Of ze jagen op eigen houtje".

Christa is blij dat haar man Andreas en de anderen weer terug zijn. Ze zet koffie en maïsbrood op tafel. Vlug snijdt ze een paar repen van de hertebout, rijgt ze aan een spit en bakt ze boven het vuur.

Na het eten rekt Andreas zich uit. "Het is tijd om te gaan slapen", zegt hij. "Het was knap vermoeiend vandaag".

"De honden zullen ook honger hebben", knikt Christa. Ze doet maïsbrij in een schotel, snijdt de beenderen uit de hertebout en doet ze erbij. "Detta, Xingoe!" roept ze het donker in. Maar geen enkele hond verschijnt.

Pas de volgende morgen blaft Detta buiten, heel kort. Dan hoort Christa knarsen en kauwen. De hond is aan het eten. Xingoe ligt intussen in de donkerste hoek van de schuur. Twee dagen blijft hij daar liggen. Hij kwispelt heel even, als Christa hem eten komt brengen, maar hij raakt het niet aan.

Langzaam verdwijnt het gif uit zijn lichaam. En op een morgen kruipt de hond uit het donker. In de warme zon rekt hij zich uit. Je hoort zijn staart tegen de grond slaan, als Christa de deur van de schuur opendoet. Ze houdt hem een lekker hapje voor. "Mmmm, dat smaakt!

"Nu hebben we het ergste gehad, Xingoe", lacht Christa.

Van uur tot uur gaat het nu beter met Xingoe. Hij loopt naar een kleine beek en gaat erin liggen. En als hij terugkomt, houdt hij een stuk hout in zijn bek: hij wil spelen.

(wordt vervolgd)

OPLOSSING PUZZEL:

HORIZONTAAL: 1. antiek; 4. nl; 6. nee; 9. mi; 10. olifant.

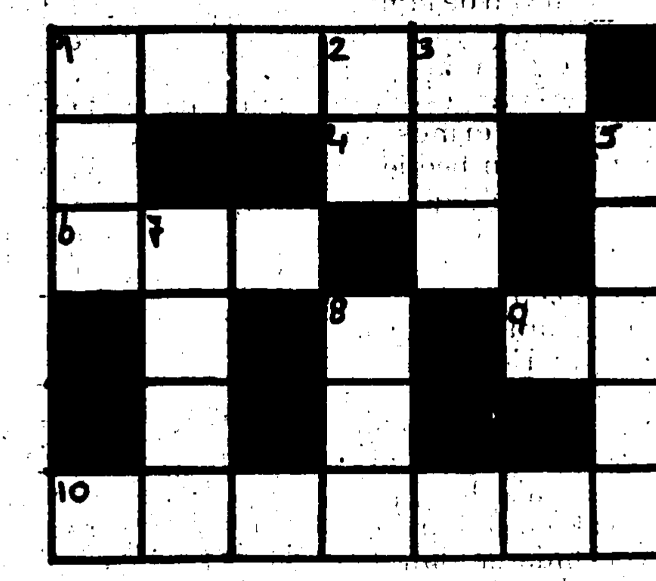
VERTICAAL: 2. in; 3. [illegible] 5. friet; 7. egel; 8. [illegible]

Wedstrijd

DEZE WEEK hebben we een inzending van Inge Kateman ontvangen. Inge heeft zelf een kruiswoordpuzzel gemaakt. Heel knap hoor, Inge. Eind juni, in de laatste kinderkrant voor de grote vakantie, dingt ze mee naar de prijs van f.50,- voor het beste verhaaltje of puzzeltje. Wie doet er nog meer mee!!!!!!

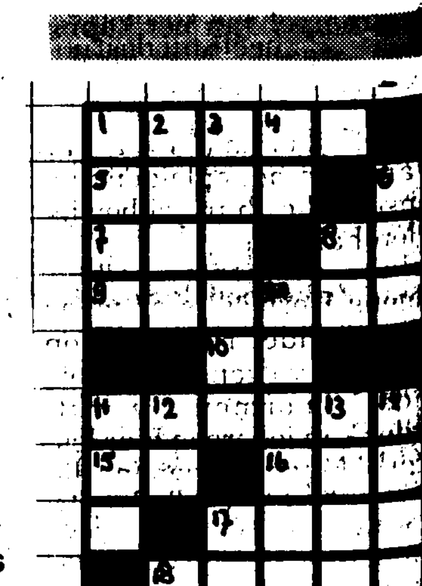
Puzzel

HORIZONTAAL: 1. ouder dan 100 jaar; 4. afkorting van Nederland; 6. tegengestelde van 'ja'; 9. derde noot; 10. groot grijs beest.

VERTICAAL: 2. ik zit in bad; 3. vijf plus zes; 5. eet je met ketchup of mayonaise; 7. dier met stekels; 8. zegt een hond.

Gemaakt door:
Inge Kateman
Cas Grandi Z...
Curaçao
11 jaar

HORIZONTAAL: 1. roofdier; 5. tegenovergestelde van oneven; 7. lidwoord; ... muzieknoot; 9. langwerpige snack van vlees; 9A. deel van een ketting; 10. ...; 11. koffers; 15. rund; ... lineaal; 17. pijnlijke; ... lichaamsdelen.

VERTICAAL: 1. ongedierte bij honden; 2. vlijt; 3. ... doende; 4. voegwoord; ... een hond is er dol op; ... lidwoord; 11. mannelijke geit; 12. overblijfsel van vuur; 13. goed gekookt; 14. zich voeden; 17. persoonlijk voornaamwoord.

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. dri...ver; 6. re; 7. vee; 10. ...; 12. panter; 14. dode; ...ier; 18. do; 19. Leo; ...ader.

VERTICAAL: 1. dra...; 3. ev.; 4. velen; 5. ree...; Est; 9. radio; 11. er; 12. ...; 13. nee; 14. dal; 15. ...; 17. ra; 18. de.

ZIE VOOR oplossing en winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Schottegatweg/...penheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire ... heer Linkels, P.O.Box ... en zet op de envelop: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week is:

Sharlon Marten
Elminaweg Blok 16
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

Arubaanse rijschoolhouders:

"Wij hebben een bewijs van onvermogen gekregen"

ER IS VEEL te doen geweest over het rijbewijstoerisme. Het bestaat niet meer sinds de Nederlandse overheid in 1992 besloot er een eind aan te maken. Er werd volgens de deskundigen in Den Haag niet voldaan aan de eisen die de wet stelt aan rijvaardigheid. Een massaal protest van met name de Bovenwinden mocht niet baten. Brieven aan autoriteiten en artikelen in de dagbladen ten spijt, het was over en uit.
In het verleden is nauwelijks de mening van deskundigen op de eilanden gevraagd. Hoe denken de mensen erover die in de praktijk bezig zijn met het lesgeven en het voorbereiden van kandidaten op een rij-examen. Hierover hebben wij een aantal vragen gesteld aan Hermes en Yvonne v.d. Berg, instructeurs van de rijschool Hermes op Aruba en aan Johan Maasdamme, hoofdagent van politie en rijschoolhouder.

= door Annelien van Hemert =

JOHAN MAASDAMME

HERMES V.D. BERG

Op de porch van de familie Van de Berg staat de maquette, die gebruikt wordt om de theoretische lessen te visualiseren. Hermes en Yvonne lijken een beetje op hun hoede, je weet het maar nooit met die verslaggevers. Na een inleidend babbeltje is het ijs gebroken en kunnen we uitvoerig praten over de grote liefde van Hermes: autorijles geven. Uit alles blijkt dat Hermes van zijn hobby een beroep heeft gemaakt. Hij glundert als hij praat over zijn vak en ik kan niet anders concluderen dan dat deze man dús het juiste beroep heeft gekozen.
Enkele dagen later zit ik met Johan Maasdamme in diens woning. Ook hij houdt van zijn vak en praat er graag over. Bij hem geen terughoudendheid, het zit 'm heel hoog.

IN NEDERLAND

Hermes heeft zijn opleiding, ironisch genoeg, in Nederland gevolgd. Hij is bevoegd rij-instructeur met een goede 25 jaar ervaring. Tot voor vier jaar woonde en werkte hij in Nederland. Johan, daarentegen, is een politie-agent, die door ervaring rij-instructeur is. Wel heeft hij destijds in Geldrop 'meegelopen' op een erkende rijschool. Ook hij heeft al bijna twintig jaar ervaring in het opleiden van mensen die hun rijbewijs willen halen.

Volgens Hermes is er maar een erkende rijschool op Aruba, die volgens de Nederlandse normen werkt. Verder kan iedereen hier lesgeven. Maar diegenen die het ook daadwerkelijk doen, weten waar ze mee bezig zijn.
Hermes: "Ik kan natuurlijk niet helemaal inschatten hoe anderen werken. Ik ben wel van mening dat ik, doordat ik het officiële diploma heb, een didactische meerwaarde kan bieden. Ook moeilijke klanten krijgen bij mij een redelijke kans om hun rijbewijs te halen".

TWEE SCHOLEN

Johan: "Volgens mij zijn er twee erkende rijscholen op Aruba, die van Hermes en de mijne. Ik werk met vier medewerkers, twee voor theorie en twee extra instructeurs, buiten mijzelf. We zijn dus vrij groot. Kijk, ik werk ook nog eens bij de politie, dus ik heb minder tijd dan Hermes, die dit als fulltime job heeft. Soms gebeurt het weleens dat ik iemand doorstuur naar Hermes, omdat ik het niet voor elkaar krijg. Ik heb dan gewoon te weinig tijd om die persoon de aandacht te geven die hij nodig heeft".

Zijn de criteria om een rijbewijs te halen op Aruba inderdaad lager dan in Nederland zoals beweerd wordt?
Hermes: "Zeker niet. Je hebt te maken met wettelijke eisen, die door Nederland zijn opgesteld. Natuurlijk, het verkeer op Aruba is anders, maar dat wil niet zeggen dat iemand hier 'zomaar' zijn rijbewijs haalt".
Yvonne: "Het rijden op Aruba is anders, want de volksaard is gewoon anders. Arubanen zijn beleefder, geven voorrang als ze het hebben en daar moet je aan wennen. Maar daar zijn wij voor, om mensen te leren zich veilig te gedragen in de grote familie, die verkeer heet". Johan: "Het idee dat iemand het krijgt bij het sparen van zegeltjes, moet je maar snel vergeten. Theorie is veel moeilijker dan in Nederland. Niks gokje wagen, mondeling antwoorden op een vraag, dat wordt hier verwacht. En mis je een onderdeel? Jammer, vraag fout".

Er werd aan toeristen een rijbewijs aangeboden voor een vaste prijs...
Hermes: "Het is inderdaad zo dat wij leerlingen garanderen dat zij hun rijbewijs halen. Wij dragen het risico voor het aantal lessen, zowel theorie als praktijk. Ik vind dat een instructeur in Nederland kan sjoemelen met de lessen. Als hij een keer geen zin heeft en daardoor een slechte les geeft, draait in feite de leerling voor de kosten op".
Yvonne: "Wij lijken duur voor Aruba, maar we pretenderen ook een professionele rijschool te zijn. In vergelijking met Nederland zijn we natuurlijk helemaal niet duur, want wie heeft daar zijn rijbewijs gehaald voor nog geen duizend piek?" Hermes: "Als we denken dat een leerling nog niet toe is aan het examen, krijgt deze op onze kosten extra lessen. We staan ten slotte voor wat we beloven".

LANGE DAGEN

Is het zwaar werk?
Hermes: "Dat valt wel mee. Ik ben echt dol op mijn baan. Ik sta fluitend om 6 uur op, want om 7 uur zit mijn eerste leerling in de auto. Tot 7 uur 's avonds zit ik op de weg. Vervolgens beginnen de theorielessen, iedere dag van 19 tot 21 uur. Maar mij hoor je niet klagen, ik ben dolgelukkig dat ik van mijn hobby mijn werk heb kunnen maken. Soms is er een klant, die meer moeite kost, soms ben je moe, maar over het algemeen leid ik een gelukkig bestaan".
Johan vind het weleens moeilijk om aan iemand van 65 jaar of ouder les te geven. "Het is bijna niet te doen. Dat zijn dan die 'moeilijke gevallen', die ik weleens naar Hermes doorstuur. Verder vind ik mijn werk gewoon heel erg leuk, anders was ik er allang mee opgehouden".

Betekent het einde van het rijbewijstoerisme een gevoelige slag?
Johan, zeer fel: "Ik vind het niet te geloven, dat een land binnen het Koninkrijk zomaar, zonder voorafgaand onderzoek of een gedegen test, vanuit Den Haag een bewijs van onvermogen krijgt. Ik weet niet of er nog iets tegen te doen valt, maar ons is nooit iets gevraagd. Er is alleen meegedeeld dat het over was omdat we het niet goed zouden doen. Ik vind het ronduit belachelijk".
Hermes: "Mijn school heeft voldoende leerlingen, ik merk het wel, maar niet zo dat ik op moet houden met bestaan. Maar het is toch te gek dat er een mannetje uit Nederland komt en even beslist dat wij niet capabel zouden zijn". Yvonne voegt eraan toe dat het een 'pure centenkwestie' en broodnijd is. "Er komen hier Nederlanders, die vier, vijf keer examen hebben gedaan. Zijn ze gezakt omdat hun kleding niet netjes genoeg was. Maar een meisje met een kort rokje haalt het wel. Is dat dan professioneel? Nee, het gaat puur om het geld".
Hermes: "Je moet niet vergeten dat de BOVAG geen overheids-instelling is, maar gewoon een bedrijf dat winst moet maken. En alles wat wij geslaagd afleveren, is voor hun verlies. En dat willen de heren niet, dus moeten wij maar ophouden".
Johan: "Ik kan het maar niet begrijpen. Nederland zegt dat we niet goed genoeg zijn. Toch mogen we wel doorgaan op Aruba en in de Antillen. Zijn we daar dan wel goed genoeg voor ? Of zijn wij minder belangrijk dan de mensen uit Nederlanders. Met andere woorden: een Nederlander mag van ons geen les krijgen want dat is gevaarlijk, maar een Arubaan wel, want dat is 'toch maar' een Arubaan? Het klopt helemaal niet".
Yvonne: "Bovendien moet je niet vergeten, dat wij een uitwijkmogelijkheid waren voor Nederlanders die het wachten meer dan beu waren en na twee keer proberen hun rijbewijs weleens wilden hebben". En als ze dan zeggen dat die mensen niet goed rijden, zeggen ze in feite dat er in Nederland niet goed les gegeven wordt. De meesten hebben namelijk al volop les gehad in Nederland, voordat ze uiteindelijk hierheen komen. Bij ons kunnen ze echter binnen afzienbare tijd examen doen. En aangezien wij niet van die absurde regels hanteren, halen ze het meestal ook nog. En met die absurde regels bedoel ik geen verkeersregels, maar de onzin dat een kandidaat tegen de banden moet schoppen voordat hij gaat rijden en meer van dat soort flauwekul".

WACHTTIJDEN

Hermes: "De wachttijden in Nederland zijn zo schrikbarend, dat mensen uitwijken naar de Antillen. Mooi toch, we zijn toch een deel van het koninkrijk? Of ze moeten in Nederland ervoor zorgen dat iemand af kan rijden op het moment dat hij er klaar voor is. Trouwens, als iemand in Nederland meerdere malen zakt, is dan niet bewezen dat daar iets fout zit? Of een rijschool doet zijn werk niet, of een BOVAG heeft geld nodig. Zo is het toch?"
Johan: "Ik denk dat ik, alles bij elkaar, zo'n 10.000 Nederlanders les gegeven heb op Aruba. Ik bedoel daarmee in Nederland woonachtige Nederlanders. Gaan ze die mensen hun rijbewijs afnemen of moeten zij het over doen? Nee, natuurlijk niet, dat hoeft niet. Maar wij konden toch geen les geven? Dan zie je ook de kromheid van de redenering. Weet je trouwens dat ik ook les gegeven heb aan diverse hoge autoriteiten uit Nederland? Voor hen was het wel goed genoeg".

Is het systeem van het testen van theorie en praktijk beter in Nederland? Hermes: "Theorie is hier echt vele malen moeilijker. Er komen Nederlanders die zeggen dat, als ze het geweten hadden, ze er niet zo makkelijk over gedaan hadden. Het valt ze zwaar tegen". Johan deelt die mening niet: "Het systeem op Aruba is zo, dat er twee examinatoren zijn. Die twee moeten het eens worden over een kandidaat. Bovendien kun je naar een klachtencommissie als je het niet eens bent met de uitslag, je krijgt dan een herkansing. In Nederland is er een persoon, die uitmaakt of jij kunt rijden. Ben je het er niet mee eens? Jammer dan, het oordeel van die ene persoon is bindend. Bovendien wisselen de examinatoren hier eens per twee weken, het rouleert voortdurend. Hiermee voorkom je dat politie 'bedrijfsblind' wordt. Ook hoef je niet te denken dat je er met vriendjespolitiek komt. De politie is echt rechtvaardig in haar oordeel en weet goed te onderbouwen waarom iemand het niet gehaald heeft".

Zijn er dan weleens mensen die het niet halen?
Hermes: "Ik heb een geslaagdenpercentage van 95 procent. Dat betekent dat 5 procent het dus niet haalt. Meestal is dat op theorie, maar ik kan mensen niet laten leren, dat moeten ze echt zelf doen". Bij Johan ligt het percentage geslaagden op 70 à 80 procent.

Wat kan onze overheid er nog aan doen?
Johan: "De overheid had allang iets moeten ondernemen. Zonder slag of stoot is ons een brevet van onvermogen gegeven. Waarom is onze gevolmachtigde minister niet in deze zaak betrokken geweest, waarom is ons nooit iets gevraagd? En waarom gingen de politici van Aruba mee in deze onrechtvaardige gang van zaken? Ze hadden direct in hoger beroep moeten gaan, nu zal het wel te laat zijn. Ik vind het bovendien behoorlijk dom van onze 'hoge heren'. Nu merken ze misschien het verschil nog niet, maar ik had zo'n 100 Nederlanders per maand.
"Al die mensen hebben een ticket gekocht en leveren dus geld op voor de vliegmaatschappijen, al die mensen logeren in een hotel, en al die mensen kopen hun boodschappen in onze winkels. Bovendien moeten ze, net als de lokale bevolking, zo'n honderd piek betalen aan allerlei belastingen voordat ze op examen mogen. Die inkomsten moet je eens eventjes uitrekenen. Dat scheelt het land Aruba een aardige duit".

FAILLIET

"Vind je het gek dat juist nu al die hotels failliet gaan? Air Aruba, het stond laatst weer in de krant, is er al bijna geweest. Wat trekt de Europese toerist aan om Aruba te bezoeken? Juist, ze kunnen hun rijbewijs even halen en er een leuke vakantie aan vastkoppelen. Dat valt nu weg, waarom zouden ze dan nog komen? Omdat het zo lekker duur is? Omdat de zon schijnt? Nou, dat hebben ze in Spanje ook. Nee, het extra lokkertje was wel mooi het feit dat ze hun rijbewijs konden halen".
"Ik hoop dat de overheid nog een mogelijkheid ziet om deze zaak te bespreken. Ik zeg niet dat alles bij het oude moet blijven, maar degelijk onderzoek, een eerlijk overleg of het oprecht zoeken naar een oplossing was wel het minste wat had moeten gebeuren. Maar de overheid had zeker andere belangen dan die van het land Aruba".
Om een eerlijk antwoord op de vraag te krijgen of het Arubaanse rijbewijs inderdaad zo eenvoudig te behalen is, besluit ik de cursus 'motorrijvaardigheid' te doen: een oude droom. Ik krijg een pakket papieren mee met de boodschap van Johan: "En leer dat maar mooi uit je hoofd, want die rijtjes moet je wel allemaal kennen".
Voor mijn theorie-examen in Nederland heb ik ongeveer een half uurtje gestudeerd. Ik ben bang dat dat er niet inzit. Bovendien moet ik een paar uur theorieles nemen, want anders weet ik niet wat me te wachten staat en ik zou de eerste niet zijn die scheldend het kamertje van de examinatoren verlaat. Dit volgens alle gesprekspartners.

MOTOREN

Is motorrijles wèl verantwoord op Aruba?
Hermes: "Jawel, waarom niet? Ik adviseer altijd om een paar lessen te nemen in Nederland als men daar wil gaan rijden. Het verkeer is anders en hier krijg je les op een 80cc-automaatje en dat is natuurlijk niet vergelijkbaar met een zware Harley".
Yvonne: "De wegen zijn niet altijd even goed hier, maar iedereen weet waar de gaten zijn en in de praktijk valt dat wel mee. De jeugd wil nog weleens gevaarlijke spelletjes doen, maar wij leren onze leerlingen dat ze defensief moeten rijden. Dat moet de autobestuurder trouwens ook. Ten slotte zijn er plichten in het verkeer en veel minder rechten. Voorrang betekent niet dat je het mag nemen, maar dat je het moet krijgen".
Johan: "Ik vind het eigenlijk niet verantwoord en wel om de volgende redenen: Op Aruba hebben motorrijders geen eigen plekje in het verkeer. De wegen zijn vrij smal, een motor is minder zichtbaar en heeft, zoals u weet, maar twee wielen. Een gat in het wegdek, niet ongewoon hier, kan fataal zijn. Ik vind overigens, dat DOW het prima doet, het werken aan de wegen. Maar een flinke regenbui, een zware vrachtauto, het brengt al gauw een nieuw gat in de weg. Juist die 'verse' gaten zijn verraderlijk, die kennen de mensen nog niet. Mijn advies is hier ook om geen motor te rijden. Natuurlijk, ik geef wel les, maar toch...."
De rijschoolhouders op Aruba en in de Nederlandse Antillen hopen dat het laatste woord nog niet gezegd is in deze zaak. Voor hen betekent het toch minder inkomsten en uit de woorden van Hermes, Yvonne en Johan kan worden opgemaakt dat het niet helemaal terecht is.

Onder aanvoering van arts J.D. Martina

Kahef doet drempels de deur uit

ERIC TOKAAY IS verlamd. Een regenbui bij Kleine Berg vlak voor kerst 1988 werd hem noodlottig. Hij raakte met zijn auto in een slip en moest met een dwarslaesie naar het ziekenhuis worden vervoerd. Aan zijn carrière in het timmermanswezen kwam abrupt een einde. De stichting Huis en Handicap (Kahef) zorgde ervoor dat aan het huis van zijn ouders te Pannekoek een eigen slaapkamer met aangepaste badkamer werd gebouwd. Deze week nam Eric officieel de sleutel in ontvangst. Het gaat om het grootste nieuwbouwproject van Kahef tot nog toe. Volgens Kahef-voorzitter, revalidatie-arts Juan David Martina, staan meer van dergelijke grote projecten op stapel.

= door Elisabeth de Montsouris =

Tokaay vertrok na vier maanden ziekenhuis op 19 april 1989 voor revalidatie naar de St. Maartens kliniek te Nijmegen. Dokter Martina was toen nog maar net op het eiland. "Het was daar heel gezellig", zegt Tokaay lachend, maar ook een tikkeltje weemoedig. "Daar had ik wel voorgoed willen blijven wonen".

"Geen wonder", zegt Martina. "Eric was daar een echte hartebreker. De meisjes huilden toen ik hem na anderhalf jaar kwam ophalen". Eric probeert niet te reageren, maar zijn brede grijns verraadt dat Martina gelijk heeft.

Vanaf januari 1991 ging de revalidatie van Eric onverminderd door. Nu op Curaçao, waar in het Mgr. Verriet instituut inmiddels een revalidatiecentrum was opgezet. Eric ging goed vooruit, maar thuis liep het niet zo soepel. En daarmee is Tokaay een typisch voorbeeld van de doelgroep van Kahef. Martina vertelt hoe veel gehandicapten (aangeboren of ten gevolge van een ongeval, ziekte of amputatie) beperkt worden in hun doen en laten vanwege onaangepaste woningen. "Tijdens de revalidatie leren patiënten hoe ze met hun handicap moeten omgaan, maar dan komen ze thuis en blijkt de huiselijke omgeving het grootste struikelblok. Er zijn drempels, de rolstoel kan het toilet niet in, de wastafel is te laag of de douche te hoog en ga zo maar door. Daardoor functioneren zij niet, thuis niet en op het werk niet. Ons doel is gehandicapten een zo zelfstandig mogelijk bestaan te bieden in hun eigen milieu. Denk je alleen al eens in hoe vernederend het is om niet zonder hulp naar het toilet te kunnen".

Voor Tokaay zijn de tijden van huiselijk ongemak voorbij. Aanvankelijk moest hij nog over de rand van de porch heen worden gedragen. Hij sliep met zijn broer op een kamer en met de rolstoel kon hij in de woning van zijn ouders nauwelijks manoeuvreren. Kleine aanpassingen aan douche of kamer zouden niet het gewenste effect hebben. In dit geval koos het Kahef voor een nieuwe, ruime kamer. De oude slaapkamer werd tot badkamer omgebouwd: de douche op goede hoogte, een speciale wastafel waar de rolstoel onder past, een spiegel die zo is opgehangen, dat Eric zich zelf kan zien en een rolstoel, waarmee hij onder de douche kan.

"Nu kan ik, als ik dat wil, anderhalf uur douchen", zegt hij tevreden. Als grootste verworvenheid van zijn nieuwe optrekje beschouwt hij echter zijn herwonnen privacy. Martina kijkt tevreden bij deze uitspraak. Dat is precies waar het Kahef naar streeft. De mensen een eigen leven geven en minder afhankelijk maken van hun omgeving.

HERINTEGRATIE

Kort nadat Martina in 1989 op het eiland is aangekomen stelt hij vast dat de voor herintegratie van de gehandicapte zo belangrijke huisvesting een groot knelpunt is. Hij kaart dit aan bij de overheid en er wordt een commissie in het leven geroepen. Taak van deze commissie is de selectie van mensen die in aanmerking moeten komen voor woningaanpassing in zelfs een aangepaste woning. Tevens zou er een woningbeleid uitgestippeld dienen te worden. Nog te vaak kregen mensen een speciale woning zonder dat de indicatie daarvoor grondig werd nagekeken.

"Helaas kwam die commissie nooit echt van de grond. Adriaan van der Hoeven en ik kwamen toen op het idee om er een stichting van te maken. Dan zouden we niet afhankelijk zijn van andermans beslissingen", zegt Martina. Dat idee sloeg aan en in maart 1991 werd de stichting Kahef opgericht. "We zijn *poco poco* begonnen. We hadden nog geen geld, daarvoor klopten we aan bij particuliere stichtingen en de overheid".

Er is destijds bewust voor een breed draagvlak gekozen. Zo werd er een afgevaardigde van de stichting volkswoningbouw (FKP) voor het Kahef-bestuur gevraagd plus iemand van de gehandicaptenvereniging (Fuphafi). Dat betekent dat deze drie stichtingen optimaal kunnen samenwerken. Er komen namelijk aanvragen binnen via FKP, terwijl Fuphafi een eigen lijst heeft met mensen die voor woningaanpassing in aanmerking willen komen en ook via het revalidatieteam van het Verriet worden gegadigden aangedragen. "Die drie lijsten koppelen we, zodat we zeker weten dat we niemand tekort doen".

Inmiddels krijgt Kahef niet alleen meer aanvragen, maar ook meer fondsen. Donaties van stichtingen, de Rotary en sinds kort ook van particuliere instellingen als Setel en Firgos. "Maar meer geld kunnen we altijd nog gebruiken".

Met de Rotary heeft Kahef zelfs een project opgezet om de huidige achterstand in aangepaste woningen weg te werken. Daarna wordt het probleem structureel aangepakt. "We schatten dat er tien van dergelijke woningen per jaar beschikbaar zouden moeten komen. Op dit moment zijn dat er jaarlijks slechts twee", aldus Martina, die nog vertelt dat het hier om woningen voor mensen met een echt ernstige handicap gaat.

De meeste gehandicapten kunnen echter al met een kleine aanpassing geholpen worden. "Het gaat niet eens om zulke grote bedragen", vertelt Martina. "Gemiddeld kost zoiets tussen de vijfhonderd en de duizend gulden. Maar als je dat geld niet hebt, mis je de kans op een zelfstandig bestaan".

Er wordt geschat dat er jaarlijks rond de tachtig van dergelijke aanpassingen moeten worden aangebracht: beugels langs de wand, handvaten, anti-slipmateriaal, een douchestoel, het zijn maar kleinigheden die het leven van de gehandicapte kunnen veraangenamen.

Grotere aanpassingen zoals de verbouwing van een toilet, keuken of badkamer, de aanschaf van een tillift of aangepast bed kosten gemiddeld een gulden of tienduizend. Per jaar gaat het vermoedelijk om een stuk of vijftien patiënten die daarvoor in aanmerking komen. De totale jaarlijkse kosten van aanpassingen, inclusief hulpmiddelen als prothesen en rolstoelen, werden bij de oprichting van Kahef getaxeerd op anderhalf miljoen.

Veel mensen zijn voor extra uitgaven in verband met een lichamelijke handicap verzekerd. Een ander deel van de bevolking komt via Sociale Zaken in aanmerking voor een vergoeding. In dat geval wil de stichting graag bemiddelen. Martina: "De overheid is bereid om bepaalde kosten te dragen. Het duurt soms alleen wat lang voordat de patiënt het geld krijgt. Wij hopen nu op een overeenkomst met de overheid waarin wij het geld voor de aanpassing voorschieten en dat later declareren. Op die manier versnellen wij het proces, zodat de patiënt geholpen wordt".

Martina is zeer tevreden over de samenwerking tussen de drie stichtingen binnen Kahef. "Aanvankelijk dachten Fuphafi en FKP dat er een concurrent op de markt kwam, maar niets is natuurlijk minder waar".

Vertegenwoordigers van Fuphafi (Helen Williams) en FKP (Migala Belefanti en Swamie Sardjoe) zijn dan ook aanwezig bij de oplevering van Erics nieuwe vertrekken. Begeleiding en directievoering van de bouw kwamen voor FKP's rekening, vertelt Belefanti.

Ook manager Alcidra Koek en verkoopvertegenwoordigster Eveline Kleinmoedig van aannemersbedrijf Mediret (Medical Rehabilitation Technology) geven *acte de présence*. Ze zijn maar wat trots op hun bouwwerk, dat door wijkverpleegster zuster Bebrout en Eric Tokaay met champagne wordt ingewijd.

Alcidra Koek vertelt hoe zij in Nederland ervaring heeft opgedaan met aangepaste woningbouw. Ze werkte toen bij een Haagse woningbouwvereniging. "Je moet de patiënt kennen, zijn of haar handicap, de sociale omstandigheden en de internationale maatstaven waaraan dergelijke aanpassingen dienen te voldoen. Dat geldt hier ook".

Martina is maar wat blij met zo'n bedrijf: "Ik kan de aanbeveling van de ergotherapeuten aan Mediret doorgeven en daar snappen ze wel wat ik bedoel. Een gewone aannemer heeft daar minder ervaring mee. Het is echt gespecialiseerd werk".

Helen Williams kondigt aan dat een andere (overheids)commissie in het leven wordt geroepen om een arbeidsbank te creëren. "Allerlei instanties werken aan het resocialiseren van de lichamelijk gehandicapten, maar een commissie zou die werkzaamheden kunnen coördineren. We hebben nu twee mensen die bij Setel werken. Eric is de volgende op de lijst". Martina vult aan: "We zijn vanuit de revalidatie-afdeling al bezig met een beroepsinteressetest, die door een psycholoog wordt ontwikkeld".

Eric zelf heeft geen zin meer in deze gesprekken. Trots rijdt hij rond in zijn kamer en proost op zijn toekomst. Met zijn eigen bierglas met handvat. Ook zo'n kleine aanpassing die het leven van een gehandicapte aangenaam maakt. Zuster Bebrout - "hij heeft in al die jaren nooit geklaagd" - kijkt toe en geniet.

■ *Dokter Martina overhandigt Eric Tokaay de sleutel van zijn nieuwe kamers. Verder staan van links af: S. Sardjoe (FKP), (naast Eric) Helen Williams (Fuphafi en Kahef), Eveline Kleinmoedig (Mediret), wijkverpleegkundige zuster Bebrout en Alcidra Koek (Mediret).*

■ *Eric Tokaay in zijn nieuwe, aangepaste badkamer.*

Van plastic baai tot plastic eiland ?

NEEM DE Verenigde Staten nou eens. De steden verstikken in de smog. De bossen sterven af door de zure regen. Rivieren worden vergiftigd door chemicaliën. Stranden worden gesloten, omdat ze door vervuiling een gevaar voor de gezondheid vormen. Het grootste deel van al deze verschijnselen is te wijten aan vervuiling veroorzaakt door de produktie-kant van de maatschappij. D.w.z. fabrieken braken gifgassen uit, onnuttige bijprodukten worden geloosd en allerlei giftige resten worden weggespoeld. Dit zou je de produktie-kant van de vervuiling kunnen noemen. Daarnaast heb je de afval-kant. De grond is op bepaalde plaatsen niet geschikt voor bebouwing vanwege de gifstoffen die er gestort zijn. Landfills raken overvol. Schepen met chemisch afval zwerven maandenlang rond, omdat geen enkel land opgezadeld wil worden met het afval van een ander. Dat zijn zo de vervuilingsproblemen in een groot land als de VS.

= door Bart de Boer =

Neem daarna Curaçao. Behalve de raffinaderij, en die vervuilt meer dan genoeg, hebben we verder geen echt zware industrieën. Dat betekent dat de milieuvervuiling op Curaçao vooral veroorzaakt wordt door de afvalkant. Theoretisch zouden we dus maar met de helft van de milieuproblemen van de grote landen zitten. Nu wordt er altijd gesproken over de kleinschaligheid van onze gemeenschap. Betekent dit nu ook dat ons afvalprobleem kleinschalig is en dus gemakkelijk te overzien?

Integendeel. Hier geldt juist dat de kleinschaligheid het probleem alleen maar groter maakt. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met glas in grotere landen? Het wordt gescheiden ingezameld om dan opnieuw de smeltovens in te gaan. Bij ons staan wel mooie glasbakken, maar die worden leeg gekiepered op de landfill, samen met al het andere afval. Papier, textiel, metalen en tegenwoordig zelfs plastic wordt *gerecycled* zoals dat in het Nederengels heet. En waarom lukt dat op Curaçao nou niet? Om de doodeenvoudige reden dat *recycling* ook *business* is. m.a.w. het moet op een economische manier kunnen gebeuren. Het liefst moet erop verdiend worden, maar op zijn minst moet het quitte draaien, d.w.z. het moet niet zo zijn dat er geld bij moet, want dan begint niemand er aan. Om het economisch rendabel te maken, zijn er grote hoeveelheden van de afvalstoffen nodig en die hoeveelheden halen we niet op Curaçao. Of het nu glas is, papier, lood of plastic, de hoeveelheden zijn zo klein en de transportkosten zo hoog dat *recycling* niet uit kan. Dus wordt het allemaal maar gedumpt op de landfill.

RECYCLEN

Misschien hebt u gemerkt dat u sinds een jaar een bedrag van fl.17,- extra op uw autobelastingformulier vindt. Dat is eigenlijk een rechtstreekse subsidie aan het schrootbedrijf, want ondanks alle autowrakken die nog steeds overal staan, kon ook dit bedrijf niet rond komen. De autobezitter subsidieert dus het *recyclen* van hun oude auto's en zo hoort het ook. Het principe 'de vervuiler betaalt' wordt hier juist toegepast. Bovendien heeft deze 'milieuheffing' een grote opvoedende waarde. De tijd dat een schoon milieu vanzelfsprekend (en dus gratis) was, is voorgoed voorbij. Tegenwoordig moeten we ervoor betalen en hopelijk leidt dit ook tot een grotere appreciatie van het milieu.

In België heeft men zelfs een ecotax ingevoerd: een milieuheffing op verpakkingsmateriaal en wegwerp-produkten. Je betaalt dus extra om het milieu schoon te houden; een goede zaak. Maar neem nu op ons eiland de plastic flessen die overal langs de kant van de weg liggen. Onze frisdrank-producenten vonden het op een gegeven moment nodig om deze flessen hier in te voeren. Weet u eigenlijk wel hoe duur zo'n soort verpakking is? Voor een grote 2 liter fles betaal je alleen al voor de fles ongeveer fl.1,75. Dat betekent dus dat je voor elke fles die je koopt fl.1,75 extra betaalt om het te mogen vervuilen! In andere landen moet je juist betalen om het milieu schoon te houden, maar op Curaçao betaal je om het te mogen vervuilen! De omgekeerde wereld!

In België betaalt de consument zo'n 83 cent ecotax voor zo'n grote plastic fles en daarvan wordt het opruimen en opnieuw verwerken van deze flessen bekostigd. In Denemarken pakken ze het nog radicaler aan; daar mag dit soort flessen niet eens gebruikt worden. Waarom onze regering destijds heeft toegestaan dat die plastic flessen hier werden ingevoerd, n.b. tegen het advies van het eigen Departement van Economische Zaken in, zal altijd wel een raadsel blijven. De besluitvorming binnen onze regering is niet altijd even doorzichtig (of juist wel?)

FLESSEN

En natuurlijk zijn het niet alleen de frisdrankflessen. Ook de wasmiddelen worden in plastic wegwerpflessen verkocht. In de supermarkets staan wel grote hervulbare flessen uit Amerika, maar de (her)vulling wordt niet verkocht, dus ook die worden gewoon weggegooid. Waarom komt onze eigen Antilliaanse Zeepfabriek niet met hervulbare flessen? Dat moet economisch toch best aantrekkelijk zijn? Zeker als er dan een milieuheffing komt op niet milieuvriendelijke flessen, zoals de Amerikaanse import.

Wat doen onze eigen bedrijven eigenlijk aan het tegengaan van de milieuvervuiling? Wordt daar wel over de milieuvriendelijkheid van de eigen produkten nagedacht?

Er bestaan plannen bij Curoil om plastic flessen in te voeren voor de verkoop van motorolie. Een goede gelegenheid om eens na te gaan of milieu-overwegingen een rol hebben gespeeld bij het tot stand komen van dit plan. Op de vraag waarom de blikken motorolie vervangen zullen worden door plastic flessen, wordt geantwoord dat de consument dit wil. Er moet geconcurreerd worden met andere merken die de olie wel in plastic flessen verkopen. De flessen zijn handiger in het gebruik en kunnen afgesloten worden, zodat nv. een halve fles bewaard kan worden. Toegegeven, de blikken zijn onhandig, maar zou daar niet iets aan gedaan kunnen worden. Er zijn toch ook her-afsluitbare blikken met een soort schenktuit op de markt? Blikken en flessen worden beide weggegooid, maar het blik heeft dan het voordeel dat het wegroest, terwijl het plastic niet vergaat. Hebben dergelijke milieu-overwegingen een rol gespeeld bij het plan om plastic flessen in te voeren?

Het antwoord is dat er wel overwegingen zijn geweest, maar dat er geen regelingen zijn getroffen om de vervuiling tegen te gaan. Weer wordt verwezen naar de concurrent, 'die het ook doet' en de mentaliteit van de bevolking 'die alles maar zo weg gooit'. Ja, maar dat lost de zaak natuurlijk niet op. Alternatieven zoals blik met schenktuit of hervulbare flessen waren niet overwogen, maar zouden economisch wel niet haalbaar zijn. Benadrukt werd dat de plannen nog in een heel vroeg stadium zijn. Zou het dan niet nuttig zijn om juist op dit moment een studie te voeren?

Vervolg op pag. 9

Congres over medisch publiceren bleek succes

Wetenschappelijk schrijven: middel tot betere gezondheidszorg

EEN AANTAL artsen, een losse telefoonbabbel naar Nederland en in een later stadium wat sponsors. Die combinatie leidde tot het congres dat eind januari werd gehouden om artsen voor elkaar begrijpelijk te leren schrijven. Een auteurscursus gegeven door medewerkers van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG). De docenten werden overdonderd door de enorme informatiehonger die er hier bestaat onder de artsen en specialisten. Een 120-tal schreef zich in voor het symposium en ook de workshops in de daaropvolgende dagen zaten helemaal vol.

Ook achteraf waren de reacties van alle kanten erg positief, vertellen Peter van Harten (psychiater), Daan Kamphuis (neuroloog) en Hans Nossent (internist); de kopstukken achter het initiatief. Dit drietal vormt de stichting Mepuc (Medisch Publiceren Curaçao), die naar aanleiding van het congres is opgericht. Het doel is kort gezegd de bevordering van het publiceren van medisch wetenschappelijk werk op Curaçao. En, als mogelijk, het opzetten van een periodiek waarin artsen, specialisten en para-medici van Curaçao elkaar informeren over hun ervaringen.

= door Jacoline Debrot =

"Er gebeurt redelijk veel op Curaçao", vertelt Hans Nossent, maar de publicaties gaan naar het buitenland, vooral naar Nederland." Er is meer behoefte aan uitwisseling en communicatie tussen de medici onderling. Nossent: "Van je kennissen onder de artsen, ben je op de hoogte wat ze doen, maar voor de rest...

Gebrek aan communicatie? "Min of meer", knikken de artsen.

BODEM

Dr J.H.M. Lockefeer, voorheen praktizerend internist, en nu uitvoerend hoofdredacteur van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, denkt dat de bodem te klein is om op de Antillen een wetenschappelijk tijdschrift uit te geven. "Daarvoor zijn de eilanden te kleinschalig. Waar ik wel ruimte voor zie, is een ziekenhuisblad, per kwartaal uitgegeven, met daarin opgenomen de ervaringen van zowel artsen als specialisten."

Lockefeer (een oud-klasgenoot van dr Saleh) is sinds viereneenhalf jaar verbonden aan het wekelijks verschijnende NTvG. Samen met prof. dr A.J. Dunning staat hij aan het hoofd van de redactie.

■ *Dr J.H.M. Lockefeer: "...Gebrek aan saamhorigheid..."*

Dit koppel komt eens per week bijeen voor de beoordeling van de wetenschappelijke inzendingen op bruikbaarheid voor het tijdschrift. Gekeken wordt naar de actualiteit, originaliteit en wetenschappelijke waarde van het artikel. Het advies van onafhankelijke deskundigen *(peer-reviewers)* is daarbij van belang. Uiteindelijk wordt 65 procent van de ingezonden artikelen aanvaard, de overige 35 procent afgewezen, of aangemerkt als geschikt voor een specialistisch tijdschrift. Een wetenschappelijk eindredacteur krijgt vervolgens de inzendingen in handen om ze medisch te corrigeren. Klopt de methodologie? Zijn de statistieken juist? Daarna gaan de stukken richting redactie. Die bestaat uit ongeveer vijftien mensen met bijna allen een medische opleiding.

"Het medisch tijdschrift is gericht op alle huisartsen, specialisten en andere medisch betrokkenen", vertelt Lockefeer. "De artikelen zijn puur wetenschappelijk, maar ze kunnen over van alles gaan. Over interne geneeskunde, neurologie of cardiologie. Wordt een stuk te specialistisch dan komt het in aanmerking voor een vaktijdschrift."

WETENSCHAPPELIJK

Het uiterlijk van het Nederlands Tijschrift voor Geneeskunde verraadt al de wetenschappelijke inhoud. Een witte voorkant, zonder illustraties, geeft louter een opsomming van de inhoud van het nummer.

Het belangrijkst zijn de zogenoemde *oorspronkelijke stukken*, de wetenschappelijke bijdragen die wekelijks worden geleverd. Het nummer van augustus vorig jaar bij voorbeeld bevat een artikel over schommelingen in het cholesterolgehalte. Een andere bijdrage in datzelfde nummer komt van Curaçao van de psychiaters Peter van Harten en Glenn Matroos samen met de neuroloog Daan Kamphuis. In hun artikel beschrijven zij het voorkomen van bewegingsstoornissen ('zenuwtics') na het toedienen van bepaalde geneesmiddelen voor psychiatrische patiënten.

Naast een aantal van deze wetenschappelijke publicaties bevat het NTvG verschillende rubrieken. Onder het kopje *Klinische lessen* worden fouten toegelicht die artsen vaak maken. *Capita Selecta* is een ander vast hoofdstukje. Het geeft - naar aanleiding van literatuuronderzoek - een overzicht van wat er al bekend is over een bepaald ziektebeeld.

In *Referaten*, een soort van 'voor-u-gelezen'-rubriek, staan samenvattingen van artikelen die elders zijn gepubliceerd. Losse rubrieken ten slotte zijn *Arts en Samenleving* (met bij voorbeeld aandacht voor ethische kwesties) en *Geneeskunde en recht*.

REGELMATIG

Volgens de artsen van de stichting Mepuc verschijnen er regelmatig artikelen van artsen op Curaçao. "Sommige mensen van de NASHKO beweren dat er nooit iets gepubliceerd wordt, maar dat is niet waar", vertelt Kamphuis. "De laatste drie jaar zijn er van Antilliaanse artsen zeker vijf tot tien publicaties per jaar uitgekomen."

In Nederland is de hoofdredactie van het NTvG 'belust' op Antilliaanse inzendingen, vertelt dr Lockefeer in een gesprek. "Er komen hier voor ons minder bekende ziekten voor, zoals sikkelcelanemie en de caissonziekte (duikersziekte red.)

Dat was ook een van de motieven voor het bezoek van de hoofdredacteur en de zijnen aan Curaçao. Tijdens een telefoongesprek van Peter van Harten met Lockefeer deed de eerste een verkapte uitnodiging aan de laatste. Na beraad met de redactieleden van het tijdschrift werd al snel gezegd: 'En waarom niet?'

Zo werd de afspraak gemaakt. Lockefeer zou zijn mensen voorbereiden in Nederland, de artsen (Van Harten, Kamphuis en Nossent) zouden op Curaçao hun huiswerk doen. Financieel werden de plannen verwezenlijkt door bijdragen van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, de NASHKO (Nederland Antilliaanse Stichting Klinische Hoger Onderwijs), de Universiteit van de Nederlandse Antillen, de Curaçaose Huisartsen Vereniging, de dr David Ricardo Capriles Kliniek, Curaçao Pharmaceutical nv en de Manrique Capriles & Sons nv.

DREMPEL

De grootste drempel voor publicatie van een wetenschappelijk artikel, is voor bijna alle artsen de angst om te schrijven. Daar had Lockefeer het over in zijn uiteenzetting tijdens het congres eind januari.

Aansluitend kwam prof dr Frieda Balk-Smit Duyzentkunst, die de supervisie heeft over het gebruik van zuiver Nederlands in het tijdschrift, aandragen met een lange lijst van voorbeelden bijeengegrabbeld uit de creatieve bedenksels van artsen.

Na de middagpauze volgde een andere kijk op het tijdschrift: *Het NTvG als prentenboek*, een lezing van drs C.A.W. Meerendonk-Diederen, hoofd van de produktie van het medisch blad. Aan de toehoorders legde zij uit hoe een tijdschrift in elkaar wordt gezet. Het laatste woord was weer aan de hoofdredacteur met zijn lezing *Verstaat gij wat gij leest?*

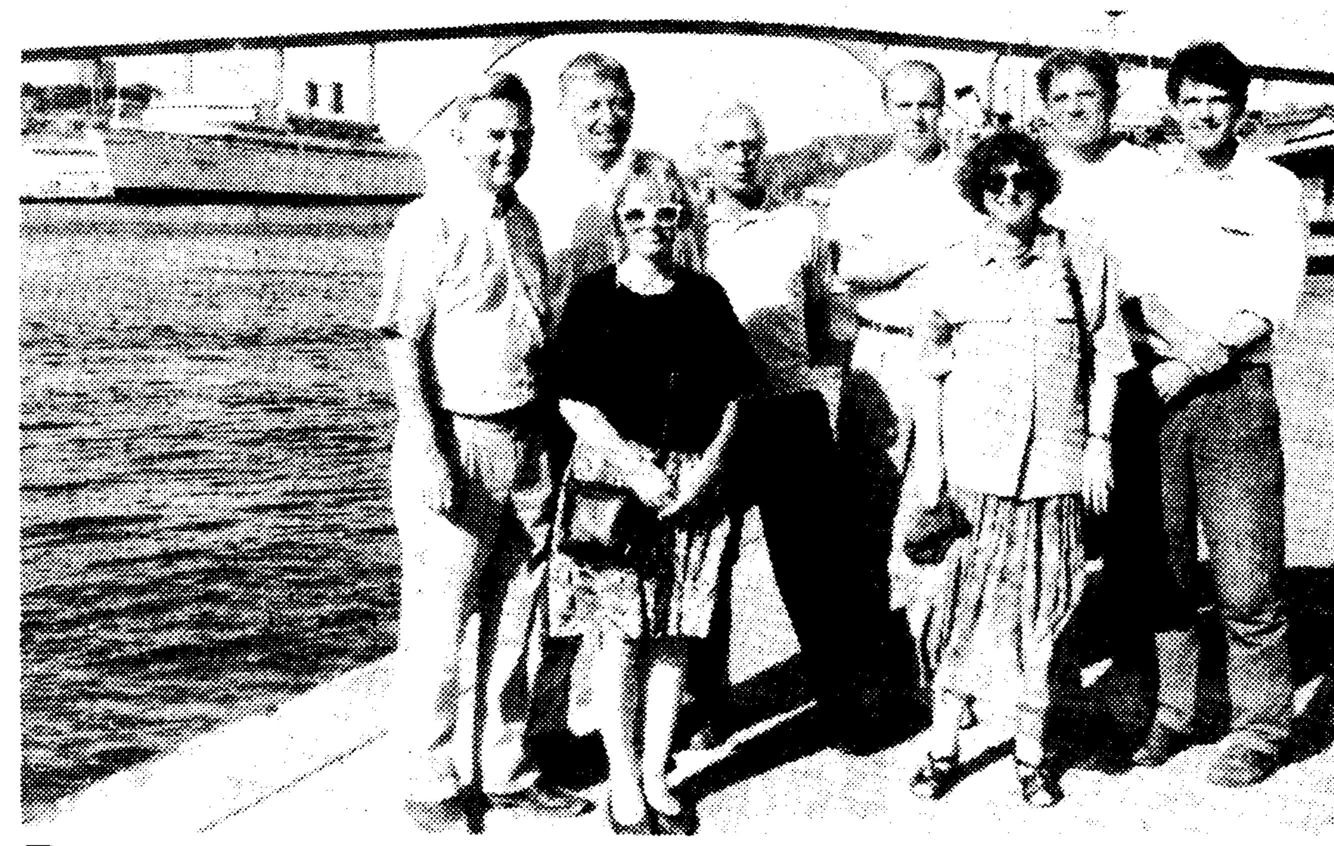

Foto Ken Wong

■ *De organisatoren van het medisch congres maakten een vaartochtje met de docenten van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. Achter vanaf links: L. Offerhaus, J. Lockefeer, J. Geerling (alle drie van het NTvG), daarnaast de organisatoren van Mepuc, D. Nossent, P. van Harten, D. Kamphuis en op de voorgrond produktieleidster C. Meerendonk-Diederen en prof. F. Balk- Smit Duyzentkunst.*

VOL

Hoe groot op de Antillen de honger naar kennis is over medisch publiceren, bleek wel uit de belangstelling voor de workshops in de dagen volgend op het symposium. Die zaten met negentig inschrijvingen helemaal vol.

J. Geerling, docent namens het NTvG had zijn deelnemers al vooraf wetenschappelijke artikelen opgestuurd om er referaten van te maken. "Gelukkig hadden ze daar genoeg fouten in gemaakt, zodat we beide avonden genoeg konden discussiëren", vertelt Geerling, net als de anderen dik tevreden over de grote belangstelling.

Dr L. Offerhaus ging in op literatuuronderzoek en prof Frieda Balk haalde ook tijdens de workshop haar schat aan merkwaardige taalafwijkingen tevoorschijn. Ze rubriceerde ze, gaf vervolgens teksten vol fouten aan de deelnemers, die dan zelfstandig de fouten moesten opzoeken en onderbrengen in een van de categorieën.

Dr Jacques Lockefeer liet zijn deelnemende artsen ook een artikel medisch corrigeren. De deelnemers moesten de teksten beoordelen en noodzakelijke veranderingen aanbrengen.

KWALITEIT

De hoofdredacteur van het tijdschrift heeft tijdens het congres en zijn verder verblijf op het eiland een goede indruk gekregen van de kwaliteit van de gezondheidszorg. Zegt hij. "Alleen meen ik bij verschillende artsen te beluisteren dat zij een gevoel van saamhorigheid missen. Het opzetten van een kwartaalblad uitgegeven door het ziekenhuis, zou de saamhorigheid kunnen bevorderen. Door elkaar te informeren in zo'n blad, ontstaat er uiteindelijk een wisselwerking."

De organisatoren van het symposium, de mensen van de stichting Medisch Publiceren Curaçao, kunnen instemmen met zijn zienswijze. Net als Lockefeer vermoeden zij dat een eigen wetenschappelijk tijdschrift niet haalbaar is. Het uitgeven van een kwartaalblad misschien wel, of eens per jaar een bundeling van medische artikelen die elders zijn gepubliceerd. "Misschien zelfs dit jaar nog", hopen zij.

Van Harten, Kamphuis en Nossent zijn ervan overtuigd van de capaciteit aanwezig op het eiland. "Er zou meer kunnen worden gepubliceerd, maar dan moet je in de gaten houden dat publiceren een eindstation is. Daaraan vooraf gaat onderzoek", aldus Nossent.

Onderzoek op de Antillen is in veel gevallen interessant, zeggen de drie. Omdat je op een eiland zit, heb je een vrij geïsoleerde groep van mensen. Dat vergemakkelijkt het onderzoek, want patiënten kunnen goed worden gevolgd.

"Maar", stellen de artsen, "vooropgesteld staat dat onderzoek in het belang is van de patiënten op het eiland. Een onderzoek, kan leiden tot een bepaalde therapie. Publiceren is leuk voor de arts, maar het is slechts een middel ter verbetering van de medische zorg."

Index Medicus, op de harde schijf

* Artsen hebben nogal last van drempelvrees constateert dr L. Offerhaus. Voor het schrijven, maar vooral ook om literatuuronderzoek te doen. Vroeger gold de Index Medicus als belangrijke bron voor gegevens. Dat is nu veranderd. Het is de tijd van de computerbestanden. Ook op de Antillen. In Nederland en de VS kunnen gegevens on-line worden verstrekt. Hier niet, omdat het telefoonnetwerk, net als in andere ontwikkelingslanden, niet altijd betrouwbaar is. Geen nood. Er is een oplossing. cd-ROM. Op disc staan alle benodigde gegevens van Medline, een databestand dat te vergelijken is met de vroegere Index Medicus.

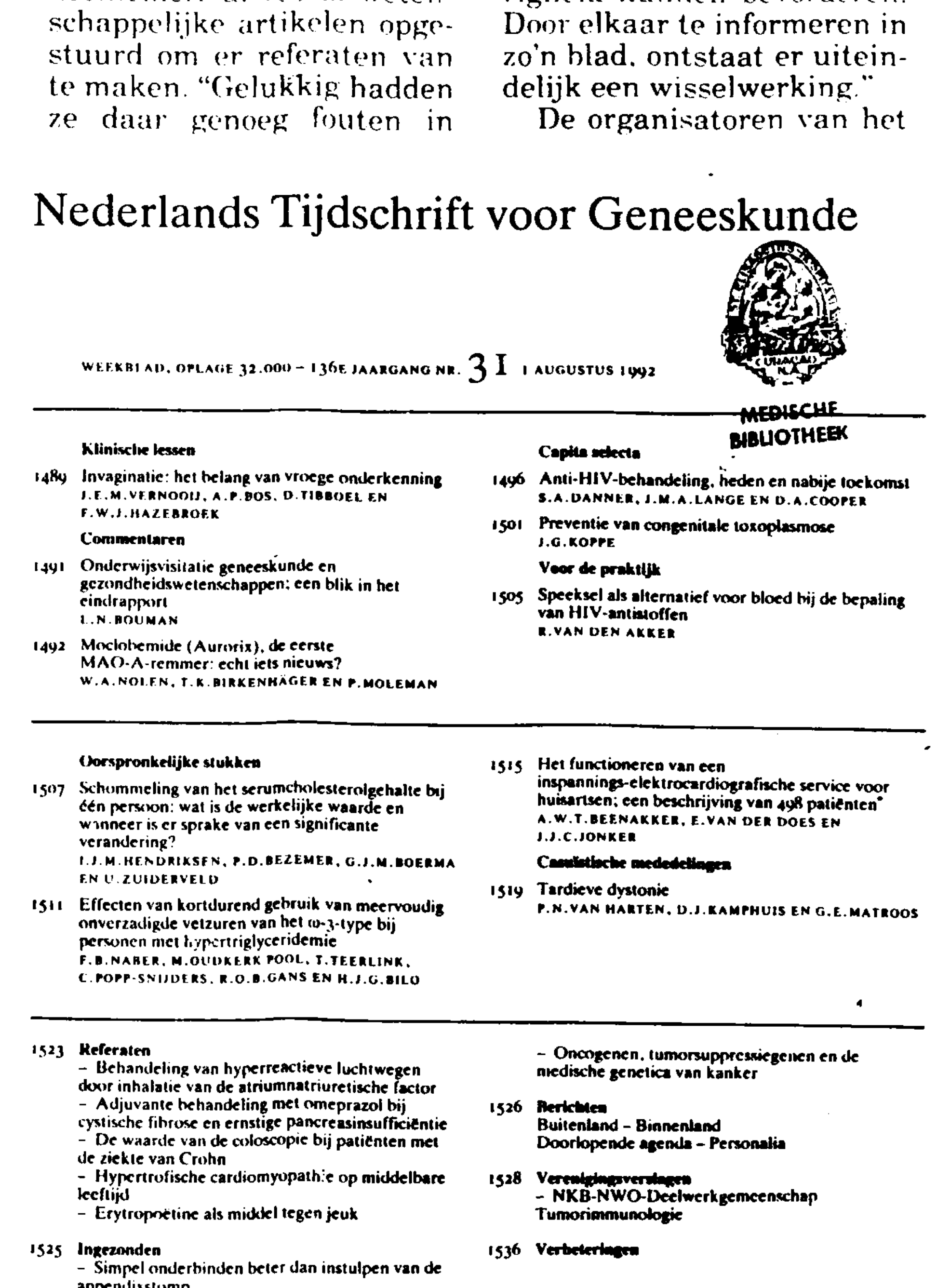
Wie er van gebruik wil maken kan terecht bij de universiteit en in het ziekenhuis. Ook hiervoor bestaat nog enige drempelvrees, maar die moet nu over zijn na de workshop van Offerhaus. Hij maakte de artsen vertrouwd met de computer.

De autoriteit van de dikke Van Dale

* Prof. Frieda Balk-Smit Duyzentkunst heeft de supervisie op het correcte taalgebruik in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. "We hebben eigen regels; eenduidigheid is bij ons een wet. Voor de rest geldt Van Dale", vertelt ze.

In de vijf à zes taalvergaderingen per jaar met de correctoren, wordt gesproken over wat zij zoal tegenkomen in de artikelen en of bepaald woordgebruik kan worden toegestaan. Recentelijk werd bij voorbeeld het gebruik van 'gemedieerd door' (een vertaling van het Engelse *mediated by*) aanvaard als vakterm".

Andere taaluitspattingen zijn beslist uit den boze. Wat te denken van een 'fraaie tumor', als beschrijving van een mooi gevormd gezwel dat door de arts goed te voelen is. En het voorbeeld van de 'geamputeerde bovenarm'? "Dat vind ik altijd zo zielig", sprak prof. Balk tijdens het symposium tot haar toehoorders. "Ik vraag me dan altijd af, wat er is gebeurd met die onderarm." Artsen gaan in hun taalgebruik vaak voorbij aan de patiënt zo blijkt uit de lijst van voorbeelden die zij de medici voorhield tijdens haar workshop. Een getransplanteerde patiënt? Kan niet. Dat is een *persoon* die een transplantatie moest ondergaan.

Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde

WEEKBLAD, OPLAGE 32.000 – 136E JAARGANG NR. 31 1 AUGUSTUS 1992

MEDISCHE BIBLIOTHEEK

Klinische lessen

1489 Invaginatie: het belang van vroege onderkenning
J.E.M. VERNOOIJ, A.P. BOS, D. TIBBOEL EN F.W.J. HAZEBROEK

Commentaren

1491 Onderwijsvisitatie geneeskunde en gezondheidswetenschappen: een blik in het eindrapport
L.N. BOUMAN

1492 Moclobemide (Aurorix), de eerste MAO-A-remmer: echt iets nieuws?
W.A. NOLEN, T.K. BIRKENHÄGER EN P. MOLEMAN

Capita selecta

1496 Anti-HIV-behandeling, heden en nabije toekomst
S.A. DANNER, J.M.A. LANGE EN D.A. COOPER

1501 Preventie van congenitale toxoplasmose
J.G. KOPPE

Voor de praktijk

1505 Speeksel als alternatief voor bloed bij de bepaling van HIV-antistoffen
R. VAN DEN AKKER

Oorspronkelijke stukken

1507 Schommeling van het serumcholesterolgehalte bij één persoon: wat is de werkelijke waarde en wanneer is er sprake van een significante verandering?
I.J.M. HENDRIKSEN, P.D. BEZEMER, G.J.M. BOERMA EN U. ZUIDERVELD

1511 Effecten van kortdurend gebruik van meervoudig onverzadigde vetzuren van het ω-3-type bij personen met hypertriglyceridemie
F.B. NABER, M. OUDKERK POOL, T. TEERLINK, C. POPP-SNIJDERS, R.O.B. GANS EN H.J.G. BILO

1515 Het functioneren van een inspannings-elektrocardiografische service voor huisartsen; een beschrijving van 498 patiënten
A.W.T. BEENAKKER, E. VAN DER DOES EN J.J.C. JONKER

Casuïstische mededelingen

1519 Tardieve dystonie
P.N. VAN HARTEN, D.J. KAMPHUIS EN G.E. MATROOS

1523 **Referaten**
– Behandeling van hyperreactieve luchtwegen door inhalatie van de atriumnatriuretische factor
– Adjuvante behandeling met omeprazol bij cystische fibrose en ernstige pancreasinsufficiëntie
– De waarde van de coloscopie bij patiënten met de ziekte van Crohn
– Hypertrofische cardiomyopathie op middelbare leeftijd
– Erytropoëtine als middel tegen jeuk
– Oncogenen, tumorsuppressiegenen en de medische genetica van kanker

1525 **Ingezonden**
– Simpel onderbinden beter dan instulpen van de appendixstomp

1526 **Berichten**
Buitenland – Binnenland
Doorlopende agenda – Personalia

1528 **Verenigingsverslagen**
– NKB-NWO-Deelwerkgemeenschap Tumorimmunologie

1536 **Verbeteringen**

Van plastic baai ...

Vervolg van pag. 8

laten doen naar de milieueffecten bij de invoering van dergelijke flessen? "Ja, misschien wel, maar dat hangt af van het te voeren beleid".

PLASTIC EILAND

Stel je nu eens voor dat het doorgaat: 50.000 auto's op Curaçao. Zeg dat elke auto 3 keer per jaar 3 liter olie ververst. Dat betekent 450.000 liter olie en dat betekent 450.000 m. lege plastic flessen die weggegooid worden, oftewel 450 m. plastic! Herinnert u zich 'Plastic Baai' nog? Dat was de baai van Ascencion waar toen al het afval nog in zee werd gedumpt, al het plastic binnen dreef en daar een laag van vele meters diep vormde. Men is ooit begonnen om dit op te ruimen, maar halverwege is dit project gestaakt, omdat het eenvoudig te veel was. Als er nu 450 m. plastic per jaar bij komt, dan zitten we over 10 jaar met een plastic toren die boven het Plaza Hotel uitsteekt. Gaan we van Plastic Baai naar Plastic Eiland?

Nu mag je Curoil natuurlijk niet als de grote boosdoener aanwijzen. Je kunt moeilijk een bedrijf verbieden wat je wel aan andere bedrijven hebt toegestaan. En hier schiet de overheid (weer) tekort doordat er geen wettelijke regeling bestaat die dit soort vervuiling kan tegen gaan. Als we namelijk niet in staat zijn om ons afval op te ruimen, dan is er maar één manier om de afvalhoop kleiner te maken: zorgen dat die afval helemaal niet ontstaat. Kwalitatieve en kwantitatieve preventie ofte wel: zorgen dat er geen vervuilende materialen worden gebruikt, zoeken naar mogelijkheden om milieuvervuilende stoffen te vervangen door schonere stoffen en, als het niet anders kan, in elk geval zorgen dat je de hoeveelheid vervuilende stoffen zo klein mogelijk houdt.

Het zou dus op de weg van de overheid liggen om te bevorderen dat er milieuvriendelijke verpakkingsmaterialen worden gebruikt, bv. door milieu-onvriendelijke materialen zwaarder te belasten. Om concurrerend te blijven worden de producenten dan wel gedwongen naar milieu-vriendelijker oplossingen te zoeken.

PUBLIEK

Afgezien van concurrentieoverwegingen zou je toch van Curaçaose bedrijven mogen verwachten dat ze oog hebben voor het welzijn van de bevolking en dat ze dus milieu-overwegingen laten meespelen bij het invoeren van nieuwe produkten. Maar de bedrijven wijzen met de vinger naar het pubiek: 'Zij gooien alles op straat'. En het puliek wijst met de vinger naar de regering: 'Zij nemen geen wettelijke maatregelen.' En de regering wijst naar de bedrijven: 'Zij willen geen geld spenderen aan milieu-vriendelijke produkten.' En ze hebben allemaal gelijk. Maar als we zo doorgaan met naar elkaar te wijzen zonder dat elk voor zich naar een oplossing gaat zoeken, zal de afvalhoop alleen maar groeien. Het publiek zal zijn weggooimentaliteit moeten veranderen.

De regering zal een milieubeleid moeten ontwikkelen. En de bedrijven zullen geld moeten steken in onderzoek naar milieu-vriendelijker produkten. Ook zij zullen hun verantwoordelijkheid voor een schoner milieu niet kunnen ontduiken. Blijven we allemaal op elkaar wachten? 'Curaçao, Plastic Island of the Caribbean'. Of doen we er iets aan?

Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

Vasten na vasten avond

CARNAVAL IS HET feest dat ook op onze eilanden uitbundig gevierd wordt. Voor vele mensen is het een feest met veel voedsel en vooral veel drank. Dit is de tijd, waarin de acupuncturist de hand over het hart strijkt en soms door de vingers kijkt. De naturopaat weet immers dat na het feest van carnaval er een periode komt van reiniging. Carnaval is het feest van het vlees. Er wordt nog eenmaal uitbundig gevierd dat men vlees kan eten. Het lichaam wordt, als wijze van dank voor hetgeen ontvangen is in het afgelopen jaar, nog eenmaal volgestopt, volgepropt met van alles en nog wat. Dit is ook de periode van extreme vreugde. Iedereen danst en schreeuwt het uit. Het lichaam wordt nog eenmaal afgemat alvorens men met de grote schoonmaak gaat beginnen. Na het carnaval volgt immers de periode van veertig dagen vasten, om daarna als een schoon, rein mens de Paastijd te beginnen. Vooral in de katholieke kerk is deze periode sterk gesymboliseerd.

Na de dinsdagavond (vastenavond), de afsluiting van carnaval komt Aswoensdag, gevolgd door veertig dagen vasten. Eigenlijk een periode waarin geen vlees of dierlijke produkten gegeten mogen worden. Gedurende deze veertig dagen krijgt het lichaam de tijd om zich te verschonen, te reinigen.

In de natuurgeneeswijze is dit een periode waarin het vasten, ofte wel de 'vastenkuur' het beste past (een tweede periode is de tijd vlak voor het begin van het nieuwe schooljaar). Uiteraard kan niet iedereen zomaar een vastenkuur houden. U dient rekening te houden met uw lichamelijke conditie. Het is uiteraard het beste even contact op te nemen met uw arts, zodat hij u kan adviseren en indien nodig ook kan begeleiden. Uw diëtiste behoort ook voldoende hiervan op de hoogte te zijn.

Een vastenkuur is af te raden bij mensen die al een zwakke conditie hebben, doordat zij al heel lang ziek zijn of bij darmklachten, suikerziekte, hartklachten, pijnklachten in de buik en bij gebruik van bepaalde medicamenten. Aan een vastenkuur begint u ook niet zomaar: u behoort zich ook mentaal op voor te bereiden. Voor enkelen kan het best zwaar zijn, maar ik hoop dat u bij de velen hoort die het wel kunnen.

RESULTATEN

De resultaten en het gevoel na de vastenkuur zijn voor iedereen verschillend. Velen hebben de ervaring dat klachten, ongemakken, zoals hoofdpijn, pijnlijke gewrichten en huidproblemen, verdwijnen. Anderen voelen zich energieker, kunnen beter denken en voor enkelen zijn de verloren kilo's een opluchting. Ik zal niet al te moeilijk doen en u geen lange vastenkuur voorschrijven. Ik ben al best tevreden als u deze vastenkuur een week volhoudt, met als afspraak dat u na het vasten ook gezond blijft eten.

Het vasten werd vroeger beschouwd als een van de middelen waarvan de arts gebruik kon maken om een ziek(t)e te genezen. Het is een systeem om het lichaam en denken te reinigen. Tijdens ziekte kiest het lichaam ook zelf voor vasten. De eetlust verdwijnt namelijk. Ziekte is volgens de oude geneeswijze een accumulatie van afvalstoffen in het lichaam. Vasten op een verantwoordelijke wijze kan het lichaam inderdaad een goed eind op de goede weg helpen. U hoeft niet te denken dat u niet zonder eten kunt. Een gezond persoon kan gerust vier weken zonder eten, als hij maar genoeg drinkt. Tijdens de eerste dagen van vasten kunnen er reacties optreden, zoals hoofdpijn, duizeligheid en misselijkheid. Dit is acceptabel. Deze reacties zijn het gevolg van de ontgiftiging van het lichaam en verdwijnen vanzelf na enkele dagen.

SCHEMA

Hier volgt een schema voor op een verantwoorde manier vasten:

Eerste dag:
Kies een dag uit (bij voorbeeld een vrijdag) waarop u start met een gehele dag alleen fruit eten en kruidenthee drinken. Alle soorten fruit en kruidenthee mogen. Geen suiker en geen honing in de thee. Veel water drinken. Met een beetje hongergevoel naar bed is heel normaal.

Tweede dag:
U begint de dag met een glas lauw water met een heel theelepel Bitterzout (*Epsom salts*). Veel kruidenthee zonder suiker of honing. Vergeet vooral niet om genoeg water te drinken. U mag een kopje yoghurt met twee lepels muesli eten. Gedurende de dag mag u een appel of peer eten. Goed en rustig kauwen (u zal wel moeten, want dit is het enige wat u krijgt vandaag).

Derde dag:
Een glas groentensap. Liefst verst geperst in een sapcentrifuge. Een vrucht (appel, peer, stukje meloen enz.). Denk eraan: goed kauwen! Een glas verse vruchtensap, een kopje bouillon en voor het slapen gaan nog een glas vruchtensap. Gedurende de dag moet u er weer voor zorgen dat u zeker zes tot acht glazen water drinkt en zeker zes tot acht kopjes kruidenthee.

Vierde dag:
Deze dag maken we het zwaarste. Weer een glas lauw water met *Epsom salts* drinken en dan gedurende de hele dag alleen water en kruidenthee. Tegen de avond mag u heerlijk genieten van een kopje bouillon.

Vijfde dag:
Vandaag gaan we al beginnen met de afbouw. Het is belangrijk om ook deze laatste dag de kuur goed af te maken. Begin de dag met een glas lauw water, een kopje kruidenthee, een appel..... goed kauwen! Een kopje groentensoep. Maak de groentensoep niet te rijk aan groenten. Alles moet klein en fijn gesneden zijn. Een glas vruchtensap. Voldoende kruidenthee en water.

Zesde dag:
Een kopje yoghurt of twee rijstwafels en kruidenthee, fruit, groentensalade zonder sla-olie of slasaus. Later op de dag mag u wat groente met zilvervliesrijst eten. Tegen de avond kunt u een sneetje volkoren brood eten met een beetje boter. Kruidenthee, vruchtensap en water mag weer volop.

Zevende dag:
Yoghurt met muesli, vers fruit, vruchtensap, groentensoep met wat meer aardappelen en vastere of grotere stukken groenten. Gekookte aardappelen met warmoes of spinazie of zilvervliesrijst met wat tofu. Eén à twee sneetjes volkorenbrood, met kaas en tomaat, kruidenthee met honing, vruchtensappen enz.

Na de vastenkuur mag u zichzelf belonen met een lekker toetje. Natuurlijk zult u er weinig voor voelen om weer zo'n vettig ijsje naar binnen te werken na een week reiniging. Gelijk heeft u! Trouwens u weet uit voorgaande artikelen dat melk helemaal niet zo gezond (meer) is. Vooral voor onze kinderen die te vaak verkouden zijn, loopneus, astma, bronchitis, huidproblemen enz. hebben. Als u of uw kind overgevoelig is voor melk (lactose), dan had u tot voor kort geen alternatief. Gelukkig is er sinds kort, ook bij ons, een heerlijk ijssoort te verkrijgen. Dit ijs is gemaakt van 99 procent fruit. Dat betekent dat dit produkt vrij is van lactose. Verder bevat dit ijs geen vet(!), geen cholesterol(!) en is gezoet met vruchtensuiker (dus geen chemische suikervervangers, waarvan in kleine letters staat dat het nadelig is voor de gezondheid of hoeveel ratten het produkt heeft gedood alvorens het in het menselijk voedsel verwerkt werd).

Proficiat, u heeft het gehaald! U zult merken dat u na deze zeven dagen veel minder behoefte heeft aan veel eten. U heeft geleerd goed te kauwen en rustig te eten. Probeer dit zo te houden. Ga door met gezonde voeding, laat die koffie staan; gebakjes, limonades, varkensvlees, sigaretten enz. heeft u allemaal niet meer nodig. U heeft een schoon lichaam en u gaat door totdat u alleen maar denkt aan 'gezond zijn en gezond blijven'. Is dat geen mooi streven? Is dat niet de moeite waard om zeven dagen voor uit te trekken?

Ik wens u veel carnavalsplezier toe en daarna durf, moed en zelfvertrouwen om aan uw vastenkuur te beginnen.

Narren-Oscar voor premier Ruud Lubbers

Premier Lubbers is zaterdagavond in het Duitse Aken **onderscheiden** met de orde *Wider den Tierischen Ernst* van de stad Aken. Gevat nam hij de 'narren-Oscar' in ontvangst door in er in zijn dankrede nauwelijks verhuld op te wijzen dat hij nu ook de niet minder prestigieuze internationale Karelprijs van de oude keizerstad verwacht: "Die krijg ik pas later. Maar nu reeds bijvoorbaat dank".

Reizen

Bahamas en Trinidad & Tobago

CARNAVAL STAAT voor de deur. Dat geldt niet alleen voor de Antillen. Ook op andere Caribische eilanden wordt carnaval gevierd. Het bekendste is ongetwijfeld Trinidad dat het feest van de Franse buureilanden heeft overgenomen. Hoewel velen moeite zullen hebben om juist in die dagen van het eiland weg te gaan, is een bezoek aan het carnaval van Trinidad zeker de moeite waard, al is het oppassen geblazen vanwege de criminele nevenactiviteiten.

De Lascelles reisgids over Trinidad & Tobago, die in 1992 het licht zag, geeft alvast de data van de carnavalsfestiviteiten voor de komende vijf jaar: in 1997 bij voorbeeld valt dit feest op 10 en 11 februari.

Maar er is meer te beleven op deze eilanden, die sommigen wel als elkaars tegenpool beschouwen: het rustige Tobago tegenover het hectische Trinidad. Het centrum van Port of Spain lijkt inderdaad soms een chaos van verkeersmiddelen, maar buiten deze hoofdstad is het eiland een toonbeeld van rust, waar mooie stranden tot een duik noden en de bergen met hun nootmuskaatbomen fascineren. Het pekmeer in het zuidwesten is een attractie van een geheel ander kaliber.

De Lascelles gidsen zijn over het algemeen praktisch en prettig van formaat. Deze gids had echter een stuk dunner kunnen zijn. Bij de algemene inleiding over de twee eilanden wordt van alles verteld over autohuur, openbaar vervoer, accommodatie en sporten. Onder het hoofdstuk Trinidad respectievelijk Tobago wordt deze informatie nog eens gegeven, maar dan specifieker. Niet handig, het levert onnodig geblader op.

Hetzelfde geldt voor de Lascelles-gids over de Bahama-eilanden (1991): dubbele informatie. De ruimte daarvoor had gebruikt kunnen worden voor aanvullende weetjes over andere onderwerpen.

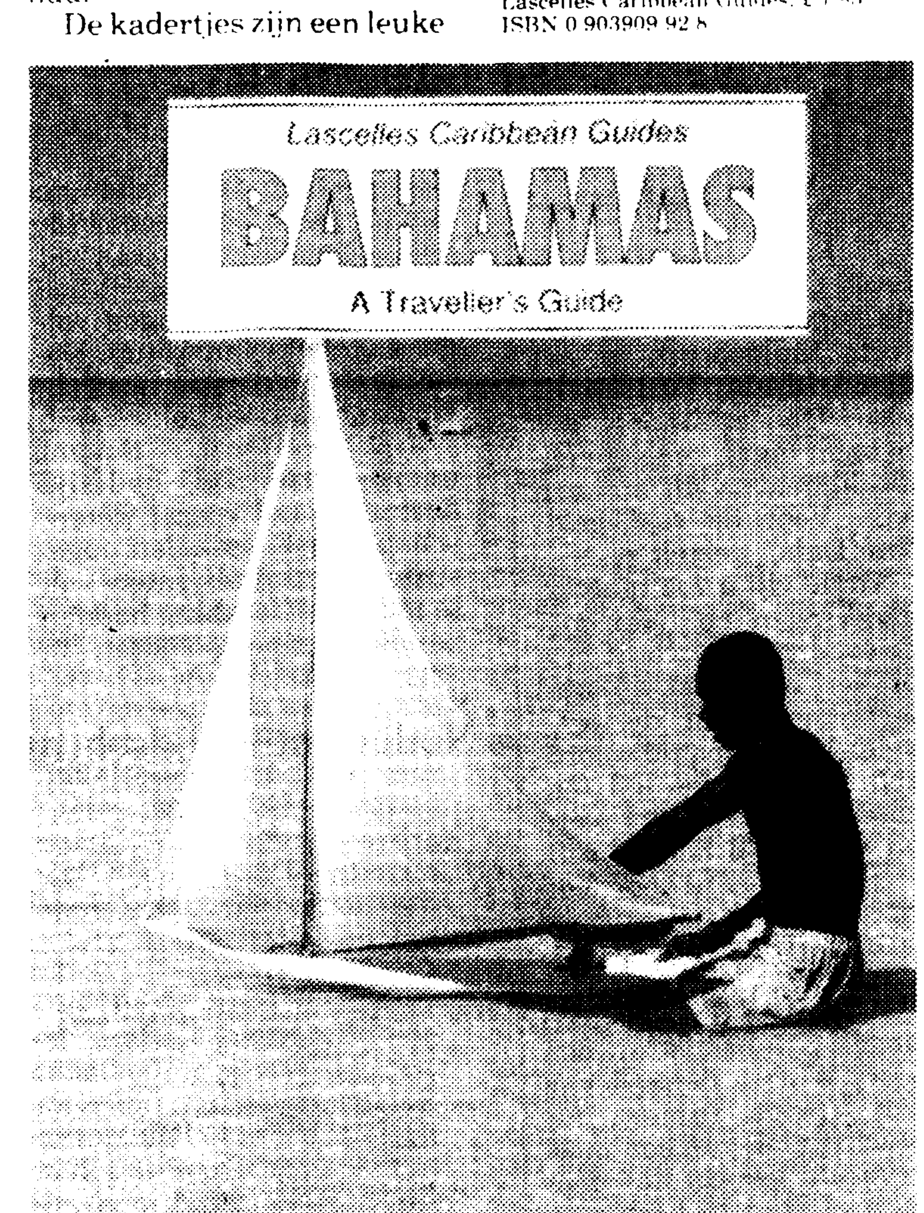
In de Bahamas-gids volop informatie over cruises naar deze archipel. Vroeger alleen weggelegd voor de rijken en beroemden, tegenwoordig een *must* voor elke rechtgeaarde toerist.

Nassau was een thuisbasis voor menig beroemd piraat, staat in een van de vele kadertjes te lezen. Deze fungeren als een soort wist-u-datjes en staan verspreid tussen de tekst. In een ervan wordt iets verteld over haaien en de mogelijkheid om naast hen te duiken en ze te fotograferen. Een ander gaat over casino's en de soorten spelen en een kadertje tussen de beschrijving van de Exuma-eilanden gaat over de beruchte cocaïnekoning Carlos Lehder, die hier jarenlang zijn thuisbasis had.

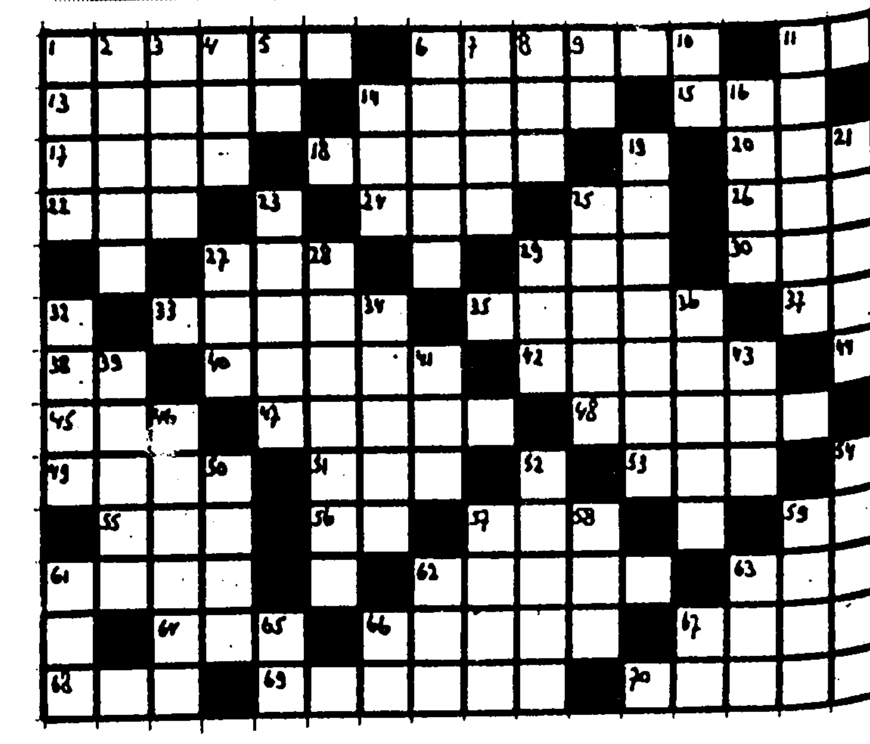
De kadertjes zijn een leuke afwisseling, die het beter doen dan de weinige foto's. Die zijn hier en daar bleek afgedrukt, waardoor het geheel aan een boek uit de voormalige DDR doet denken. De plattegronden van belangrijke plaatsen zijn helaas net te klein om nuttig te zijn en ook de kaartjes doen wat knullig aan. Desondanks zijn de Lascelles gidsen prettige boekjes met voldoende nuttige feiten om de vakantie door te komen. Een plattegrond is in het hotel wel te vinden; en goede foto's zijn voor - bijna - niemand meer een probleem tegenwoordig.

● E. de Mont-souris

Mike East: Trinidad & Tobago
Lascelles Caribbean Guides, £ 7.95
ISBN 1 872815 24 3
Mike East & Adrian Jones: Bahamas
Lascelles Caribbean Guides, £ 7.95
ISBN 0 903909 92 8

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. kerkbewaarder; 6. stalling; 11. dof; 13. dierentuin; 14. plaats in Zuid-Holland; 15. ontkenning; 17. voortreffelijkheid; 18. kleur; 20. onbepaald telwoord; 22. teer; 24. lidwoord; 25. familielid; 26. garde; 27. Europeaan; 29. voorzetsel; 30. uitroep van vreugde; 33. sein; 35. muze; 37. zojuist; 38. okay; 40. vent; 42. café; 44. neon; 45. hoogste punt; 47. rivier in Afrika; 48. plaats in Engeland; 49. toegankelijk; 51. wig; 53. opstootje; 55. plaats in Gelderland; 56. voegwoord; 57. sprookjesfiguur; 59. voorzetsel; 61. haal met de pen; 62. vruchten; 63. sprookjesfiguur; 64. godheid; 66. geestelijke; 67. familielid; 68. vogel; 69. deel van een station; 70. roofdier.

VERTICAAL: 1. vooruitstekend gebergte; 2. opdracht; 3. ent; 4. dierenverblijf; 5. boom; 6. kleur; 7. plaats in Duitsland; 8. kippenloop; 9. bijwoord; 10. voegwoord; 11. vrucht; 12. gesloten; 14. vlaktemaat; 16. Engelse titel; 19. bureau; 21. drukte; 23. vervaardigen; 25. viervoeter; 27. rivier in Nederland; 28. gevaar; 29. woonboot; 31. gast; 32. gokspel; 34. getal; 36. wal; 39. metaal; 41. vogeleigenschap; 43. ingewand van haring; 46. deel van een fiets; 50. dierenverblijf; 52. kennen; 54. afmeting; 57. portret; 58. roem; 59. kerel; 60. bijbelse figuur; 61. lage temperatuur; 62. paljas; 63. jongensnaam; 65. in persoon; 66. poste restante; 67. blijkens de akten.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J.P. Frouws
Ponton 44
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. Fin; 4. huig; 8. Epen; 11. bah; 13. adel; 15. keet; 17. os; 18. M.O.; 19. ares; 21. leren; 23. stoel; 26. oder; 28. lap; 29. A.P.; 30. roe; 31. as; 33. aloë; 35. smal; 37. sn.; 38. por; 40. amen; 42. op; 43. tik; 45. koe; 47. pressen; 49. dol; 52. bed; 54. st.; 55. seef; 57. les; 59. ra; 61. neet; 64. rein; 66. ka; 67. ere; 69. ur; 70. kor; 72. teer; 74. Emmen; 76. troon; 78. reis; 80. os; 81. pi; 82. reep; 84. neon; 86. toe; 87. vals; 88. merk; 89. tui.

VERTICAAL: 1. fa; 2. Ida; 3. Nero; 5. uk; 6. iel; 7. geel; 9. pon; 10. es; 11. boor; 12. Helena; 14. Leda; 16. tram; 18. mt.; 20. Sela; 22. e.p.; 23. spat; 24. Eos; 25. nap; 27. romp; 29. a.m.; 32. sok; 34. eerst; 35. speer; 36. lid; 39. Rob; 41. net; 42. Oss; 44. kol; 46. een; 48. neet; 50. lek; 51. kreeft; 53. deun; 56. fier; 58. sap; 60. arm; 62. er; 63. voor; 65. neen; 68. emoe; 70. kr.; 71. roem; 73. riet; 75. es; 76. til; 77. nee; 79. sou; 81. pa; 83. p.r.; 85. ni.